

YOLCU

Şükran Karataş

YOLCU

Ŗükran KarataŖ

E-mail: Shukran@shukranpublishing.com

Copyright © 2013
Şükran Karataş

Baskı: 2013
Her hakkı Şükran Yayıncılık'a aittir
Web adresi: <http://www.shukranpublishing.com/>
<http://www.theonlydeity.com/>
E-mail: shukran@shukranpublishing.com

Birinci baskı
ISBN: 978-605-63993-2-9

Kapak: Ufuk Balmumcu
E-mail: benuufuk@yahoo.com

Yazarın yazılı izni alınmadan bu kitabın hiç bir bölümü, yazılı, elektronik, fotokopi ve herhangi bir şekilde kaydı yapılamaz ve yeniden üretilip çoğaltulmaz. Böyle bir durum karşısında gerekli kanuni işlem yapılacaktır.

Senin için

YOLCU

Odanın bir köşesine saklanıp gizlice nişanlısına bakmak isteyen Şaziye'yi nişanında takılan altın kolyeler ele verir. Camdan vuran güneş ışığının etkisi ile parlayınca, Şaziye'nin içerden nişanlısına bakmaya çalıştığının kesin kanıtı olurlar. Zavallı kızcağız bir hafta önce nişanlanmış fakat daha nişanlısını hiç yakından görememişti. Şaziye'nin masumane niyeti nişanlandığı delikanlıyı biraz daha yakından görmeyi istemekte sadece.

Mevsim sonbahardı ekinler biçilmiş, harmanlar yapılmıştı. Buğday öğütülmüş kışlık için un depolanmış, sıra hayvanlara kış yemi olarak kullanılan samanın depolanmasına gelmişti ve el birliği ile bunu yapmaya çalışıyorlardı.

Muhammed'de Şaziye'yi görebilme umudu ile seve seve kayın pederinin yardımına koşmuştu. Gençlerin birbirlerine gizli gizli bakıştıklarını gören Muhammed'le birlikte yardıma gelen dedesi, bıyık altından gülüyor onların birbirlerine ilgi duymalarına için için seviniyordu. Bu arada dedesinin durumu fark ettiğini anlayan Muhammed ise utancından kızarıp bozarıyor, fakat başını önüne eğip işine devam etmekten başka bir şey de yapamıyordu.

İkisi de daha on yedi yaşındaydılar ve onları birbirine bağlayan bir kader bağı olduğu aşikârdı. İkisinin de babaları Ahıska'dan kaçarak gelmişlerdi. Şaziye'nin ailesi 1931 de, Muhammed'in ailesi 1936 da göç etmişlerdi. İki aile reisi de ellerinden başka bir şey gelmediği için marangozluk yaparak geçimlerini sağlamaya başlamışlardı. Ahıska'dan varlarını yoklarını bırakıp kaçtıklarından bir şekilde çalışıp çoluk çocuklarına bakmaları gerekti. Onlarda kişisel el becerilerini zorlayıp marangozluk öğrenmişlerdi. İşte bu kader birliği içinde olan iki usta, yeni geldikleri zaman aynı işte çalışmış ve tanışmışlardı.

-Selamünaleyküm usta, ben Ahıskalı Âdem usta. Sen nerelisin, kimlerdensin?

-Aleykümselam. Ben de Ahıskalı İbrahim usta, Mollagillerden olurum. Biz geleli beş, altı sene oldu. Oralardan pek de iyi haberler gelmiyor.

-Ben yeni geldim sayılır. Evet, haberler hiç de iyi değil, aynı şeyler devam ediyor. Birçok insanımızı Sibiryaya sürmüşler ve de gurup gurup sürmeye devam ediyorlarmış.

-Sorma, ustam sorma. Durum vahim ama elimizden gelen bir şey de yok. Ben sadece anamı, babamı, eşimi ve de o zaman bir yaşında olan kızımı getirebildim. Onu da bin bir güçlüklerle getirdik ölecek sandık ama yaşatan Allah yaşattı. Şaziye'm şimdi beş yaşında.

-Allah bağışlasın, benimde beş yaşında bir oğlum, Muhammed'im var. Ne yazık ki, benim de ailemin çoğu orada kaldı. Sadece hanımım, oğlum, babam ve birkaç kardeş gelebildik.

-O zaman dünür olduk gitti desene. İşte aile olduk bile ustam, üzülmeye. Geçmiş için yapacağımız bir şey yoksa bizde geleceğe bakarız.

İkisi de gülüşür ve ondan sonra iş bitene kadar dünür aşağı, dünür yukarı işlerine devam etmişlerdi. Ne yazık ki, değişik kasabalarda yaşadıkları için fazla sık görüşmemişler, lakin birbirlerini çok sevmişlerdi. Aradan yıllar geçmiş, Âdem usta varını yoğunu satmış, memleketin iç kısımlarına gitmek istemişti fakat nasip olmamış Eleşkirt'e yerleşmek zorunda kalmıştı.

Kasabaya yeni gelen eski arkadaşı ve ailesi zorluk çekmesin diye, İbrahim usta ona yardımcı olabilmek için elinden geleni ardına koymuyordu. Eleşkirt'in temelini onlar atmıştı. Bir yere yeni yerleşmenin ne demek olduğunu İbrahim usta en az Âdem usta kadar çok, ama çok iyi biliyordu. İlk geldiklerinde onlara devlet biraz toprak vermiş buralarda yer yuva kurun demişti. Ev yapana kadar yeri kazıp, oda haline getirip, üstünü toprakla örtmüş, aylarca yerin altında yaşamışlardı. Bu daha önce hiç yokluk ve zorluk görmemiş insanlar için çok ağır geliyordu, fakat yapılacak başka bir şey de yoktu.

Eleşkirt düz bir alana kurulmuş hoşça şirin bir kasaba olmuştu. Dümdüz bir ana caddesi vardı. Dükkânlar ve resmi binalar bu caddede sıralanmıştı. Diğer caddeler ona paralel bir şekilde kurulmuş, caddelerin her iki taraflarına evler inşa edilmişti. Her evin arkasında bahçesi yanında harman yerleri ayrılmış, ön kapıları caddeye arka kapıları da bahçeye ve ahıra açıyordu. Her evin oturma odalarında ocak ve tandır ve küçük de olsa bir mutfak ve bir iki yatak odaları vardı. Her beş, on ev arasına bir çeşme konmuş herkes su ihtiyacını buralardan gideriyordu.

Bu arada çocuklar büyümüşü ve dünürler verdikleri sözü unutmayıp çocuklarını nişanlamışlardı. O zamanlarda kız erkek açıkça arkadaşlık etmek mümkün olmasa da babalarının dünür olma sözü ikisinin de kulağına gitmiş ikisi de birbirine meyletmışlerdi. Yeni nişanlılar ve aileleri mutluydular fakat en doğal hakları olarak nişanlılar birbirlerini de daha yakından tanımak istemekteydiler.

Bir akşam Şaziye'nin annesi ve babası yeni dünürlerine gece oturmasına gitmişlerdi. Bunu fırsat bilen Muhammed cebine birkaç kâğıtlı şeker koyarak nişanlısının evinin yolunu tutar. Ama nasıl yapar da nişanlısını görür hiç bir fikri yoktur. Evin etrafını bir iki defa dolaşır ama nafiye Şaziye görünürlerde yoktur. Evin toprak olan damına çıkar ve bacadan gelen çok güzel yanık bir sesle söylenen türküleri dinlemeye koyulur. İçeride Şaziye oturma odasında olan tandırda bir şeyler

pişiriyor bir yandan da aklına gelen türküleri yanık ve son derece güzel bir sesle söylüyordu.

Şaziye başını bacanın altına eğip tandıra bakarken kafasına bir şeyin düştüğünü hisseder gibi olur ve bacanın deliğinden yukarı bakar. Bir şey göremez ve işine, türküsüne devam eder. Tekrar eğilince gene başına bir şey düşer. Bu sefer bir şeyin başına düştüğünden emin, tekrar kafasını kaldırır. Ay ışığı ve ocaktaki ışığın yardımı ile kafasına düşenin bir şeker, yukarıdan atanın da nişanlısı Muhammed olduğunu anlar. Kendisinden birkaç yaş daha küçük olan kız kardeşine diğer kardeşlerini oyalamasını rica ederek ürkekçe arka kapıdan çıkar.

En emin yer ahırdı ve de orada lamba yanıyordu. Hiç değilse birbirlerini biraz da olsa yakından görebilirlerdi. Böylece ahıra girerler ama ikisi de ilk defa bu kadar yakın olmanın verdiği heyecan ve utangaçlığın içinde ne diyeceklerini, ne yapacaklarını bilemiyorlardı ki, bu arada kız kardeşini merak eden en büyük oğlan kardeş, Şaziye'ye bakmak istiyor kız kardeşi onu engellemeye çalışıyor ama bir türlü başaramıyordu. O ille de ahıra bakmak için ısrar ediyordu. Muhammed kaçmak zorundaydı çünkü Şaziye'nin kardeşi küçüktü ve olanları babasına söyleyebilirdi. Şaziye'nin kardeşi ahırın eve açılan kapısından girerken Muhammed'de acele ile ahırın dışarıya açılan kapısından kaçmaya çalışıyordu ki, daha yeni sıvası yapılmış olan ahırın duvarına çarpıp orada boylu boyunca iz bırakır.

Şaziye kardeşini alelacele oradan uzaklaştırmaya çalışıyordu ama o yine de kaçmaya çalışan Muhammed'i hayal meyal görür gibi olmuş, orada birisinin olduğunu ısrarla tekrarlıyordu. Şaziye ve kız kardeşi onu ikna etmeye çalışıyorlar, yabancı kimsenin olmadığını, onun sadece hayal ettiğini iddia ediyor ve de buna onu inandırmaya çalışıyorlardı ki babasına söylemesin, ama nafile.

Ertesi sabah Şaziye'nin kardeşi ahıra gitmiş, Muhammed'in kaçarken bıraktığı izleri görmüştü. Hayal görmediğine kanaat getirince koşarak babasına gelip geçe ahıra birilerinin girdiğini ve orada iz bıraktığını ballandıra ballandıra anlatmaya başlamıştı. Şaziye ve kız kardeşi alı al, moru mor birbirlerine bakıyorlar babaları sorsa ne diyeceklerini bilemiyorlardı. Ama İbrahim usta durumu anlamış, gençleri hoş görmüş oğlunu değişik yöntemlerle ve olgunlukla ikna etmeye çalışmıştı.

Zavallı Muhammed Şaziye'yi doğru dürüst görmek bir yana bir de dillere destan olmuştu. Şaziye çok güzel alımlı erken serpilmiş genç bir kızdı fakat Muhammed daha kara kuru, yeni delikanlı olma yollarında bir çocuk görünümüne sahipti. Bunun için dedikodular ortada dolaşüyor o güzel kızın neden o cılız oğlana verildiği sorgulanıyordu. Onlar birbirlerini beğeniyorlardı fakat bu sözlerden dolayı Muhammed tedirgindi. Şansını tekrar denemek istiyor, bu seferde görüşmelerini sağlaması için amcasının hanımına Yalvarıyordu.

Sonbaharın sonlarına doğru ve kışın mahallenin kızları akşamları bir evde toplanıp hasır dokurlar, zaman zaman Şaziye ve annesi de oraya giderlerdi. Muhammed'in yengesi onlarında orada olacağı bir gece ayarlamış, Muhammed'e belirli bir saatte gelmesini, Şaziye'yi bir bahane ile dışarıya çıkaracağını söylemişti. Ve de sözünü tuttu. Şaziye'yi bir bahane ile dışarı çağırır ve onların görüşmesini sağlar. Bu arada Şaziye'nin annesi merakla kızını aramaya başlar. Dışarı çıkarken de seslenerek,

-Kız Şaziye nerelerdesin, nereye kayboldun, kızız?

-Teyze sen gir içeri, biz geliyoruz tuvalete çıkmıştık.

-İyi, o zaman çıkmışken bende kullanayım şu tuvaleti bari.

Zavallı gençler ne yapacaklarını şaşırılmışlardı yine. Muhammed bir kere daha kaçarcasına giderken, cebinden bir avuç dolusu şeker ve çerez çıkarır amcasının hanımının avucuna döker. Muhammed'in yengesi de yaptığı çöpçatanlığın verdiği suçlulukla dikkati dağıtmak için Muhammedin vermiş olduğu çerezleri öylece aldığı gibi Şaziye'nin annesinin avucuna döker.

Aynı zamanda ne yaptıklarının delilini de onun eline vermiş olur. Muhammed cebindeki araba anahtarlarını da acele ile şekerlerle birlikte vermiştir. Cemile bunun farkına varınca bu

anahtarda ne, derken neyin olup bittiğinin farkına varır fakat o da yine İbrahim gibi olgunlukla geçirir. Ne fayda, olan olmuş zavallı Muhammed ve Şaziye gene bir türlü rahatça görüşmemişlerdir.

Şaziye çok güzel bir kızdır ve etraftan ona gönül veren çok delikanlı vardır. Fitne ve dedikodu çıkaranlar çoğalınca aileler onların düğününü bir an önce yapmayı uygun bulur ve kışın ortasında düğün yapmaya karar verirler. Bu halde Muhammed'in ailesi onlara ayrı bir yatak odası yapma imkânı bulamamış, ahırın bir köşesi düzenlenmiş, bir sedir yapıлып üstüne bir yatak atılmıştır. Böylece, iki gönül bir olunca samanlık seyran olur atasözü ufak bir değişiklikle yerini bulmuştur. Birde işin içinde kışın hayvanların sıcakından faydalanmak olunca mesele kalmaz.

Şaziye annesinin yenice bir elbisesini gelinlik olarak giymiş, büyükçe olan ayaklarına uygun ayakkabı bulunamadığı için eski ayakkabıları ile gelin olmuştu fakat şikâyetçi değildi. Muhammed de aynı şekilde hissediyordu. Onların hedefi her şart altında mutlu olmayı denemektir. Şartların onları mutlu etmesini değil, onlar şartları mutluluğa döndürmeyi amaçlıyorlardı.

Ne yazık ki, ilk buluşmalarındaki ürkeklik onların arkasını hiç mi hiç bırakmaya niyetli değildi. Onların ne durumlarından ne de birbirlerinden hiç şikâyeti yoktu ama ne zaman beraber olsalar bir şey olur, ürkekliklerine ürkeklik katar ve duygularını

hiçbir zaman serbestçe birbirleriyle paylaşmaya fırsat bulamazlardı.

Zaten Muhammed muavinlik yapıyor çoğu zaman evde olamıyordu ama olduğu zaman da baş başa kalmak ancak geceden geceye ahırdaki köşelerine çekilince mümkün oluyordu. Bu arada yığın yığın birikmiş dağ gibi olmuş duyguları aşip birbirlerine ulaşamadan yine ayrılma zamanı gelip çatıyordu. Muhammed yeni bir sefere çıkıyor, günlerce belki de haftalarca eve gelemediği oluyordu. Şaziye'nin gözü yollarda, Muhammed'in de aklı evde kalıyordu. Her ayrılma büyük acı yaratsa da, bir sonraki kavuşma heyecanı ile günlerini geçirmeye çalışıyorlardı.

İlk kızları Adile tam bir sene sonra düğünlerinin ertesi kış dünyaya gelir. Onlar yirmi yaşına gelinceye kadar üç çocukları olmuş, ikisi ölmüş sadece büyük kız çocukları yaşıyordu. Bu arada Muhammed ehliyet almış şoförlük yapmaya başlamıştı. Ama aynı zamanda da askerlik zamanı gelmişti. Ankara'ya askerlik yapmaya gittiğinde Şaziye ikiz çocuklarına hamileydi.

Askerlik bitiminde Muhammed'in geri dönmeye niyeti yoktu. Çocuklarını, gerçi ikizlerin biri de vefat etmiş bir büyük kız birde ikiz oğlanların biri kalmıştı ama her ne olursa olsun geri dönmeyip, çocuklarını Ankara'ya yanına almak istiyordu. Daha yirmi iki yaşlarında üç çocuk kaybetmenin acısını çekmişlerdi. Şartlar zordu, yokluk çoktu ve Muhammed bu şartlar altında çocuklarını büyütme istemiyordu. Askerliği

bitince hemen Ankara belediyesi otobüslerine şoför olarak girer. Ona göre ne iş olursa olsun yapacak ailesini Ankara'ya getirecekti ve de öyle yaptı.

Şaziye'nin babası kızını ve torunlarını alıp Erzurum'dan trene biner, hedef Ankara'dır. Şaziye'nin büyük kızı dört yaşında fakat yaşından büyük gösteriyordu. Oğlu Adil ise henüz kundaktaydı. Günlerce süren yolculuk sırasında her duraktan sonra biletçi geliyor biletleri soruyor, Şaziye'nin babası biletleri gösteriyordu. Her seferinde bir köşede oturan Adile'nin bileti soruluyor, dedesi onun yaşı küçük bilete gerek yok diyor, biletçi de gidiyordu. Adile bundan çok sıkılmıştı ve büyük kız olduğunu ispat etmeliydi. Bir dahaki sefere biletçi geldiğinde ayağa kalkıp,

-Ama dede, ben küçük değilim bak kocaman kız oldum.

-Otur yerine, daha dört yaşındasın sana bilet gerekmez.

-Bu çocuk dört yaşından büyüğe benziyor bilet almanız gerek.

-Onun boyuna bakmayın, daha dört yaşında inanın.

-Ben anlamam, çocuğun nüfus cüzdanını al, benimle gel ve baş görevliye anlat halini.

Adile nihayet kocaman bir kız olduğunu ispatlamıştır mutlu ve memnun bir şekilde geri yerine oturur, fakat dedesinin başına hiç yoktan iş çıkardığının farkında bile değildir. Bir hayli münakaşadan sonra kızın yaşı anlaşılmiş ama sonunda Adile dedesinden güzel bir azar işitmekten kurtulamamıştır.

Dört gün, dört gece yolculuktan sonra Ankara'ya ulaşırlar. Sabahın erken saatleriydi ve güneş yeni doğuyordu. Trenden inince annesinin arkasından giden Adile güneşi görür görmez şok olur, o güzel ve parlak güneş tıpkı geldikleri yerdeki güneşe benzemektedir. Acaba o güneş mi buraya geldi, yoksa bu başka bir güneş miydi? O ise nasıl buraya geldi diye düşünerek hayret, şaşkınlık ve hayranlıkla sorularına cevap bulmaya dalar kalır. Adile şaşkın şaşkın sabah telaşı içerisinde gelip geçen insanların bacakları arasından bir görünüp bir kaybolan güneşi seyretmeye koyulur. Arkasında bıraktığı güneşin buraya nasıl gelebileceğini düşünürken, annesini takip etmeyi ve her şeyi unuttur. Adeta donup kalmıştır oracıkta.

Şaziye kucığında bebeği, yanında babası ile birlikte Muhammed'le tren garının önünde buluşurlar ve birde bakarlar ki Adile ortalıkta yoktur. Telaşla geri dönerler ve onu derin hayallere daldığı yerde, güneşi seyre dalmış bir halde bulurlar. Hayallerinden uyanan Adile, karşısında dünyanın en yakışıklı babasını görünce içinden koşup onun boynuna sarılmak, yanaklarından doyasıya öpmek, öpmek ve kendisini onun kollarına, dünya da bir insanın diğer bir insana karşı olabilecek güvenin doruğunda hissederek bırakmak ister. Ne yazık ki

çekingenliğini ve utangaçlığını yenememiş, annesinin eteğini yüzüne çekerek kendisini onun arkasına saklamakla yetinmişti.

Babası da kayın pederinden utandığından fazla ısrar edip ilgilenememiş, sadece uzaktan sevgi dolu bakışlarla yetinmişti. Aslında baba kız ruhen kucaklaşmış, hasretlik gidermişlerdi bile ama eyleme koyamamışlardı sadece.

Diğer taraftan da iki genç eşin hasretlikleri kelimelere sığacak, anlatılabilecek türden olmadığı halde yanlarında bir büyüğün olmasından dolayı birbirlerine bakamıyorlardı bile, bırak sen sarılıp koklaşmayı. Muhammed küçük oğluna uzaktan bakıyor, nasıl olduğunu bile sormaya çekiniyordu, kucağına alıp sevmek, koklayıp okşamak mümkün değildi. Zamanın kültürüne göre bu çok ayıp sayılıyor, böylece kültür ve gelenek değerleri doğal insan fitratının ve dini inanç değerlerinin üstüne çıkıyordu. İnsanoğlu kendi uydurduğu değerlere kul köle oluyor, kendini hakkı olan bir sürü nimetten alı koyuyordu. Kültürel değerler olmalıydı elbette ama hiç bir zaman insani temel değerlerin üstüne çıkıp insan kendisini kendisine köle etmemeliydi.

Muhammed Bent Deresi denilen bir semtte bir yatak odası ve bir de oturma odası olan bir gecekondü ev kiralamıştı. Yatak odasında bir karyola, oturma odasında bir sedir, yere serilmiş bir kilim, birde içinde ekmek, tuz, şeker ve çay bulunan duvara gömülü olarak yapılmış, önü açık gömme bir dolap vardı. Onca

sene ahırda yatan Şaziye için bunlar lüks geliyor ve döne döne Yaradan'ına şükür ediyordu.

Hele hele Muhammed'ine kavuşmuştu ya, hiç bir şeyi sorgulamıyordu. Nasıl sorgulasın, biliyordu ki Muhammed'i onların rahatı için elinden geleni ardına koymazdı ve de koymayacaktı. Artık akşamları gaz lambası yanmıyordu, gaz ocağı yanıyor üzerinde yemek pişiyordu. Tencerede pişirse kapağında yese ne olurdu ki. İkisi de mutluydu eşi ve çocukları yanında aç değil açık değillerdi. Bu onlar için çok büyük nimetti. Onlar her zaman aşırıya gitmeden daima daha iyisini yapıp çocuklarını daha iyi şartlar altında yaşatmaya azimliydiler. Çünkü kendileri çok çile çekmişlerdi çocukları o çileleri çeksin istemiyorlardı.

İkisinin de kökleri Kafkasya idi, Ahıska Türklerinden. İkisi de çok geniş bilinen, sayılan, varlıklı, eğitilmiş ailelere sahiplerdi. Ahıska'da iki yüzü aşkın Türk köyü olduğunu söylerdi babaları ve bunların çoğu hemen hemen aynı kökten gelmekteydiler. Bu Türk'ler Türkçe 'den başka dil bilmiyorlardı fakat kendilerine has bir aksanları da vardı. Hatta Türk dili kuralına çok uygun konuşurlardı. Fakat bazıları Gürcü kızları ile evlenmişler ondan dolayı olmalı ki bazı Gürcü kelimeler kullanılmaya başlanmış ve onların dilinde de yer edinmişti. Daha sonra Rusya ve Ruslarla ilişkilerden dolayı da bazı Rusça kelimeler kullanıyorlardı. Bu Kafkas Türkleri oraya ne zaman, nereden ne amaçla gidip yerleştikleri kesin kaynaklarla açıklığa kavuşmamıştı.

Kıyafetler genelde zamanın modası olan Türk ve Gürcü esintilerden etkilenmekteydi. Bugünkü Kafkas Milli oyuncularının giydiği kadın ve erkek kıyafetleri onların günlük giydiği kıyafetlerdi. Genelde iki katlı evlerde oturur, kışın alt katta ki sıvalı korumalı yerde, yazın da üst ahşap katta oturulurdu. Geçimlerini yörenin dağlık olmasından dolayı, daha çok hayvancılık yapmakla birlikte son zamanlarda ticarete de atılmaya başlamışlardı. Bütün bunların arasında dini ilimleri ihmal etmez, daima her köşede bir medrese kurar âlim yetiştirirler onların ileri gelenlerini de genelde İstanbul'a yollar, oradan da tebliğ için vazifelendirildikleri yerlere giderlerdi. Bu faaliyette Şaziye'nin büyük dedeleri önemli rol alırlar ve o yüzden de onlara 'Mollagiller' denirdi.

Muhammed'in babası Âdem usta kendisinden söz etmeyi pek sevmezdi. Zaman zaman, güreş yaptığını söyler ve birisini çok incittiği için güreşi bırakıp, matematik öğretmenliği yapmaya başladığından bahsederdi. Âdem ustanın annesi vefat etmiş. Babası, kızı olan bir hanımla tanışmış, annesini kendisine, kızını da oğluna almıştı. Böylece iki yuva birden kurulmuştu. Yaşam şartları ise hemen hemen herkes için aynıydı.

Şaziye'nin babası İbrahim usta ise çok yaramaz olduğundan, babası tarafından ceza olsun diye erkek çocuğu olmayan çok sevdiği bir arkadaşının kızı ile evlendirip onu iç güveyi vermiştir. İbrahim'in babası hem haklı hem de

haksızdır. Çünkü sonunda Ahıska'da başlayan zorluklardan, anasını babasını kurtarıp Türkiye ye getiren de yine bu ele avuca sığmayan yaramaz delikanlı olmuştur. Diğer taraftan da uğruna iç güveyi olarak gittiği Cemile'sini de alıp gelmiştir. Babası çok zengin olan Cemile'nin eli, baba ocağında sıcak sudan soğuk suya değmemiş el bebek gül bebek büyütülmüştü.

Ahıska yöresinde problemler başladığında öncelikle yörenin ileri gelenleri ele alınmış, gecenin bir saatinde askerler gelip ailelerin büyüklerini alıp gider, bir daha da onlardan haber almak mümkün olmazmış. Çemberin her geçen gün daraldığını gören İbrahim kaçmaya karar verir. Lakin durumun birkaç boyutu vardır.

Oraya kök salmış olan insanların bazıları umutla durumun düzeleceğini bekliyor ve yerlerinden yurtlarından ayrılmak istemiyor, hatta gitmek isteyen evlatlarının gitmemesi için ebeveynleri elinden geleni yapıyordu. Evlatlarının gitmesini engellemek için onları Rus askerine ihbar bile edebiliyorlardı. Onun için çoğu kez bu kaçışlar can ciğer ana babadan bile gizli ayarlanıyor, gece yarısı bir rehber eşliğinde herkes üstüne ne giyebilir, eline ne alabilirse alıp sessizce kaçıyorlardı. Şaziye'nin babası, annesi ve hatta Şaziye de bunlardan biriydi.

Cemile annesinin, babasının ve de biricik kız kardeşinin ağzını aramış, kesinlikle onların kaçmaya niyetleri olmadığına kanaat getirince, henüz bir yaşında olan kızı Şaziye ile birlikte ne pahasına olursa olsun eşi ile gitmeye karar vermişti. Bir gece

İbrahim, annesi, babası, eşi ve küçük kızı Şaziye gizlice karar verilen toplanma yerine giderler ve orada Türkiye' ye o gece kaçacak olan guruba katılırlar. El fenerleri ile gecenin derin karanlığında yolunu bulmakta çok usta olan liderin eşliğinde yola çıkarlar.

Herkes birbirini kaybetmemek için elinden geleni yapıyor, gecenin sessizliğinde seslerinin kolayca duyulacağı için çıt bile çıkarmaya korkuyor, zincirleme birbirlerine tutunarak yollarına devam etmeye çalışıyorlardı. Çoruh nehrini geçene kadar dayanmak zorundaydılar, aksi halde askerler yakalarsa yaşama şanslarının olmadığı herkes tarafından gayet iyi biliniyordu. Her gece gurup gurup birilerinin kaçtığını bilen askerler, fişekler atarak ortalığı aydınlatıyor, gördüklerini alıp götürüyor, göremediklerine de gözdağı veriyorlardı.

İşte bu fişeklerden biri Cemile'nin tam önüne düşmüş gözlerini kör edecek, dizlerinin bağına çözecek kadar etkilemiş ve kendinden geçerek yere yığılmıştı. Bunu gören İbrahim ve rehber hemen yanına gitmiş Cemile'yi kapıp sürükleyerek götürmeye başlamışlardı. Diğer taraftan Çoruh nehrine ulaşmışlar fakat karanlıktan birazda fişeklerden dolayı panikleyen insanlar, kendilerini nehre atıyor boğulmayı Rus askerlerine yakalanmaya tercih ediyorlardı. Ne yazık ki, o zamanlar milliyetçilik ve inanç ayrımcılığı hastalıklarının, her şeyden önce insan olma gereğini unutturduğu zamanlardan biridir.

Sonunda rehber zar zor da olsa nehri geçenleri bir araya toplayıp saymaya başlar ve kimsenin eksik olup olmadığını sorar. Bu arada, kendisine gelmeye başlayan Cemile, koşarken elbisesinin belinden tutup bohça gibi taşıdığı çocuğunun yokluğunu fark eder. Kendine gelmeye alışan Cemile tekrar kendinden geçer, dünya başına yıkılmıştır, canı, ciğeri biricik kızı şaziye fişeğin önüne düştüğü yerd e linden dşm olmalıydı. Hemen, Rus askerlerinin kaanların düşürdükleri bebekleri sngye takıp köy köy gezdiren gözdağı verdiklerini hatırlar ve olduğu yerd donup kalır, artık bütün yaşam sistemleri tıkanmış, düşünemiyordu bile. Zaten yaşamak da istemiyordu artık, değil ki düşünmek.

Rehber, iyice anlamak için Cemile'ye bebeğini nerede dşrm olacağını tekrar tekrar sorar. Bu güne kadar hiç kimseyi yarı yolda bırakmamıştı ve bu bebeği de bırakmayacaktı. Kesin olarak bebeğin Cemile'nin önüne fişeğin düştüğü yerd olabileceğine kanaat getirir. Sınırı geçenleri orada bekleyen Türk askerlerine teslim ederek, İbrahim'i alır ve şaziye'yi aramak için geri dönerler.

İbrahim bağrı yanık baba canından çok sevdiği eşinin haline mi yansın, çocuğunun kaybolmasına mı? Bütün acıları içine gömer ve yola düşer. Cemile'nin tarif ettiği yere varırlar ama bebek yoktur. Tedbirli olmak açısından feneri çok zaruri olmadan yakmamayı tercih etmektedirler. Uzun zaman aramaya rağmen yok, yok, yok. şaziye ortada yoktur. Ertesi gün askerlerin onu bulduklarında neler yapacaklarını düşünen

İbrahim adeta yerleri tırnakları ile tarayıp bebeğini bulmayı canı gönülden istiyor, ölüsünü bile bulsa sevineceğini düşünüyordu. Ki, bir yamaç kenarına geldiklerini fark ederler, eğer Cemile bu yamaçta düştü ise bebeğin aşağıya yuvarlanması büyük bir ihtimaldir.

İkisine birden yeni bir umut doğmuş, adeta kendilerine yeniden güç gelmişti. Yavaş yavaş elleri ile yeri tarayarak aşağı doğru inmeye başlarlar. İbrahim'in eline yumuşak bir şey takılır, haykırmamak, sevinç naraları atmamak için kendisini zor tutar. Fenerin ışığını muhafazaya alarak yakar ve bakarlar ki, o Şaziye'dir. Bebek yüz üstü düştüğü için ağlayamamış, ses çıkaramamıştır, zar zor alabildiği nefes ile hayatta kalmış ama morarmaya da başlamıştır. Bebeğini bulan İbrahim'in içi yanıyor, fakat bebeğinin ölüsünü de, dirisini de Rus askerlere bırakmadığı için seviniyordu. Ölürse de hiç değilse yanımızda ölür diye avunuyordu.

Aslında buradaki mesele milliyetçilik meselesi değil, insanlık meselesiydi. Elbette her millet kendi milliyetini bilecek, sahip çıkacak, değer verecekti. Fakat karşısındaki insanın da aynı değerlere sahip olduğunu kabul edip ona da saygı duyması gerekirdi. Asıl mesele insanın insanlığı bir bütün olarak kavrayamamasından kaynaklanıyordu. Bu bütünün içerisinde kendi yerini, herkesi ve her şeyi yaratan kaynağın aynı kaynak olduğunu açık ve net algılayamamasından meydana geliyordu.

Her yaratılmış dolaylı olarak birbirine bağı olduğunu bilemiyor, başkası dediğı diğeri bir yaratılmışa zarar vermesi halinde, gerçekte kendisine zarar veriyor olduğunu bilememesinden kaynaklanıyordu. Bu sadece bir yaratıcının ve bir yaratılanın ve de bir bütünün parçasına verilen zararın, bütüne verilmiş olacağı farkına varamama problemiydi. Böyle bir tutumun iki çıkış yolu vardır. Birisi bu dünyada acılı ölüm, öbürü öteki dünyada ölümsüz acı. İki âlemde de mutlu olabilmek varken hangi insan bunları bilinçli olarak, isteyerek seçebilirdi. Bütün bunlar bilgisizlik, cahillik yüzünden meydana geliyordu.

Geri döndüklerinde ne anneden ne de bebekten umutluydular. Fakat anasını, babasını, bacasını ve tüm sevdiklerini arkada bırakan Cemile bebeğini bağına basınca adeta her şeyi ve herkesi unutmuştu. Bir Rabbi, bir kendi, bir de bebeğı vardı. Artık, ölse de gam yemezdi. Fakat Lütüfkâr Rabbi, onları İbrahim'e bağışlamış ikisi de yaşamıştı. Şimdi de İbrahim gözünün nuru kızı Şaziye'yi Ankara'ya getirmiş ve onu orada bırakıp geri dönecekti. Neyse ki, İbrahim'in büyük bir tesellisi vardı. O da, Muhammed kızına en az kendisi kadar iyi bakacak, babasının anasının yokluğunu aratmayacaktı. Kendisi de herkesten ve her şeyden vazgeçip arkasına takılan Cemile'sine öyle yapmamıştıydı.

Ankara'daki aile yaşam koşulları Eleşkirt'tekinden kolaydı ama sosyal hayat şartları tamamen değişti. Eleşkirt'te yaşadıkları yerler, bağ, bahçe, ev, ahırda da yaşıyor olsalar

kendilerininindi. Etraflarındaki ilişki içerisinde oldukları insanlar, ya kendi akrabaları, ya da aynı yörenin, aynı aksanını, aynı kültürünü taşıyan insanlardı. Birisi leblebiyi anlıyor aynı şeylere gülüyor, aynı şeylere ağlıyor, kavga bile etseler ne dediklerini ne söylendiğini ve niçin söylendiğini iyi bilerek kavga ediyorlardı.

Bu büyük şehir hayatının problemleri, doğuda, bir harfin oynatılması ile oluşturulan, Kürt-Türk ayrımcılığı probleminin de ötesinde bir şeydi. Türkiye'nin her yöresinden, her sınıfa ait insanlar geride eş, dost, akraba, köy, kasaba bırakmış, bu şehirlerde bir araya gelmiş, hep birlikte fakat ayrı ayrı yaşam savaşı veriyorlardı. Bütün her şeye rağmen onlar kaynaşıyor birbirleri ile dost arkadaş oluyorlardı ama ahır da yatsalar da kendi yerlerinde yaşamaya alışık olan Muhammed ve Şaziye başkasına ait olan bir mekânda yaşamakta zorlanıyorlardı.

Büyümeye başlamış olan Adile ve Adil dışarıda oyun oynamak istiyor nerede oyun kurmaya kalksalar ev sahibinin çocukları, orası bizim yerimiz siz oynayamazsınız diye onların oyunlarını bozuyorlardı. Çocuklar ağlayarak eve giriyor bir daha da dışarı çıkmak istemiyorlardı. Bu durum Muhammed ve Şaziye'yi çok üzüyordu ama ellerinden gelen bir şey de yoktu. Ancak, bazen Şaziye'de çocuklara katılıyor beraber ağlıyorlardı.

Aynı zamanda değişik olan Őiveleri dikkat çekiyor ve de Şaka konusu oluyordu. Muhammed'in Őivesi zaten askerde deęişmiŐ tam Ankaralı olmuştu, Şaziye ise güçlü bir kadındı, aldırılmıyordu gerekirse kendisi de gülenlerle birlikte gülüyordu ve de hiç mi hiç Őivesini deęiŐtirmeyi düşünmüyordu bile. Fakat değişiklikleri tam olmasa da Şöyle böyle anlamaya başlayan Adile buna çok üzüliyor, zaruret olmadıkça da konuşmamayı tercih ediyordu.

Komşu kadınlar onu seviyor onun değişik Őivesini duymak için olur olmaz sorular soruyor sonrada gülüyorlardı. Bu onlar için masum bir ŐakalaŐma olabilirdi ama Adile'yi üzüyordu. Onların kasıtlı sorularının farkına varan Adile sorulan sorulara işaretlerle cevap vermeye başlamış, kafa hareketleri ile cevap verme yolunu seçmişti. Evet, için baş aşağı, hayır için yukarı sallanır, o baş hal anlatmak için halden hale girerdi. Ama çok kısa zamanda da aksanı kapıp onlardan bunun acısını çıkaracağının hayallerini kurardı.

Bir gün Muhammed eve bir müjde ile gelir. İŞ arkadaşlarından biri Küçük Esad denilen semtte devlete ait hazine arsasının bir kaç dönümünü sahiplenmiŐ üzerine ev yapmış. Orada bunu yapan çok insan varmış ve de ev yaparken paraya ihtiyacı olanlar, sahiplendikleri yerlerden birazını cüz'i miktarlara satıyorlarmıŐ. Oradan arsa alıp kendi gecekondularını yapabiliyorlardı. Bunu duyan Cemile çocuk gibi seviniyor, sevincinden adeta uçuyordu.

Mevla Kerim deyip yola çıkarlar, şöyle böyle arsa için para biriktirir ve bir arsa alırlar ama evi nasıl yapacaklarına dair hiç bir fikirleri yoktur. Sadece evi değil arsaya nasıl giriş çıkış yapacaklarını da bilememektedirler. Tek umutları arsa ile ana yol arasında bulunan komşunun arsasından onlara ulaşım için yol yapacak kadar bir yer vermesidir. Bir birlik, düzen ve planlama olmadığından komşular arasında bir sürü anlaşmazlıklar, kavgalar çıkıyor zaten temeli olmayan ilişkileri daha da kırılğan hale getiriyordu. Devletin arsası da olsa bir plan yapma yerine herkes kendi kafasına göre iş yapmayı seçiyor, onun için sadece gelişi güzel, çarpık yerleşim alanlarının temelleri atılmakla kalmıyor aynı zamanda da yan yana senelerce küs yaşayan verimsiz sosyal ilişkiler de geliyordu.

Oysa Küçük Esad çok ama çok güzel bir yerdi. Yeni yeni yapılan bu gecekondu sadece birkaç tane idi ve bunlar iki tarafı da dere olan geniş bir düzlüğe yapılıyordu. Belirli belirsiz bir ana yolu vardı ama kışın arabalar çamurdan ev önlerine gelemez, belediye otobüslerinin son duraklama yeri olan ve de ismini buradan alan semtte bırakılır, dere tepe çamurlara bata çıka evlere ve işlere gidilir gelinirdi. Hele hele bir yokuş vardı ki çoğu kez orayı çıkmak için özel çaba gerekir birkaç kez yuvarlanmadan çıkılmazdı. Çamurdan kızak pistine döner, tam tepeye ulaştığına sevinen birisi kendisini rahatlıkla yeniden aşağıda bulabilirdi.

Ama yazın tam tersi olurdu. Baharda ağaçlar rengârenk çiçeklerle, toprak renk renk kardelenlerle uyanmaya, kaynaklar şırl şırl akmaya, kuşlar cıvıl cıvıl ötmeye başlardı. Kışın eziyet ve zorluklarla yürünen bu yol ve etrafı birden bire cennetten bir bahçede yürüyormuşçasına zevkle yürünen ve huzur veren bir yol haline dönüşürdü. Yamaçlar envai renkte açan güllerle kaplanır, kokuları ta uzaktan duyulurdu. En çok kayısı, elma ve üveyiz meyve ağaçları bulunurdu. Sonbahara doğru çocuklar biraz buruk olan üveyizleri toplar sıcak toprağa gömer, birkaç gün orada bekletip olgunlaşınca alır ve afiyetle yerlerdi.

Biri kışın zorla çıkılan tepede, biride tam derede olmak üzere köşk gibi iki ev ve kocaman bahçeleri vardı ama oralarda kimsenin yaşadığı görülmezdi. Yörenin çocukları bu evlere ait olan bahçelere girmemeye ağaçlara dokunmamaya özen gösterirlerdi. Bu arada bu evler hakkında akla hayale gelmeyen hayalet hikâyeleri uydurulurdu. Bu da korku uyandırır, hayaletli evler korkusu onları bu evlerden ve bahçelerinden uzak tutardı. Fakat bazı yaramaz çocuklar zaman zaman bunu da yapmaktan da geri kalmazlardı.

Yöre halkı Ankara'ya gitmek için önce son durağa ulaşmalıydı ki otobüse binsin ve de Ankara'ya gitsin. Bu güzergâh üzerinde birde iki su kuyusu vardı. Birisi dereye inerken, diğeri de tam derede. Tepede olan kuyu herkesin, ama küçük büyük herkesin korkulu rüyasıydı. Kuyu derindi ve içi su doluydu buna rağmen üzeri alelade kapatılmıştı.

Çoluk çocuk durmadan tembihlenir yetişkinler de gece gelirken son derece dikkatli olmaları için tekrar tekrar uyarılırlardı. Analar, eşler evlatlar dualara durur, korkudan tir tir titrenilir ama nedense üstü bir türlü emniyetli bir şekilde kapatılmaz, ya da etrafı korumaya alınmazdı. Esrarengiz evler korkulan kuyular, yılanlı yollar yöreyi çocuklar için daha da esrarengiz yapıyor her köşede bir macera aramaya başlıyorlardı. Bu da yörenin çocukları arasında iyi bağlar kurmaya yardımcı oluyordu.

Aşağı tarafta Bayraktar İlkokulu, iki katlı rüzgâr estikçe beşik gibi sallanan bir binaydı. Gecekondu diye vasıflandırılan bu evlerde oturanların çocukları ancak yarım saat yürümeyle bu okula ulaşabiliyorlardı. Yazın uzak da olsa hoş manzarası, cıvıl cıvıl kuş sesleri şırıl şırıl akan kaynak sularının sesleri ile çok keyifli olan bu yolculuk, kışın tepeleri aşıp işe giden yetişkinler gibi çocukların da en korkulu rüyası haline gelirdi. Yolda çamura ya da kara gömülen çocuklar ya aileleri, ya da büyük arkadaşları tarafından sırtlanıp neresi yakınsa, ya evlerine ya da okula götürülürlerdi. Hele bir de kar buz tutmaya görsün, oralar çocuklar için Zigana dağlarına dönüşür, geçit vermezdi. Adeta her köşeden bir ağlama feryat kopar yardım sesleri acı ve içli bir senfoniye dönüşürdü.

Okul da bir tepe üzerinde olduğundan yokuşu çıkmak, aynı son durağa gidilen öbür tepe gibi amansız bir gayreti gerektiriyordu. Çamur dize kadar çıkar, ayakkabılar çamurda

kalır almak mümkün olmaz, yalın ayak kalınırdı. Okul sonunda da birilerinin sırtında eve geri dönülürdü. Kar yağdığında ise bu tepe Uludağ da ki kayak pistlerine taş çıkartır derecesine gelir yukarıya çıkmak bir âlem, yukarıda durabilmek de başka bir âlem olurdu. Ama nedense hala buralara merdivenler yapılmaz kış geçince her şey unutulur, kış gelince de yeniden aynı merasim başlardı.

Evlerin yapılmış olduğu bu tepenin tam aksi istikametinde, yine bir dere vardı ve karşısı yine bir tepeydi. Burası daha bir yamaçtı, dere de daha bir derin ve çokça su akardı ve nedense bu taraf daha ürkütücü gelirdi herkese. Karşı tepede bir ev vardı ve o evin kırk tane odasının olduğu söylenirdi. Zaten, daha sonra da o semtin adı da Kırk Konaklar olarak anılmaya başlanmıştı.

Bu taraf diğer taraf kadar ağaçlık değildi ama yamacın bir tarafı beyaz ve kırmızı dut ağaçları ile bezenmişti. Bir de kocaman bir mağara vardı ki, tam giriş yeri kuyu gibi su ile doldurulmuştu. Bakıldığında mağaranın giriş kısmı görülüyor fakat daha sonra dönemeç olduğu için dibi görünmüyordu. Bu mağara için de çocuklar olmadık hikâyeler uydurur, birbirlerini kokuturlardı. Aslında bu mağara incelenmesi gereken bir mağaraydı ama hiç kimse aldırıyordu. Herkes geçim derdine düşmüş başka bir şey düşünmeye ne vakitleri vardı ne de imkânları. Yörenin büyük çocuklarından olan Adile, komşu kızı Ayşe ve teyze oğlu Ali buraları karış karış biliyor, her

şeyin tadını tam anlamı ile çıkarıyor, fakat henüz derenin öbür tarafına geçmeye cesaret edemiyorlardı.

Muhammed önce kendisine verilen yerin etrafını çevirir. Daha sonra da zaman zaman ev için gerekli malzemeleri yığmaya başlar. Evi bir gecede bitirmek ve gelip içine oturmak zorundadırlar. Aksi takdirde devletin arazisine ev yapıyorsunuz diye belediye zabıtalrı gelip yıkıyordu. Ama içine girilmiş oturuyorlarsa gerekli müsamaha gösteriliyordu. Aradan bir sene geçmişti ki Muhammed ancak ev yapacak para biriktirmişti. Bir gecede evi yaparlar ve Muhammed ertesi gün çocuklarını getirmek için gider ve geri döndüğünde birde ne görsün ev yıkılmış. Bütün emekler ve dışten tırnaktan kesilerek yapılan masraflar yerle bir olmuştu.

Tabi bu arada yanlarına ve ya yakınlarına ev yapılmasını istemeyen komşular da şikâyet edip yıkım yapılmasında rol alabiliyorlardı. Fakat şikâyet eden belirlenemediği için, evi yıkılan kişiler herkesten kuşkulınmaya başlıyor, bu da temelleri yeni yeni atılmaya çalışılan sosyal ilişkileri olumsuz etkiliyordu.

Muhammed zaman zaman geri memlekete dönmeyi düşünmüyor değildi ama onun asıl memleketi elinden alındığından bu yana yollara düşmüş ve kendi köyüm, kendi yerim diyeceği bir yeri olmamıştı ki. Çocuklarına sunacağı bir temel yoktu geldiği yerde, onun için vaz geçip geçmişten ziyade geleceğe bakmayı yeğliyor ve daha büyük bir azimle

yola devam diyordu. Geri bakmanın onlara bir şey kazandırmayacağı aşikârdı.

Tek çare yıkılan evi tekrar, tekrar yapmaktı ama nasıl, elde avuçta ne varsa harcanmış bir kuruş bile kalmamıştı. Muhammed lazım olur diye yaptırmış olduğu tek takım elbisesini gizlice alır ve bitpazarının yolunu tutar. Şaziye onu çok sever onu giydiğinde Muhammed'ine bakmaya kıyamazdı. Onu satacağını ona nasıl söylesindi. Aldığı birkaç kuruşla tekrar kırılan malzemeler alınır, ev tekrardan yapılır. Bu sefer içinden çıkmaz, yeni yapılmış yaş kerpiç evde oturmak zorunda kalırlar. Her şeye rağmen komşuların yardımı ile de bu zor günler atlatılır. Şaziye üçüncü bebeğine hamiledir ama yine de boş durmaz, geri kalan sıva, badana işlerini maharetle yapar çünkü Muhammed gece gündüz çalışmak zorundadır ve de işçiye verecekleri paraları yoktur.

Sonunda iki oda bir aralık ve de küçük bir mutfağı olan evlerine kavuşurlar. Hatta evlerinin önünde ve iki yanında da bahçeleri vardır. Bir tarafındaki bahçede elma ağaçları, bir köşede de bembeyaz açan bir akasya ağacı vardır ki güzelliği ve kokusuna doyum olmazdı. Bahçenin dört bir tarafını çitle çevirmişler, evin önünde bir de çiçek yatağı yapmışlar yazları oraya rengârenk sarmaşıklar, karanfiller ve akşam safaları ekerlerdi. Onlarda yazın çiçek açınca bu küçücük fakat şirin eve daha da şirin bir görünüm verirdi.

Şaziye her sabah kalktığında evin etrafını düzenler, süpürür, her tarafı tertemiz yapar uykudan kalkıp mahallenin bütün çocuklarını da toplayarak oynayacak, akşama kadar her yeri birbirine katacak, çocuklarının kalkmasını beklerdi. Artık çocukları huzurla oynayabilecekleri ve kendileri de huzurla kendi evlerinde oturabileceklerdi. Bu arada ikinci kızları Atiye doğmuştu. Atiye o kadar şirin, tatlı, melek gibi bir çocuktur ki, beyaz teni yeşil iri gözleri ile kısa zamanda mahallenin sevgilisi olur ve elden ele dolaşmaya başlar.

Yeni mahalle ve yeni ev Muhammed ve Şaziye'nin hayat yollarında oluşan yeni bir dönüm noktası olacaktı. Türkiye'nin her bir ucundan gelen değişik kültür, gelenek ve ahlaklarla karşılaşacak, bilmedikleri tanımadıkları değerlerle bir arada beraber yaşamak zorunda kalacaklardı. Gerçi bu durum orada bulunan herkes için aynıydı. Alışık olunmayan bu sistem zaman zaman kavgalara, husumetlere sebep olsa da yaşamlara renk katıyor, herkes kendisine yabancı kültürlerle harmanlanıp yeni yeni dostlar ediniyor, bu arada da yeni bir kültür meydana geliyordu.

Şaziye Muhammed'e yardımcı olabilmek için her fırsatı kullanmaya çalışıyordu. Kümes hayvanları yetiştirmeye karar vermiş, tavukların bahçeye zarar vermesini istemediğinden, en uygun gördüğü yere, kendi sınırları içerisinde olmak üzere onlara yol vermiş olan komşu tarafına yapar. Komşu buna kızar, kavga çıkar ve demir dikenli tellerle eve tek giriş çıkış olan yolu kapatır.

Bu, günlerce böyle kalır. Komşuya göre Şaziye dağdan gelmiş bağdakine meydan okuyordu. Şaziye'ye göre kendi yerine yapacağı kümesin ona ne zararı olabilirdi ki. Ona göre komşu merhametsiz bir kadındı. Bu arada olan çocuklara oluyor, teller arasından geçip okula gidip gelirken yırtılmayan önlük, elbise kalmıyordu. Buda zaten kısıtlı olan bütçelere yeni eklemeler çıkarıyordu. Uzun bir anlaşmazlıktan sonra komşuların da araya girmesi ile kriz çözülür, herkes rahat bir nefes alır. Fakat Şaziye ile bu komşu arasında ki komşuluk ilişkileri çok uzun seneler mesafeli kalır. Birbirleri ile hoş vakitler geçirecekleri yerde, zamanlarını tedirginlikle geçirir hiç içten hareket edemezlerdi.

Şaziye kümesi yapmış, birkaç tavuk ve birkaç hindi beslemeye başlamıştı. Hem yumurtalarından, hem de etlerinden faydalanmaya çalışıyordu. Bir akşam hindinin biri eve geri dönmez. Şaziye döne döne günlerce hindi arar ama nafile, yok sanki yer yarılmış da hindi yerin dibine girmişti. Birkaç gün sonra aşağı mahalleden bir bayan gelir hindiyi orada yeni ev yapmış kalabalık bir ailenin elinde olduğunu söyler. Şaziye hem üzülmesin, hem de erkekler bu konuda daha sert hareket edebilir endişesi ile bütün bu olanları Muhammed'e söyleyemez. Onun için kendisi gidip bakmaya, gerekirse de sormaya karar verir.

Kapıyı çalar, kapı açılır tam hindiyi soracakken, sofranın üzerinde pişmiş bir hindi görür ve şaşkın şaşkın ona bakarken

ne diyeceğini bilemez bir halde sadece belirli belirsiz çekingen bir ses tonu ile

-Bizim hindi kayboldu da gördünüz mü diye soracaktım.
Der.

Görmedik, cevabını alınca, koşar adımlarla eve döner. Aslında komşulardan o ailenin biraz sınır tanımadığını duymuştu ama başkasının olan ve haram sayılan bir şeyi yiyebilmelerine, hindinin kaybolmasından daha çok üzülmüştü.

Belki de o hindi onların kendi hindisiydi. Kendi gözü ile görmediğine göre onun kendi hindisi olduğu sadece varsayım kalmaya mahkûmdu. Onun için hiç kimseye bir şey diyemedi. Hindi kaybolmuştu ve öylece de kalacaktı. Diğer taraftan da eğer o hindi gerçekten onların kendi hindisi değil de Şaziye'nin hindisiydi ise. Şaziye, kendisine ait olmayan bir şeyin nasıl yenebileceğini, düşünmek bile istemez.

Şaziye için komşuluk hakkı hindi sahibi olmanın çok üstündeydi. İncasına göre kabirde ilk önce sorulacak sorulardan biriydi komşuluk hakkı. Onun için, eğer bu hindi kendi hindisiyse, bu soruyla karşılaştıklarında ne yapabileceklerini düşünerek komşuları için üzülüyor onlar azap çekmesin diye kendi hakkını tekrar tekrar helal ediyordu.

Ne yazık ki Şaziye'nin o komşularla ilişkisi sadece bu olayla kalmaz. Bir gün okul dönüşü aşağı mahallenin çocukları ve yukarı mahallenin çocukları grup olup birbirlerine laf ebeliği ile güç gösterisine girerler. Her nasılsa söz döne dolana aşağı mahalleden sayılan bu komşunun yaşça Adile'den büyük olan kızımı, yoksa yukarı mahalleden sayılan ve yaşından daha büyük gösteren Adile mi daha güçlü konusuna gelir. Bunu ispatlamak ise masum bir güreş olacaktı ama nerde! Adile aşağı mahallenin adayını uzun bir uğraşı sonunda yere yatırır ve pes ettirir. Yukarı mahallenin çocukları mutlu memnun Adile ile birlikte kendilerini de şampiyon ilan eder, böbürlene böbürlene evlerinin yolunu tutarlar.

Adile en azından arkadaşlarının yüzünü ak ettiği için mutludur ama annesinin bu işten memnun olmayacağını bildiği için bu konudan ona bahsetmez. Lakin ertesi gün okul çıkışı aşağı mahallenin kızı ile güreş tuttıkları yerde o kızın ablaları, abileri Adile'nin önünü keserler ve ona bir güzel dayak atarlar. Adile'nin bir gün önce ak olmuş yüzü bu sefer ala bulanmış, yüzü gözü kan içinde kalmıştır. En acısı bir gün önce onu kalkan eden mahallenin büyük çocuklarından eser yoktur. Korkudan her biri bir köşeye kaçmış, kimileri de Şaziye'ye haber vermeye koşmuştur. Şaziye kan revan içinde kalan Adile'yi yarı yolda karşılar ve doğru eve götürüp elini yüzünü yıkar, onu sakinleştirmeye çalışırken bütün çocuklarını içeri alır kapı, pencereyi kitler ve perdeleri kapatır. Çocuklarına da ne pahasına olursa olsun ses çıkarmamalarını tembih eder.

Biraz sonra, hızını alamayan greşte yenilen kızın annesi kapıyı çalmaya başlar. Şaziye evde kimse yokmuş gibi hiç ses çıkarmaz ama tir tir titremektedir. Anaç bir tavuk gibi yavrularını koltukları altına almış, onlara zarar gelmesin diye kendi gururunu hiçe sayıyor, kendisine korkak denmesine bile aldırmıyordu. Kapının önünde yapılan tüm hakaretleri küfürleri duymamazlıktan geliyordu. Çünkü o hiç bir şekilde onlarla, onların yaptığı şekilde karşılık verip müdahale edemezdi. Onun için bu durumda söz gümüş ise, skt altın oluyordu.

Şaziye, uzun bir zaman Adile'nin emniyeti açısından emin olana kadar onu okula refakatle gönderdi. Bu arada da Adile onun bunun sözüyle hareket etmenin nelere mal olacağı dersini almış bir daha da böyle şüpheli görünen yaş tahtaya ayak basmamaya son derece özen göstermişti. Çünkü kendisinin attığı yanlış bir adım tüm ailesini günlerce huzursuz etmişti.

Bu arada Muhammed belediye otobüsü şofrlğnden ayrılmış, kendisine bir dolmuş almıştı. İşleri iyi gidiyor artık ellerinde oldukça komşulara borç para bile veriyorlardı. Muhammed her sabah sadece kendi çocuklarını değil, tüm mahalle çocuklarını sıraya dizer, onlara günlük harçlıklarını verir, onlarla biraz oynar sonra da işine giderdi. Zaten sayılı olan evlerdeki çocuklar Şaziyelerin bahçede evcilik kurar, komşuculuk oynarlardı. Arada bir yabancı dil konuşurlar kimse kimsenin ne dediğini anlamadan bilmeden olur olmaz

kelimeler çıkarır ama neden se her seferinde de işaretlerle anlaşılır ve sonunda güzel ilişkiler kurarlardı.

Bütün bu oyunlar oynanırken, etraflarında tavuklar hindiler dolaşır onlara da belirli roller verilir, gerektiğinde yumurtalar toplanır, annelere pişirtilir oturup bir güzel afiyetle yenirdi. Bu arada Şaziye'nin çok uysal olan anaç hindisi hep başrolü alır, onunla su getirilir, onunla yoğurt satılır, onunla çarşıya pazara gidilirdi. Zavallı hindi yeri gelir at olur, yeri gelir eşek olur, yeri gelir el arabası olurdu.

Bir gün çocuklar bu hindiye etrafta göremezler, odamı kaybordu diye korkarken bakarlar ki akşam olunca kümese girmiş oturuyor. Ertesi gün yine aynı, hindi gündüz kayboluyor akşamları ortaya çıkıyordu. Zavallı çocuklar oyunlarında onun yokluğunu hissediyor ama en çok da nereye kaybolduğunu merak ediyorlardı.

Adile ve komşu kızı Ayşe hemen hemen aynı yaşta ve oyun gurubunun büyükleriydiler. Çok samimi olan bu iki arkadaş hindiye takip etmeye karar verirler. Sabah kalkıp kümesi gözaltına alırlar. Hindi çıkar, Şaziye'nin erkenden verdiği yemden yer ve yola koyulur. Tabi ki iki dedektif te onun arkasına düşer. Hindi adeta takip edilip edilmediğini gözeterek yoluna devam eder. Ana yolu geçer, yamacı iner, kaynak sularından içer ve de karşıya geçer. Mahallenin su ihtiyacını giderdiği okul yolu üzerinde olan su kuyusunu geçer ve otları diz boyu büyümüş güllü tepe ile evlerin bulunduğu tepe

arasındaki araziye girer ve gözden kaybolur. Çocuklar bu tarlada yılan olur korkusu ile daha fazla gitmeye korkarlar.

Ama merakları da giderilmediği için ertesi gün aynı takip başlar. Bu sefer, merak korkuya ağır basınca otluğun içine girerler takibi bırakmazlar. Hindi gider, gider ve ot tarlasının tam ortalarda bir yerde çöker. Onun oraya oturduğunu görürler ama onu ürkütmek için fazla yaklaşmazlar. Biraz bekleyip, ertesi gün hindinin eve dönmesinden sonra orada ne olduğuna bakmaya karar verir ve ayrılırlar. Ama bu arada kimseye bir şey dememeye kararlıdırlar. Ertesi gün aksam üzeri hindinin olduğu yere gider ve gizlice onun oradan ayrılmasını beklerler. Ayrılınca gidip bakarlar ki orada bir sürü yumurta vardır. Zavallı hindi çocuklardan saklamak için yumurtalarını ta on beş dakikalık yürüme uzaklığına koymuş, meğer her gün oraya yumurtlamaya gidermiş.

Hiçbir şeye dokunmadan geri gelirler ama bu sefer Şaziye'ye olan biteni anlatırlar. Şaziye'de onu gözlemelerini fakat hiç müdahale etmemelerini söyler. Hindiyi rahatsız etmesinler diye de mahallenin diğer çocuklarına söylememelerini tavsiye eder. Son zamanlarda hindi gece de gelmemeye başlar ama Adile ile Ayşe zaman buldukça gidip onun ne yaptığını uzaktan izlerler. Orada olduğu ve iyi olduğu raporunu da Şaziye'ye verirlerdi. Bir gün Adile ve Ayşe yine ertesi gün gidip hindiye bakmak için sözleşirler. Lakin sabah kalktıklarında çok güzel bir sürprizle karşılaşır. Hindi en az yedi sekiz yavrusu ile dönmüş yem yiyorlardı. Buna tüm

mahalle çocukları ve en çok da Şaziye sevinmiş, kümeste onlara özel bir yer yapmıştı. Adile ve Ayşe de diğer çocuklara hindiyi nasıl takibe aldıklarını ballandıra ballandıra uzun zaman anlatmışlardı.

Bu kadarla da kalmaz, Şaziye Muhammed'den bir inek almasını ister ve onun için de kümesin yanına ahır yapmaya başlar. Şaziye'nin niyeti çocuklarına taze süt içirmektir ama inek hamile çıkar ve kısa zamanda doğurur. Aynı zamanda çocuklara yeni bir oyuncak doğmuştur. Zavallı buzağı artık ailenin bir ferdidir. Hele hele çiçekli halıları gören buzağı onları gerçek sanıp üzerinde zıp zıp zıplarken, çocuklarda gülmekten kendinden geçerlerdi. Sırf bu yüzden ev çocuk kreşine döner, uzaklardan bile çocuklar buzağının bu hareketlerini görmeye gelirlerdi.

Bu arada geleneksel kültür baskısından kurtulan Muhammed ve Şaziye olgunlaşıyor ve bireysel kişilikleri daha belirgin olarak ortaya çıkmaya başlıyordu. Ellerinden geldikçe inançlarından taviz vermemeye çalışıyorlar, inançlarının temeli saydıkları namaz ve oruca sınıksız sarılıyorlar, çocuklarına da bunu aşılama gayret ediyorlardı. Seneden seneye çocuk sayısı artıyor, sorumlulukları da artıyor zorluklar çıkıyor ama hala hallerinden şikâyet etmiyorlardı.

Muhammed'in çok ciddi bir görünüşü fakat çok yumuşak ve sevecen kalbi vardı. Onunla muamele eden kişiler en yakınları dahi olsa korku ile birlikte saygı ve sevgi beslemekten

kendilerini alamazlardı. Güven konusun da ise, her kes için eğer Muhammed yaptıysa veya söylediye doğrudur inancı vardı. Az konuşurdu ama konuşunca da gür ve güçlü sesi onu tanımayanları şaşırtır, konuşmuyor da bağılıyor sanabilirlerdi. Şaziye bundan rahatsız oluyor, yavaş konuşmasını istiyor ama Muhammed istese de yapısına ters düşen yavaş sesle konuşmayı bir türlü beceremiyordu. Zaman zaman aralarında bu konu da anlaşmazlık konusu olabiliyordu.

Aynı zamanda Şaziye'nin otoriter kişiliği gelişmiş, kendince doğru olan işlerin yapılmasını arzu ediyor, Muhammed dâhil çocukların hepsini sıkı mı sıkı bir prensibe oturtmaya çalışıyordu. Bundan en çok nasibi de büyük kızı Adile alıyordu. Elbette ki Şaziye'nin niyeti çok iyi idi, o kendince de en iyisini yapmaya çalışıyordu ama farkına varmadan Şaziye'nin aileyi nasıl sıktığını, zedelemeye başladığını gören Muhammed buna çok üzülüyor ama Şaziye'yi kırmadan ona bunu nasıl söyleyeceğini bilemiyordu.

Prensiplerin otorite olmadan da sağlanabileceğini Şaziye'ye anlatmaya çalışıyor, fakat daha genç ve tecrübe aşamasında olan Şaziye'yi ikna etmekte zorlanıyordu. Gerçi ikisi de aynı yaşlardılar hayat tecrübeleri yeni başlıyordu ama ilişkilerinin başındaki duygu paylaşma imkânsızlığı peşlerini bırakmıyordu. Bu dönem Muhammed kişilik olarak Şaziye'den daha çabuk olgunlaşmıştı. Yalnız oldukları halde hala rahatça konuşup anlaşamıyor, onun için de ne kendilerini tam ifade edebiliyor, ne de karşısındakini tam anlayabiliyorlardı. Bu

durum ne bir yol birliğine, ne de bir yol ayrımına benziyordu. Adeta bir kör düğüm oluyor, her şey birden bire çıkmaz yola giriyordu. İster istemez kavga ediyorlar, sonrada neden kavga ettikleri için günlerce üzülüyorlardı.

Tam o sıralarda Muhammed bir tarikat şeyhi ile karşılaşmış, tarikat dersi almış, kendisini tarikata vermiş adeta kendisini dış dünyaya kapatmıştı. Geceleri sabahlara kadar uyumuyor zikir ve fikirle uğraşıyordu. Yorgun olunca da gündüzleri uyuyor işe gidemiyordu. Şaziye ise bu işe çok üzülüyor, bunun böyle olmaması gerektiğini savunuyor, bu seferde bunun için tartışıyorlardı. Bir açıdan bakıldığında Muhammed haklı görünüyordu. Çünkü etrafında ki herkes ona menfaatçi görünmeye başlamıştı. Herkes, ama herkes kendisi için istiyor ve sadece kendisinin doğru olduğunu savunuyordu. Herkes diğerini kendisi gibi olsun istiyordu. Hiç kimse gayret gösterip de karşısındakini olduğu gibi anlamaya ve kabullenmeye çalışmıyordu.

İnsanlar birbirlerini tamamlamak yerine birbirleri ile yarışa giriyor, hep ben, ama hep ben üstün taraf olayım diyordu. Biraz da karşısındakine göre hareket ederek ona da şans ve imkân vermeye çalışmıyor, çeşitliliğin güzelliğini, faydasını anlamak istemiyordu. Muhammed içine kapanmaya başlamış, canı gibi sevdiği Şaziye'siyle bile fazla konuşmaz olmuştu. Bu zaten fitratında otoriterlik olan Şaziye'yi doğal olarak daha da tedirgin ediyor, ister istemez bazen acısını çocuklardan

çıkartıyordu. Bu olay nerede ise kısır bir döngü içerisine girmiş, sebepsiz yere aileyi huzursuz etmeye başlamıştı.

Adile onların ara sırada olsa kavga edişlerine çok üzülür, hep içine atar kimseye bir şey diyemezdi. Annesinin otoriter davranışı okul hayatını etkiler, çok çekingen bir hale geldiği için bildiği basit konuları bile ifade edemez duruma gelmişti. Tahtaya ders anlatmaya kalktığında başı dönüyor, midesi buluyor ayakta zor duruyordu. Oysaki dersine çok güzel çalışmış ve de çok iyi anlatabilirdi. Öğretmeni bunu fark ediyor onun rahat olması için elinden geleni yapıyordu, ama nafile.

Bir gün öğretmeni Adile'ye ailesine vermesi için bir mektup verir. Adile'nin annesi ve babası ile şahsen görüşmek istiyordur. Onlara, çocukları otorite ile sıkmanın terbiye olmadığını, hatta zulüm olduğunu ve sakıncalarını bir bir anlatır. Bu zaten Muhammed'in yüreğinin acısıdır ve onun için buna en çok sevinen de o olur. Bundan sonra Şaziye yaptığıının yanlışlığını anlar ve çocuklarını daha serbest bırakır ve çocuklar adeta kabak çiçeği gibi birden açılır. Adile başta hepsi bülbül gibi şakımaya çok güzel bir şekilde hal anlatıp, hal anlamaya başlarlar.

Adile'nin öğretmeni gerçekten takdire şayan, baba gibi, adam gibi adamdır. Lakin o da bir insandır ve de kusursuz değildir. Bir gün Adile yapmış olduğu ev ödevini, o gün hastalanıp okula gidemeyen bir arkadaşına yardım olsun diye verir. Arkadaşı da Adile'nin dersini aynen kopya eder.

Öğretmeni ders kontrolü yaparken, yan yana aynı sırada oturan bu iki arkadaşın derslerinin, noktasına, virgülüne kadar aynı olduğunu görür. Sinirlenir ve Adile'nin ders kâğıdını alır, yırtar ve o sırada yanmakta olan sınıf sobasına atar. Kopya yapan arkadaşı ise tam not almış ağzı kulaklarındadır.

Adile buna bir anlam verememiş, şaşkın şaşkın bakakalmıştır. Arkadaşı yanında oturduğu, her şeye şahit olduğu halde, ben ondan kopya çektim dememiştir. Adile çok üzgün olmasına rağmen, o ne arkadaşını ele verecek, ne de kendisini haklı sanan hocasının haksızlığını yüzüne vuracaktır.

Sadece, Adile iki şey için çok üzgündü. Birincisi, öğretmenini çok sevdiği için, onun kendisi hakkında haksızlık yapmış olmasını düşünmesi ve başkasından kopya çekmiş olduğunu zannetmesine kahroluyordu. İkincisi ise, bir öğretmen nasıl böyle bir haksızlık yapabiliirdi. Adile onu sevdiği kadar da güveniyordu. Adile ile arkadaşı da orada tam onun önündeydiler, onlara sorup gerçeği ortaya çıkarabilirdi. Buna rağmen o gerçeği ortaya çıkarmak yerine, zan üzerine hareket etmeyi seçmişti. O bir öğretmendi ve adaletin simgesi olması gerekmiyor muydu? O bir rol modeldi ve zan ile hareket etmemesi gerekmiyor muydu?

Öte yandan ise, Adile'nin tesellisi, kendisinin kopya çekmiş olma ihtimalinin, öğretmenini çok üzdüğünü ve de bunun için bu kadar kızdığını düşünüyor, için için de bu derece sevildiğine seviniyordu. Aynı zamanda, bu olay Adile'ye şunu

öğretiyordu, kim olursa olsun insanlar hiçbir zaman kusursuz olmayacaktı. Fakat yine aynı insanlar sevgileri ile birbirlerinin şahsi kusurlarını, çoğunluğun selameti için seve seve kapatacaklardı.

Muhammed, Şaziye'deki değişimi ve çocuklardaki olan gelişimi memnuniyetle gözlüyordu. Bunu kolaylaştırmak için eve birkaç kedi ve de köpek almıştı. Evdeki insanların ve hayvanların hemen hemen hepsi adeta Muhammed'e âşık. Muhammed iki günde bir, Şaziye'sine çok sevdiği çerezlerden, çocuklara çok sevdiği şekerlerden ve hayvanlara da özel yerlerden yapılmış yiyecek etler getirirdi. Hele hele kedilerden birisi vardı ki ona sırlıklam âşık olması bir yana, birde bir o kadar kıskançtı.

Hiç kimsenin duyamayacağı uzaklıktan Muhammed'in arabasının sesini duyar, tanır ve pencerenin önüne çıkar onun gelmesini beklerdi. Araba gelir gelmez yine herkesten önce onun yanına gider, arabaya biner biraz Muhammed'in kucağında oturur, onu koklayıp sırnaştıktan sonra birazda arabayı koklar, oynar ve de şikâyete başlardı. Bütün çocuklar sıraya girmiş onun bu seansını bitirmesini beklerdi ki babalarının kendileri ile ilgilenme sırası onlarla gelsin.

Çünkü koklaşıp oynama seansından sonra da uzun bir şikâyet seansı başlardı. Sanki o bütün gün aç bırakılmış gibi Muhammed ona yiyecek bir şeyler verene kadar bu devam ederdi. Bu arada da onları besleme sorumluluğunu almış olan

Adile, onu iyi doyurmadığı için azarı yerdı. Adile onu babası gelmeden hemen önce doyurmayı denese bile durum değişmemiş, şikâyetler aynı şekilde devam edegelmişti. Sonunda durumu anlayan Muhammed onun şikâyetlerine aldırnamaya başladı.

Bu kedi günden güne içine kapanmış, verilen yemekleri bile yememeye başlamıştı. O derece ki sonunda bir gün onu arabanın altında ölü bulmuşlardı. Muhammed'in arabasının tekerinin altına yatmış ve orada ölmüştü. Onun yaptığı kıskançlıklar, kaprisler için çocuklar ona zaman zaman kızsalar da çok seviyorlardı ve onun ölümü diğer hayvanlar da dâhil herkesi çok üzmüştü.

Evin büyük oğlu Adil'in hayvan sevgisine de kimse yetişemezdi. Mahalleye gelen sucuların, satıcıların atları, eşekleri ile konuşur, evde kedilerle köpeklerle yatar kalkardı. Köpeklerinin biri de tedavisi olmayan bir hastalığa yakalanmış uyutulmak zorunda kalmıştı. Evde günlerce yas tutulmuş, bu olay Adil'i derinden etkilemiş uykularından ağlayarak uyanmaya başlamıştı. Hatta hastalanmış ve uzun zaman tedavi görmüştü. O, hayvanların gerçek dostuydu ama hayvan hayvandı sonunda, dostlukları yüz ifadelerinden okuyamazlar düşünüp taşınıp ona göre hareket edemezlerdi.

Muhammed'in babası ve kardeşleri de Ankara'ya gelmiş, Kırk konaklara bakan yamacın tam köşesinde arsa almış evlerini yapmaya çalışıyorlardı. Onların alt kısmında daha yeni

yerleşmeye çalışan bir ailenin kocaman üç köpeği vardı. Bunlar genelde terbiye edilmiş ev köpekleriydi. İnsanlara saldırdıkları pek görülmemiş duyulmamıştı. Bir gün Muhammed'in annesi ve babası dışarıda iş yaparken köpeklerin azgınca havladığını ve de bir çocuk feryadı duyarlar. Koşarak oraya giderler ve çocuğu köpeklerin elinden alırlar, birde ne görsünler ki o kendi torunlarıdır.

Daha beş altı yaşında olan Adil evde göremediği babasını aramaya çıkar, dedesinin evine gittiğini düşünerek oraya gitmek ister ve giderken köpekleri görüp onlara doğru yönelir ama üç köpek birlikte onunla sanki bezden bir oyuncak çocukmuş gibi oynamaya başlarlar. Onu ısırılmazlar ama her biri bir taraftan çekiştirerek üstünü başını paramparça ederler. Bu arada korkup bağırarak Adil onları iyice ürkütünce olan olur, onu yerden yere vurmaya başlarlar.

Adil yarı baygın doktora götürülür. Ama Küçük Esat ve hastane arası en az bir saat sürer, Muhammed ve Şaziye bu bir saat yolculukta kaç kere ölür, kaç kere dirilirler Allah bilir. Adil eve geldiğinde hala kendisine tam anlamı ile gelememiştir. Senelerce, belki de tüm hayatınca da kendisine tam gelemeyecek ve bu olayın etkisini hayat yolculuğu boyunca tüm ağırlığı ile omuzlarında taşıyacaktı.

Adil kırk gün kuduz aşısı için taşınır. Bu arada o sakin çok zeki olan Adil gidiyor, yerini olura olmaza kızan, bağırarak, durduk yere ağlayan bir çocuğa bırakmaya başlamıştı. O çok

sevdiği köpeğinin acısını kapatmadan, çok sevdiği köpeklerden çok büyük yara üstüne yara almıştı. Etrafındakiler onun geçirdiği psikolojik deprem denebilecek derecedeki büyük sarsıntıyı anlayamıyor, anlayanlarda ne yapacaklarını pek bilemiyorlardı.

Onun için Adil yardım yerine çoğu kere azar ve kınama alıyor, bu da onu daha titiz bir hale sokuyordu. Bu kadar güçlü inanca sahip olan insanların, neden bu kadar cahil ve aciz kaldıkları, zaman yolcularının en çok sordukları sorulardan biri olmalıydı. Ne yazık ki bu soruyu cevaplamak çok da kolay değildi, çünkü o cahiliyet yavaş yavaş sinsice çok derin köklerden ve değişik yönlerden kendisini belli ettirmeden ulaşmış ve de en doğal hakkıymış gibi doruğa kurulup oturmuştu.

1960'ların sonuna doğru Muhammed ve Şaziye'nin beş kızı iki oğlu olmak üzere toplam yedi çocukları olmuş, bu arada da yedililer unvanını kazanmışlardı. Muhammed taksiciliğe devam ediyor, Şaziye çocuklar çoğaldıkça evi genişletmeye çalışıyor, yıkadığı çamaşırları duruladığı suları biriktirip kerpiç yapıyor onunla duvar örüp ilave odalar yapmaya çalışıyordu. İkisi de çok güçlü, gösterişli ve görkemli insanlar olmuşlardı. Her şeye rağmen aşklarından sevgilerinden zerre kaybetmiyor ama zaman zaman da kavga etmeden duramıyorlardı.

Şaziye'nin evlenen küçük kız kardeşi de ailece gelmiş, tam yanlarında bir ev satın almış komşu olmuşlardı. Akrabaların

gelmesi onları yeni bir yol ayrımına sürüklemiş, hem faydası hem de zararı olmuştu. Muhammed bacanağını, baldızını çok seviyor onlara yardım etmek için elinden geleni ardına bırakmıyordu. Öbür taraftan Şaziye ve kayınvalidesi arasında soğuk bir ilişki rüzgârları esiyor, zaman zaman senin ailen benim ailem fırtınaları kopuyordu.

Doğal olarak herkes ailesini severdi, bunda bir sakınca yoktu ama Şaziye ailesine gereğinden fazla düşkünlük yapıyor bunun için de Muhammed'i olur olmaz üzüyordu. Muhammed ise, işe gider eve gelir, yer içer yatar olmuştu. Aralarındaki diyalog iyice kopmaya, iki ayrı dünyalara yelken açmaya başlamışlardı adeta.

Aynı zamanda Muhammed'in babası Âdem usta, evini yaparken her gün biraz daha büyümekte olan mahalleye birde cami yapma hazırlıklarına girer. Mahalle sakinleri fikir birliği ile cami için münasip yeri seçer ve gerekli parayı toplarlar. Çok kısa bir zamanda mahalle güzel bir camiye kavuşmuştur. Âdem usta da fahri imamlığı yüklenmiş, vakit namazlarını kıldırıyor ve okul sonrası mahalle çocuklarına Kur'an okumayı öğretmeye çalışıyordu. O zamana kadar büyümüş mahalle gençleri temel dini bilgiler bir yana, Kuran'ı yüzünden okumaktan bile mahrum kalmışlardı.

Sadece o değil, mahallenin bu gençleri eğitimden de mahrum kalmışlardı. 1931 doğumlu olan Muhammed ve Şaziye harf inkılabının kurban ettiği ilk nesildendiler. Ana

babalarının, dede nenelerinin okuyup yazdıklarını onlar anlamıyor, onların okuyup yazdıklarını da ana babaları. İlkokul sadece üç sınıf olduğundan Muhammed sadece üçüncü sınıfa kadar gidebilmiş, sonrada hayat şartlarından dolayı çalışmaya başlamıştı. Şaziye ise nenesinin gidersen saçlarını keserler şakasını ciddiye alıp, okul için çocuk kaydı yapan görevlilerden sedirin altına saklanmış, hiç okula gidip okuma yazma öğrenmemiştir. Buna rağmen, her gün semte uğrayan gazeteciden gazeteler, mecmualar alır, Adile'ye satır satır okutur, memlekette ne olup bittiğini anlamaya çalışırdı.

Öbür taraftan Muhammed çalışmaktan okumaya zamanı olmasa dahi, yeni çıkan kitapları alır getirir, çocuklar okusun diye göz önüne bırakır, zaman zaman okuyup okumadıklarını anlamak için kitapla ilgili sorular sorardı. Bu arada kitap kurdu haline gelen Adile'yi bu durum son derece memnun ediyordu. Ne zaman ufak bir fırsat bulsa, bir kitap alıp bir köşeye kayboluyordu. Okurken tüm dünya ile ilişkisi kesildiğinden, bazı zamanlar annesinin ona seslenişini duymaz, sonunda onun için de bir güzel azar işitirdi.

Adile ve Adil yeni eğitim konusunda ikinci kuşaktı ve tabiatıyla ikinci aşama kurbanlarından olurlar. Birinci kuşak en azından Kur'an okuyabiliyordu, anlamını tam öğrenmiş olmasalar da, temel dini bilgileri kültürel de olsa daha sağlam kavramışlardı. İkinci kuşak, hele hele yerinden yurdundan olup geçim derdine düşen, ailelerinden kopup, kendi yöresel kültürlerinden tamamen uzaklaşan ailelerin çocukları uçsuz

bucaksız tarlaların verimli topraklarından koparılmış, adeta bir odada ki saksıya dikilmiş ağaçlar gibiydiler ve inanılmaz derecede çok boyutlu problemleri vardı.

Şayet, bu yeni dikilen nesil kurumayıp kök tutarlarsa, meyve vermesi için birçok zor aşamadan geçmesi, imkânsızları zorlayarak imkân yaratmaları elzemdi. Bunun için de bilgili ve sabırlı usta bahçıvanlara ihtiyaç vardı. Ne yazık ki, zamanın bahçıvanları bu nesli sadece ayakta tutabilmek için gece gündüz çalışmaktan başka bir şeyle ilgilenemez haldeydiler. Onlar, zaman zaman kendilerini bile unuttur hale gelirlerdi ki Muhammed'de bunlardan biri olmuştu.

İkinci nesil olan Adile'nin okuma savaşı ilkokuldan sonra başlamış, Muhammed ve Adile çoğunluğa yenik düşmüş, bunun en büyük kurbanı da Adile olmuştu. Adile'nin tek bir dileği vardı okuyup doktor olmak. İnsanların acılarını dindirmeyi seviyordu ve bunu da böyle yapabileceğini sanıyordu. Aşırı okuma aşkı yüzünden, bazı işleri ihmal ederdi, bu yüzden Şaziye'den çok dayak yemiş ve azar işitmişti.

Tam aksine, Muhammed ise gizli gizli kitaplar getiriyor onun okuma aşkını daha da körüklüyordu. Fakat zavallı Adile bütün bunlara rağmen kültür kurbanı oluyor, babası ile direk diyalog kurup kesin isteklerini ona aktaramıyordu. Çocuklar ile baba arasında daima bir anne duvarı koyulurdu. Daha doğrusu bu bir setti. Bu seti yıkıp veya aşım babaya direk ulaşmak nedense bir türlü mümkün olmazdı.

Onun için, Adile dâhil bütün çocuklar bir türlü bu anne setini aşip babaları ile bire bir diyaloga girme lüksleri olamıyordu. Muhammed'de Şaziye'nin otoritesini zedelememek için buna göz yumuyordu. Bu yüzden Adile babasına ulaşip olanları söyleyemiyor, ne kadar, nasıl ve niçin okumak istediğini babasına şahsen izah edemiyordu.

Adile'nin okuma aşkı başına çok işler açmıştı. Annesi ona ben falanca yere gidiyorum, ben gelene kadar şu ve şu işler yapılınsın der giderdi. Adile kendisinin küçüğü olan Atiye' ye, gel komşuculuk oynayalım der, ona sevmediği mutfak işini yükler, bende diğer tarafları temizleyeceğim sonunda da bir birimizin işine not verelim derdi ve herkes işine başlardı. Zavallı Atiye canını dişine takarak çalışır mutfağı pırıl pırıl ederdi. Sonra ablası ne yapmış diye bakmaya gelirdi ki Adile eline ya bir kitap geçirmiş, ya da bir gazete parçası. Okumaya dalmış ve her şeyi unutmuş, zamanın geçtiğinden bile haberi yoktur. Eğer annesine yakalanmamış ise, zavallı Atiye birde ona annesinden azar işitmesin diye yardım etmek zorunda kalırdı.

Bütün bunlara rağmen Adile yaşlıları olan arkadaşlarıyla beraberken, yaşı daha küçük olan Atiye'yi aralarına almayıp onu kızdırırdı. Bir gün Adile ile arkadaşı evde kendi aralarında özel, genç kızlık hallerinden olur olmaz şeyler söylüyor gülüyorlardı. Atiye'de pencereden onlara bakıyor ve onu da içeri almalarını istiyordu. Fakat onlar bu seferde perdeyi çekip

onu tamamen dışlarlar. İçeri giremeyeceğini anlayan Atiye onları rahatsız edip hınç almaya kalkar ve cama devamlı vurmaya, bu arada da seslice türkü söylemeye başlar. ‘Enişte bana pışt demiş...’ derken cama hızlıca vurur ve camı kırar. Hınç alma sırası Adile’ye geçmiştir. Annem geliyor ne diyeceksin şimdi der. Korkudan titreyen Atiye’yi hemen pencereden içeri alır ve karyolanın altına girmesini, annesinin hırsı geçinceye kadar orada kalmasını söyler.

Zavallı Atiye karyolanın altına girer ve beklemeye başlar. Şaziye gelir kırılan camı görür ve çok kızar, çünkü camcı hemen köşede değıldir, kolayca alınıp takılamaz. Atiye’yi sorar ama onlar bilmediklerini cam kırılınca korkudan kaçtığını söylerler. Şaziye biraz söylenir ama sonunda susar. Bu arada Atiye karyolanın altından çıkmak istiyor fakat Adile sakın, annem hala çok kızgın diye onun çıkmasına müsaade etmiyordu. Zavallı Atiye nerdeyse sıkıntıdan boğulacak gibi oluyordu. Adile ise hala sus, sesini çıkarma annem çok kızgın diyerek onu korkutuyor ve oradan çıkmasına müsaade etmiyordu.

Akşam olmuş hava kararmaya, Şaziye’yi de telaş kaplamaya başlamıştı. Atiye nereye gidebilirdi ki. Cam kırıldı ise kırıldı, ne yapalım sonunda ölüm yok ya der hale gelmişti. Adile, annesinin ciddi ciddi endişeye başladığını görene kadar Atiye’yi karyolanın altında tutmuştu. Böylece, Atiye bir daha Adile’yi arkadaşları varken rahatsız etmemişti. Fakat Adile’ye

mutfak işlerine yardım konusunda bu seferde o bin bir naz yapıyor, böylece de kendisine yapılanların hıncını çıkarıyordu.

Adile'nin okumaktan başka bir iş yapası yoktu aslında, ama annesinin her sene sayıları artan çocukların bakılmasında yardımcıya ihtiyacı vardı. Onun için Adile'nin ortaokula devam etmesini istemiyordu. Muhammed tüm gücü ile onu ikna etmeye çalışıyor, diğer taraftan da ana babasının gönüllerini yapmaya uğraşıyordu. Çünkü onlarda, kız çocuğunun bilmediğimiz, anlamadığımız, hemen ulaşamayacağımız yerlere girip çıkmasına ne gerek var der durur, Adile'nin okumasına karşı çıkarlardı.

Adile bütün bu olanları son derece heyecanla takip ediyor, tüm olan bitenleri duymak için elinden geleni yapıyor, ama babasına babacım ben kesinlikle okumak istiyorum diyemiyordu. İlkokul bitmiş, hemen hemen bütün arkadaşları ortaokula kayıt olmuş, okulların açılmasını beklerken, Adile, babasının hala hem annesini, hem babaannesi hem de dedesini ikna etme çabalarını seyrediyor, için için hem kendisine hem de tek başına herkesle mücadele etmeye çalışan babasına acıyordu.

Bir akşam yine konu Adile'nin okula gitmesi hakkındaydı. Fakat okul bir yana dede ve babaanne Adile inancımıza göre tesettürlü giyinecek yaşa geldi. Başını kapatması gerek, zaten başı kapalı okula da gidemez diye diretiyorlardı. Şaziye belki de ilk defa onların safına geçmiş, onların tarafını tutuyordu.

Muhammed ise, Adile'nin daha çocuk olduğunu, zamanı ve yeri geldiğinde onun bilinçli bir şekilde kapanmasını arzu ettiğini söylüyordu. Sonunda ise onları ikna edemediği gibi birde böyle düşündüğü için suçlanıyordu.

Muhammed'in sabrı taşmıştı artık, tek Şaziye olsa dinlemeyecekti ama o annesini ve babasını kırabilecek, onların aksine iş yapabilecek karakterde bir evlat değildi. Kızını okutabilme yolunda yapayalnız kalmış, çaresizliği, kırgınlığı ve kızgınlığı ile zaten dört kulak olmuş, olan biteni çaresizlikle dinlemeye çalışan Adile'yi yanına çağırır. Okula gidemeyeceğini ve de bu günden itibaren başını kapatmasının gerektiğini kızgın bir şekilde, hiç bir şey izah etmeden sadece emreder.

Böylece, o sadece bir nefer gibi emir almış ve de o emri yerine getirmiştir. İtaat sırası şimdi Adile'deydi. Fakat gönülsüz itaate zorlanan Adile, görünüşte itaat ediyor görünmesine rağmen isyan planları kurmaya ve bu zorlayıcı emrin acısını çıkarmaya ahdediyordu. Bu tür haksız emirler, bu dünyada sadece isyanı tetikleyip, sonunda yok olmaya mahkûmdurlar. Lakin, bu haksız emirler, verenin ve verdirtenlerin peşini bırakmayacak, eninde sonunda karşısına çıkarak kendilerini bir şekilde etkileyecektir. Böylece, her haksız verilen emir geri dönerek, bir şekilde emri verenin kendisini vuracaktır.

Zavallı Adile için yas günleri başlamıştır, aynı zamanda da intikam günleri. Ama o şunu da biliyordu ki kendisinin okutulmaması, geriden gelen kız kardeşlerini de etkileyecekti ve bunu düşünmesi onun üzüntüsünü kat kat arttırıyor, oldukça da hayıflandırıyor.

Başına saçı hem önden, hem de arkadan saç örgülerinin nerdeyse tamamı görülebilen bir başörtüsü örtülmüştü. Adile için bu örtü değil komediydi, ama madem onlar bu saçmalığa tamam diyorlardı, oda yapıyor fakat onu tesettür kabul etmiyordu. Diğerleri de belli ki tek örtüye alışsın, sonra daha iyi örter düşüncesi ile bunun tam kapanma metodu olmadığını bile bile göz yumuyorlardı. Adile ancak geceleri yatağına yatınca ağlayabiliyor, yastığı gözyaşlarından sırılsıklam oluyordu. Bu arada zaten çok üzülen babasına üzüldüğünü belli etmemeye çalışıyor ama için için de bunun acısını başka yönlerden çıkarmaya niyetleniyordu.

Şaziye onu daima dikiş nakış öğrenmesi için teşvik ederdi fakat Adile buna hiç yanaşmazdı. Bu olaydan sonra hoşlansın hoşlanmasın önüne gelen kurslara gitmeye karar verir. Niyeti evde durmamaktı elbette. Mademki okumasına müsaade etmiyorlardı oda evde oturmayıp, o kurs senin bu kurs benim gitmeye başladı. Zaten suçluluk duyan ve Adile'nin eğitimine devam edemeyişine çok üzülen Muhammed, işini gücünü bırakır uzak yerlere özel şoförü gibi onu arabayla götürür getirirdi.

Bir gün Muhammed onu Ulus'ta bir kursa bırakmış ama kurs bitişinde almaya yetişememişti. Adile kapının önünde bekler, bekler ve bekler babası gelmez ama eve nasıl gideceğini de bilemez. Herkes ona şaşkın şaşkın bakıyor, oda utanıyor sıkılıyor daha çok panik oluyordu ve çaresizliğinden ne yapacağını bilemiyordu. Babasının başına bir şey gelmiş olmasından da korkuyor bunu düşündükçe deliye dönüyor ama yine bir şey yapamıyordu.

Daha fazla bekleyemezdi, çünkü akşam olmaya başlamıştı. Babası ile gelirken takip ettikleri yolu geri takip etmeye çalışarak yürümeye karar verir. Lakin bu yolları hiç yürüyerek gelmediği için ona çok yabancı görünmektedir. Tek gayesi Anafartalar çarşısından babasının çalıştığı dolmuş durağına ulaşmaktır.

Ulus meydanındaki Atatürk heykelini gördüğünde, onu gördüğüne o güne kadar sevindiğini hiç hatırlamıyordu. Tam köşeyi dönerken babası ile aynı durakta çalışan amcasını görür. Amca diye bağırarak ister ama nafiye boğazına bir şey düğümlenmiş, sesi çıkmıyordu. Amcası onu fark etsin diye hızlı hızlı yürüyor el kol hareketleri yapıyordu. Sonunda Adile'yi perişan bir halde gören amcası ona doğru koşuyor ne oldu iyimisin diye soruyor ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Ama zavallı Adile amcasına sarılmış, hüngür hüngür ağlamaktan başka bir şey anlatacak halde değildi.

Amcası alır onu eve götürür. Biraz sonra da babası yüzünde renk kalmamış bir şekilde eve gelir. İşe gittiği yerden zamanın da dönememiş, geri gelince de Adile'yi orada görememişti. Adile'nin geri dönüş yolunu bilmediğini bildiği için de panik yapmış ve yollara baka baka eve gelmişti. Onları evde görünce sevinir ama o zamana kadar ona da olan olmuştur. Muhammed araba ile götürse de Adile'nin yolu bilmesinin zaruretini anlamış, onu kursa birkaç kere otobüsle götürmüş, nerede ineceğini nerede bineceğini göstermiş ve sonunda hadi bu gün sen yalnız gideceksin demişti.

O zamana kadar yalnız başına hiç bir yere gitmemiş olan, on beş, on altı yaşlarında genç kız olma yollarına düşen Adile, ürkek bir tavşan gibi de Ankara yollarına düşmek zorunda kalmıştı. Kimi zaman bir önceki, kimi zaman da bir sonraki durakta inmiş, sonunda doğru durakta inip binmeyi başarmıştı. Kendisine güveni artan Adile artık kendi kendine gidip gelmeye başlayınca, Muhammed ona ne zaman yanlı, ne zaman doğru durakta indiğini, nerelerden yürüyerek yolunu bulduğunu tek tek anlatır. Muhammed Adile'yi tam öğrenene kadar uzaktan takip etmiş ve artık takibe gerek kalmadığına karar verince ona her şeyi anlatmıştı. Muhammed kızının kendi başına gidip gelebilmesine öylesine sevinmişti ki, bunu gururla herkese anlatır olmuştu.

Ne yazık ki bu kadar geniş ve ileri görüşlü Muhammed de kültür kurbanı olmaktan kurtulamıyordu. Daha yeni yeni büyümeye başlayan Adil'i kucağına alıp araba sürmeyi

öğretmeye çalışıyor, fakat aynı şeyi Adile'nin ısrarla öğrenmek istemesine rağmen, bu gün, yarın diyerek geçiştiriyordu. Belki de içinden bunu yapmak istiyor ama ötekilerin kızmasıyla, kınamasıyla uğraşmayı göze alamıyordu. Adile her fırsatta babasının ne yaptığına nasıl yaptığına dikkatle bakıyor, onu taklit ederek araba kullanıyormuş gibi yapıyordu. Lakin yine de arabayı pratik olarak kullanmayı beceremiyordu.

Bir gün komşuları olan teyzesi hastalanmıştı. Bütün mahallenin kadınları başına toplanmış ne yapacaklarını bilemiyor, her kafadan bir ses çıkıyordu. Zavallı teyze adeta tırnakları ile yerleri yırtıyor sancıdan feryat ediyordu.

Bu çok acı bir şeydi, ama daha acısı Muhammed yeni bir araba almıştı ve o kapının önünde duruyordu. Hemen hemen orada bulunan her bayanın eşi araba kullanmasını bildiği halde, hiç bir bayan bu arabayı kullanarak teyzeyi hastaneye götüremiyordu, Adile de dâhil.

Genç delikanlılardan birisi son durağa yarım saatlik yürüme mesafesindeki bir yere gidecek, oradaki dükkândan ambulans çağıracaktı. Ambulans gelene kadar şayet hasta hala ölmemişse, hastayı alarak hastaneye götürecekti. Adile kendisinin ve bütün bu kadınların gereksiz yere aciz bırakıldığına çok üzülüyor, hele hele sebep olarak dini değerleri ortaya koyanlara çok kızıyordu. Aynı zamanda bütün bunların yıkılıp aşılması için elinden geleni yapmak için Yaratana söz üstüne söz veriyordu.

Muhammed bu olaydan sonra işin ciddiyetini daha iyi anlamış, Adile'ye araba kullanmasını öğreteceğine dair söz vermişti, fakat ne yazık ki arabaların ikisi de satılmak zorunda kalmıştı. Aslında, sakın ve her haline razıymış gibi görünen Muhammed yeniliklere açıktır ve de yeni yeni adımlar atmak, daha iyi işler yapmak için fırsatlar aramaktadır.

Muhammed bir gün şaziye'ye yine bir müjde ile gelir. Tanıdığı birisi kamyon almayı düşünmektedir. Muhammed'in de hem ortak olmasını, hem de şoförlüğünü yapmasını istemektedir. Muhammed'in kamyon şoförlüğü yapması halinde, onların maddi durumu refaha kavuşacak, fakat onun evden uzak olması onları sarsabilecekti. Bunun anlamı daha çok para kazanmak fakat Muhammed'i daha az görmektir. Muhammed daha öncede kamyon şoförlüğü yapmıştı, uzun uzadıya bitmeyen yollarda yalnız Mevla'sı ile baş başa riyasız, hilesiz içinden geldiği gibi dertleşir onunla teselli bulurdu. Onu yalnız zanneden kişilere ise için için gülerdi.

Bütün bunlar bir yana Muhammed buna mecburdu. şaziye hastalanmış ameliyat olmuş ölümlerden dönmüştü ve şimdi çocuk sayısını dokuza çıkaracak ve dokuzlar unvanını verecek ikizlere hamileydi. Muhammed yokluğa, yoksulluğa alışkındı yeter ki çoluk çocuğunu namerde muhtaç etmesin. Kendisi sadece, yakası görünen altı yırtık gömleğin üstüne şaziye'nin ördüğü kazağı giyerek senelerce idare etmemiş miydi? şaziye onu gece yıkayıp kurutup gündüz ona vermemiş miydi?

Şaziye’de tek olan elbisesini yıkayıp kuruyana kadar evde beklememiş miydi? Bunları gene yaparlardı, ama günlerce haftalarca evinden çocuklarından ayrı kalmak ona da Şaziye ye de zor gelecekti. Fakat insan nelere alışmıyordu ki, yeter ki canları sağ olsun. Yeter ki Şaziye’si çocuklarının başında olsun. Şaziye’si otoriterdi ama iyi anneydi.

Şaziye yeni ameliyat olmuş iyi olmaya çalışıyordu. Nedense bir türlü iyileşemiyordu. Onda ölüm korkusu yoktu, fakat ben ölürsem çocuklarım ne olur kaygısı onu daha da çok sarsıyordu. Bir gece Muhammed yatsı namazını geç kılmış, sonunda da namazlıkta oturmuş rabıta yapıyordu. Yaratana yaklaşmaya, verdiği güzellikler için O’na şükür etmeye çalışıyordu. Aynı zamanda da hayat şartlarının, adaletli adaletsiz getirmiş olduğu zorluklardan yine O’na sığınmaya çalışıyor ve Şaziye’nin iyi olabilmesi için dua ediyordu ki, birden bir ses duyar.

-Ya, Muhammed hanımın ölüyor sen ne duruyorsun.

Muhammed irkilir, şaşırır şaşkınlığı geçince de yatmakta olan Şaziye’nin yanına koşar.

-Şaziye, Şaziye, Şaziye.

Şaziye’den ses seda yok, elini alnına koyar ki ateşler içinde baygın yatıyor. Şaziye ameliyattan sonra iyileşmesi gerektiği yerde karın ağrılarından şikâyet edip duruyordu. Daha bir gün

öncesi doktora kontrole gitmiş, her şey normal bir şey yok geçer deyip doktor onu eve yollamıştı. Şaziye'nin komşu olan kardeşini çocuklara bakması için çağırır ve Şaziye'yi kaptığı gibi hastanenin yolunu tutar. Oraya nasıl vardığının farkında bile değildir. Şaziye'yi acile alırlar bakarlar ki, dikiş yerinin üstü kapanmış ama iç kısım apse yapmış ve karnının iç kısmı iltihapla dolmuş ve zehirlemenin son aşamasına gelmişti. Biraz daha geç kalırsa Şaziye'den umut kesilmiş olacaktı. Şaziye'nin karnından neredeyse bir kova kadar iltihap çıkar.

Muhammed adeta deliye döner, böyle bir şey nasıl olur da doktorun gözünden kaçardı. O daha bir gün önce onu kontrole götürmüştü. Daha sonra Şaziye kendisine gelmeye başlayınca çocukları kontrol etmeyi bahane eden Muhammed eve gider, neredeyse kendisinden bile saklamakta olduğu tabancayı alır Şaziye'nin ameliyat olduğu hastaneye yola çıkar.

Hastaneye varınca, Şaziye'nin bir gün önce kontrolünü yapan ve her şey normal diyen doktorun odasına gider, ama doktor odada yoktur. Hemşirelere sorsa da doktoru bulamaz. Odasının önünde oturur beklemeye başlar, şükür ki doktor gelmemiştir. Muhammed'in acısı dindikçe aklı başına gelmeye başlar. Ne yapıyordu, bu ona yakışır mıydı, bu çare miydi? Doktorda insan değil miydi, insanda hata payı yok muydu?

Sakinleştikçe sorular artıyor, kendisinden Rabbinden, tek İlahı olan Allah'ından utanıyordu. İnanan insan her şeyden önce Allah'a yönelmesi gerekmez miydi, O dilemese bu

olmazdı deyip önce tek İlah olan Allah'a sığınmalı değil miydi? Her şeyden önce O'ndan yardım ulaşsın ki hırsı aklını kullanım dışı bırakmasın. Daha sonra gidip doktora durumu anlatabilirdi. Bu gibi hataları yapmaması için daha itina göstermesini isteyebilirdi.

Muhammed bu sefer yaratana utançla yöneliyor ve doktoru bulmasına engel olduğu için şükür ediyordu. Eğer o hırsla doktoru bulsaydı çocukları ve hayata yeniden kavuşan Şaziye'si asıl o zaman tam perişan olacaktı. Bunu düşünmesi bile Muhammed'i günlerce, aylarca, yıllarca değil, tüm hayatı boyunca sarsmıştı. Onun inancı ona önce sabır et demiyor muydu? Bu yanlış ve cahilce davranışı için ömür boyu kendisinden de, Rab' bin den de çok utanmıştı.

İşte bu olaydan kısa bir zaman sonra Şaziye ikizlere hamile kalmış, bunun anlaşılması da zaman almış, bu arada çocuklar birkaç aylık olmuştu. Bütün doktorlar annenin can tehlikesi açısından çocukların alınmasının gerektiğini söylüyordu. Çünkü ameliyat çok yeniydi, dikiş yeri dikine yapılmıştı ve bir çocuğu taşıyamazdı, değil ki iki çocuğu taşısın.

Muhammed bu sorumluluğu alamazdı bir yanda eşi, bir yanda da çocukları vardı. İkizler alınsa da çocuklarıydı, Şaziye'ye bir şey olsa geride kalacak olanlar da yine çocuklarıydı. Bu durum Muhammed'i aşıyordu. Karar ancak Şaziye'nin olmalıydı. Bu konuda Şaziye'nin sorumluluğu Muhammed'den daha ağırdı. O, çok geç oldu diyordu, ya

çocuklarımı aldırırken ölürsem. O zaman hem çocuklarım, hem kendim ölür, diğer çocuklarım da anasız kalır ve ben bütün bunların cevabını Allah'a nasıl veririm diyordu.

Sonunda her şeye rağmen Muhammed'in ders aldığı hocaya sorup istişare etmeye karar verilir. Gelen cevapta, çocukların alınma zamanı geçtiğine göre sabır tavsiye ediliyor ve bir kız, bir oğlan olursa adlarının Akife ve Akif konmasını arzu ettiğini bildiriyordu. Yine de seçimin onlara ait olduğunu söylüyordu. Seçim yaparken kişisel duyguların doğru karar alınmasına engel olmaması için önce Allah rızasını gözetmeleri vurgulanıyordu.

Şaziye bu tavsiyelere katılır ve sonunda çocukları aldırılmaya karar verir. Her ikisi de, tüm aile fertleri de kendilerini zor anların beklediğinin farkındaydılar ama onların sağlığı ve iyiliği için her zorluk aşılmalıydı ve aşılabildi. Eleşkirt'ten Şaziye'nin en küçük kız kardeşi yardım için getirilir. Bu arada on altı yaşına gelmiş olan Adile de annesine olan kızgınlığı ve kırgınlığını unutmuş, tek annesi ve kardeşleri iyi olsun diye elinden gelen ne varsa yapmaya çalışıyordu.

Zaten şöyle böyle derken ikizler altı aylık olmuşlardı. Şaziye'ye özel bir korse yaptırılmış, her sabah merasimle o giydirilir, her akşam merasimle çıkartılırdı. Şaziye oturduğu yerden kendi kendine kalkamıyor, kalktığı zaman da oturamıyordu. Kalkmak istediğinde iki kişi ile zor kaldırılabiliyor, oturmak istediğinde de iki kişi ile zor

oturtulabiliyordu. Muhammed onun gözleri içine bakıyor derin derin kaygılanıyor ama ona belli etmemek için elinden geleni yapıyordu.

Aynı şey de Şaziye için geçerliydi. Baştan beri duygularını rahatça paylaşamayan çift, aralarında ki bu sessiz fakat gittikçe büyüyüp derinleşen uçurumun farkındaydılar ama nedense bunu telafi etmek de ellerinden gelmiyor ve onu akışına bırakıyorlardı. Şaziye kadın olması nedeni ile zamanının çoğunu çocukları eşi dostu ile geçirip avunabiliyordu. Muhammed ise bu yolculuğunda da her zaman olduğu gibi yapayalnızdı. Yanında sadece ve sadece tek Rabbi, tek İlahı olan Allah'ı vardı. O Muhammed'ini karşılıksız seviyordu. O içi dışı bir, riyasız, minnetsiz, dosdoğru ve sebepsiz teselli edebilen, sözlerle bile ifade edilemeyen duyguları anlayıp karşılık beklemeden cevaplayabilen tek yoldaşı, Muhammed için.

Şaziye'de en az Muhammed kadar Yaratanına dayanıp sığınıyor, her konuda O'nu sırdaş ve yoldaş ediniyordu. Her ikisi de aynı hedefi hedef seçmişler, aynı yola düşmüşler, beraber gönül gönüle yürümeye karar vermişlerdi. Lakin aralarında ki oluşan diyalog kopukluğu uçurumunu bir türlü aşamamış, gönülden gelen ne sevinç çılgınlıklarını ne de acı feryatlarını dile getirip, birbirleri ile paylaşabilmişlerdi. Kalabalık içerisindeki yalnızlıklarının üzerine, beraber yalnızlıkları ekleniyor onları her gecen gün daha da kendi

içlerine gömülmeye mahkûm bırakıyordu. Muhammed bunu zaman zaman şöyle ifade etmeye çalışıyordu.

-El içinde düşmanımsın sen benim, yalnız iken sen benimsin ben senin.

Sözleri ile birazda olsa kendisini ifade etmeye çalışıyor fakat her nedense o başkalarının inşa ettiği setleri yıkmaya, açmış olduğu uçurumları doldurmaya gücü yetmiyordu, boynu bükük bir iki şiirimsi kelimelerle kendisini ifade etmeye çalışıyordu. Muhammed'in zaman zaman kendisini bu tür şiirlerle ifade etmesi, öldürüp içine gömdüğü şairliğin isyanının nişanesi olarak da algılanabilirdi. Gerçek ve tek olan bu yolda, yolcuların aslı ve sureti neden bir araya gelmekten mahrum bırakılıyordu. Hiç kendi gövdesine balta vuran ağaç görülmemiştir. Neden insanoğlu kendi varlığını baltalar durur. NEDEN? Muhammed de bu konuda diğer insanlar kadar aciz kalmaktadır.

Sonunda ikizler doğmuş ikisi de tek çocuk büyüklüğünde nur topu gibi biri kız biri oğlandı. Hocanın tavsiye ettiği iki isimde yerini bulmuştu. Herkes rahat bir nefes almış, şükür üstüne şükür ediliyordu. Bu arada Muhammed kamyonu almış uzun uzun haftalarca süren yolculuklara başlamıştı. Şaziye'si ve çocukları burnunda tütüyordu ama onların rahat bir hayat yaşamasını sağlama sorumluluğu aklına gelince de bağrına taş basıyor, yolcu yolunda gerek diyerek bitmeyen yolculuğuna devam ediyordu. Eve ancak birkaç günlüğüne uğrayabiliyor,

bu da birikmiş duyguların söze dökülmesine, aşırı yorgunluğun ve de derin hasretin giderilmesine yetmediği gibi, üstüne üstlük daha da eklenerek tekrar yollara düşüyordu.

Muhammed'in sevdası da, hasreti de, sorumluluğu da, yolculuğu da kutsaldı. O kadar kutsaldı ki öyle kolayca kelimelere sığmazdı, zaman isterdi, zaman olsa da anlatacak beceri, anlatsa da anlayacak insan lazımdı. O zaman susmak gerekiyordu. İçine kapanmak içinde olana anlatmak her şeyi. Çünkü O, insana zamanı verendi. Çünkü O insanı kelimesiz anlayan ve insanın anlayacağı şekilde cevap verendi. O zaman susmak Muhammed'e konuşmak kadar kutsal görünüyor, suskunluk çukurunun kendisini her an daha içine çektiğini göre göre, bile bile susuyordu. Muhammed'in bu yalnız yolculuğunda, yalnızlığı, yalnızlığına yoldaş olmuştu.

Daha on yedi yaşlarında çocuk olmasına rağmen ikizlerin doğumundan sonra çok geçmeden Adile'ye dünür gelir. Gerçi Adile'ye ilk evlilik teklifi on üç yaşındayken gelmiş olması ile kıyaslanırsa, zavallı kız evde kalmış bile sayılabilirdi. Daha ilkokul yeni bitmişti Adile birden serpilmiş olgun genç bir kız gibi görünüyordu. Onu arkadaşları ile oynarken görenlerin, koca kız utanmadan çocuklarla oynuyor denmesi üzerine, Şaziye onun dışarıda oynamasına yasak koyması yetmiyormuş gibi, bir de içinde evlilik teklifi olan mektubu okumakta yine Adile'ye düşmüştü.

Küçük teyzesinin öğretmen olan beyinin arkadaşı Adile'nin resmini görmüş ona talip olmuştu. Ne kadar, o daha küçük dense de ısrar üzere şanslarını denemeye karar verip mektup yazarlar. Şaziye okuma yazma bilmediği için onu okumakta Adile'ye kalmıştır. Okurken neler olduğunu anlayamayan Adile'nin sesi gittikçe kısılmış, sonunda ağlayarak mektubu atıp kaçmıştı. Tabi ki, o zaman o çocuktuk ve böyle bir şey kabul göremezdi ve görmemişti de. Adile şimdi on yedi yaşındaydı. Yeni damat adayı Âdem dedesinin komşularının yeğeniymiş, yeni askerden gelmiş, işe girmiş falan filan. Haa! Unutmadan söylemek gerek, anası babası da hacı hoca imişler.

Adile'nin dedesi durumu Muhammed'e ve Şaziye'ye iletir. Muhammed hemen olamaz o daha küçük der ve bitirir. Ertesi gün de yine uzaklara yük götürecektir, oradan oraya geçip ve belki de haftalarca eve uğrayamayacaktır. Muhammed ertesi sabah erkenden yola çıkar çıkmasına da, ya yanlış yapıyorsam diye kuşkular içine düşer ve yoldan eve geri döner. O akşam kız istemeye gelirler. Kısmetse olur denir ve herkes kendi yoluna gider. Adile inanılmaz şekilde şaşkın ne olduğunu anlamaya çalışır. Ailesi Adile'yi istemeye gelen ailenin hal ve hareketlerini hiç bir zaman tasvip etmezlerdi, ne oldu da birden bire kızlarını vermeye niyetleniyorlardı.

Anası babası iyi diye mi kız vereceklerdi. Daha onları tanımıyorlardı bile, şayet bu kader değildi ise, bu akıl tutukluğuna hangi kategoriden kılıf yapılacaktı; inanç, anlayış, kültür, gelenek mi. Nerede kalmıştı onların inanıyoruz

dedikleri değerlerin asıl temel değerleri. Nasıl oluyordu da bu kadar temiz niyetlere sahip olan insanlar, birden bire cehalet devrine dönüp kız çocuklarını diri diri gömmeye hazırlanabiliyorlardı.

Adile bu yeni toplum düzeninin ve de bu düzene çok acemi olan insanların vereceği kurbanlarından biri olmaya mı hazırlanıyordu acaba. Eskiden herkes birbirini tanıdığı yerlerde yaşar ona göre aileler, çocuklar birbirini bilerek isterler ona göre de muamele yapılırdı. Ama şimdi herkes adeta kendisine yabancı olmuştu ki, asıl yabancıyı bilmek ne mümkün.

Sonunda Adile karşısındaki insanı tanımaya fırsat bile bulamadan, kendisini nişanlanmış ve gece gündüz ağlıyor bulmuştu. Bu ona okula gönderilmeyişinden sonra vurulan en büyük ikinci darbeydi. Nişanlandığı insan iyiydi, kötüydü, o başka bir olaydı ama Adile ile hiç ama hiç ortak yönleri olmadığı gibi, aralarında herhangi bir duygu akımı bile yoktu. Adile onu tanıdıkça bunun yanlış bir adım olduğuna kanaat getiriyordu. Fakat falancanın kızı, filancanın torunu şunu bunu yapmış dedirtmemek için dişini sıkıyordu. Şaziye de durumdan memnun değildi ama o da çok çekingen davranıyor Muhammed'e durumu anlatmıyordu. Adile ise annesinin kasıtsızda olsa örmüş olduğu setleri yıkıp babasına ulaşamıyor, durumu açık bir şekilde ona anlatamıyordu.

Adile göz göre göre sonu olmayan bir evlilik yolculuğuna sürükleniyordu. O aralarda aklından o zamanlarda Bursa'ya

göç etmiş İbrahim dedesinin yanına kaçmayı düşünüyordu ki, anneanesi onları ziyarete gelir. Adile için bir umut ışığı doğmuştur baştan beri çok sevdiği anneanesinin beden gözleri görmüyor olmasına rağmen, manevi gözlerle olaylara bakabiliyordu. Adile'nin nişanlısı ile ilk tanışmasından hemen sonra, çıkar o yüzüğü günahı varsa bana ait demişti. Adile de bunu seve seve yapmış gelen bohçanın içine koymuş her şeyin gönderilmesi için can atıyordu.

Lakin Şaziye'nin çekingenliği, sonra millet ne der demesi ve buna çok üzülmesine dayanamaz ve Adile bile bile kendini bu bahtsız yolculuğa hazırlar. Şaziye duygularına yenilmiş, altında sadece kendisi kalmamış kızını da yanına almıştır artık. Hâlbuki durumu birazcık da olsa Muhammed'e aktarabilse o buna müsaade etmeyecek kızını istemediği biri ile evlendirmeyecektir. Adile bu evliliğin kader mi kaza mı olduğunu anlamadan, kendisini beş sene içerisinde evlenmiş bir çocuk annesi olmuş ve de ayrılmış bulur. Böylece o da kendi yalnız yolculuğuna yelken açar ki bu da başka bir hikâyedir.

Bu arada Muhammed Demet Evler semtinden bir daire kiralamış ailesini oraya götürmüştü. Çünkü kızlar büyümüş serpilmiş her biri birbirinden güzel olmuştu. Bunu Adile şu hikâye ile sık sık dile getirirdi. Adile nişanlandığında ısrarla gittiği kurs hocalarından birisi, sen çok güzel bir kızsın daha çok kısmetlerin olurdu neden alelacele evleniyorsun demişti. Adile de sen bana güzel mi diyorsun o zaman sen güzel

görmemişsin kız kardeşim Atiye'yi gör bakalım bana hala güzel dermisin demişti.

Aradan biraz zaman geçince bir gün Adile Atiye ile çarşıya çıkar ve bu arada da kurs yerine uğrarlar. Hoca orada yoktur ve sonradan gelir, salonda oturmakta olan Atiye'yi görür ki o daha on üç, on dört yaşlarındadır. Adile sana bahsettiğim kız kardeşimi getirdim der. O zaman hocası Adile'ye iyi ki nişanlanmışsın yoksa bu kız biraz daha büyüdü mü inan kimse senin yüzüne bile bakmazdı der.

Bundan birkaç yıl sonra, Atiye evlenmiş, Adile ayrılıp bir çocukla geri baba ocağına dönmüştü. Böylece evde dört genç bayan diğer çocuklar ve Şaziye kalıyordu. Sonunda Muhammed biraz para biriktirerek yapmış oldukları gecekonduyu da satarak Demet evler den sekizinci kattan bir daire alır. Yolculuğa en azından daha rahat çıkıyor, çocuklarının emniyette ve mutlu olması onu birazda olsa rahatlatıyordu. Çünkü o öyle bir eş öyle bir babaydı ki, çoluk çocuğuna yediremediğini dışarda yemez en azı ile yetinir, otel parası vermeyim ki çocuklarımın bir ihtiyacını göreyim diye arabada yatar kalkardı. Bu arada namazını, orucunu hiç ama hiç ihmal etmez, her koşulda yerine getirmeye son derece özen gösterirdi.

Ayrıca onun ikinci ana prensibi çocuklarına helal yedirmektir, bu da helal kazanmaktan geçerdi. Onun için bazen bir yerden başka bir işi almadan boş gider mazot parasını

cebinden verir, ama yine sigara, içki şişeleri boş olsa dahi taşımazdı. Prensiplerinden birisi de herkes benim arkadaşım ama hiç arkadaşım yok prensibiydi. O herkesle dost, ihtiyacı olanın yanındaydı, ama hiç kimseye de mesafesiz mübalağalı bir yakınlık göstermez, kimseye kendi öz duygularını tamamen açmazdı. Bunu zaten Şaziye ile bile yapmamış veya yapamamış veya da her hâlükârda yapmasına müsaade edilmemişti. Eşi ile bile bu yapılamıyorsa başkaları ile nasıl yapılsın der ve kendisini daima herkese karşı samimi fakat mesafeli tutardı.

Adile ise birçok konuda ailesini suçluyordu. Çocuklarını bu hayat yolculuğunda dışarıdan kopuk bir şekilde yetiştirdiklerini, yalanın, dolanın, ikiyüzlülüğün varlığından habersiz büyütüldüklerini ve ilk karşılaştıkları herhangi bir yalanla da yerle bir olduklarını söylüyordu. Bari öbür çocuklar bu acıyı yaşamasin diyerek isyan ediyordu. Onun için de işe girip çalışmak, hayatla kendi başına mücadele etmeyi öğrenmek istiyordu.

Kızına bakamıyor olabilme düşüncesi, saçlarına ak düşmeye başlayan Muhammed'in çok ağırına gidiyor, kızına daima arkasında olduğunu ve her ihtiyacını giderecek güçte olduğunu ima ediyordu. Ama Adile kararlıydı bu defa duyguları değil aklını kullanmak zorundaydı, çünkü onunda bir çocuğu vardı artık. Çocuğu ona kardeşleri gibi abla diyordu. Adile buna daha önce aldırmıyordu ama ayrıldıktan sonra, hele hele Şaziye'nin ben onu büyütürüm nasıl olsa seni abla biliyor,

sen git kendine yeni bir hayat kur demesi, Adile'yi daha da kırbaçlamış oğlunun her abla kelimesini düzeltmeye, kendisine anne dedirtmek için elinden geleni yapmaya başlamıştı.

Adile'nin ayrılığı tüm sülaleyi yıkmıştı. Tüm aile fertleri hayatlarında ilk defa bir evlilik ayrılığı görüyordu. Ama hayat devam ediyordu. Adil askerden dönmüş evlenme zamanı geldiği için şimdi de ona bir eş bakma sırası gelmişti. Atiye ve üçüncü kız olan Aliye de ilkokul dan sonra okutulmamış, hayat yolculuklarına eğitimsiz devam etmek zorunda kalmışlardı.

Asude ve Akile liseye gidiyorlardı ama bu güzel kızları rahat bırakmıyorlardı ki yüksekokullara gitsinler. Nedendir bilinmez bu milletin inancına göre kadın erkek her Müslüman 'OKU' emrine muhatap olmasına rağmen oğlanlar okusun diye her yol deniyor ama kızlara gelince de her yol kapatılıyordu. Yanlışlık inançta mı, yoksa ona inanıyorum deyip başka yollara sapanlarda mıydı? Görünen köy kılavuz istemez sözünden yola çıkınca bu soruya cevap vermek kolaydı, insanlar yanlış yapıyor ve daha acısı da yaptıkları yanlış doğru sanıyorlardı.

Asıl zor olan soru insanlar bunu neden yapıyor olduğu sorusuydu ve buna cevap bulmak çok kolay olmuyordu. Çünkü inanıyorum diyen insanların asıl takip ettikleri yollar kendi benliklerinden mi kaynaklanıyor, yoksa başkaları ne der yolundan mı, bu da yine benliğe uğramadan geçilmeyen bir

yoldu ve ikisinin de hedefi bencillikti. Hepsinin ana kaynağı ise cahillikti.

Adil uzun zaman evin tek oğlu olmuş el üstünde tutulmuştur ama tıpkı Muhammed gibi onun da duygularını paylaşacağı kimsesi olmamıştır. Köpeklerin onu hırpalamasından sonra oda kendi halinde bir yol almaya başlamış ve bu karmaşıklığa bürünen yolculuğun gereksinimlerini ne Muhammed ne de Şaziye tam anlayamamış, bu da onu gün be gün bir türlü yalnızlığa itmeye başlamıştır.

Adil bunu belli eden ipuçları göstermesine rağmen mesajlar yerinde ve zamanında alınamamış iyice titizlenmişti. Bu seferde üstün bir zekâyâ ve derin bir irfana sahipken, ele avuca sığmayan yaramaz çocuk damgası yemeye başlamıştı. Çok güzel bir sese sahip olan Adil gezdiği yerde Kur'an okuyarak gezer ve bundan son derece zevk alırdı. Adile için kaçırılan şans, Adil ve Atiye için yakalanmış, yakında olan camiye gönderilip Kur'an okumayı öğrenmişlerdi. Adil Kur'an okumakta çok başarılı ve istekliydi, hatta uykusunda bile onu sayıklıyordu. Çocuğun fitratı ve Kur'an adeta kaynaşmış, ayrılmaz bir parça olmuştu. İlkokulu bitirip ortaokula gitme zamanı gelince karşısında üç seçenek vardı.

Biri Kur'an kursuna gidip Kur'an, Arapça ve fıkıh ilmi almak, diğeri normal ortaokula gitmek, bir diğeri ise İmam hatip lisesine gitmektir. Kur'an kursu eğitimi onun fitratına en uygun olanıydı ama ne yazık ki, Cumhuriyetten sonra çok

büyük problemler olmuş, zaman zaman bu kurslar kapatılmış, hiç bir zaman da kanuni bir eğitim mercii sayılmamıştı. Oradan belki çok iyi bir âlim olarak çıkacaktı ama hiçbir devlet müessesesi onu kabul etmeyecek, sağda solda perişan olacaktı ve onun bunun hayır olarak verdiği üç beş kuruşla geçinmek zorun da kalacaktı.

Sonunda Adil İmam Hatip imtihanlarına iyi hazırlanamadığı için Ankara'daki İmam Hatip'e yazılamamış, Bursa'ya dedesinin yanına, imtihansız olan Bursa İmam Hatip Okuluna gönderilmişti. O zamana kadar el bebek gül bebek olan ama bir türlü de anlayılamayan Adil birden bire hem anneden, hem babadan ki onlara çok düşküdü, hem de kardeşlerinden ayrılır. Muhammed'in niyeti onun kaydını daha sonra Ankara'ya almaktır fakat Adil bu hasretliğe dayanamaz ve onu geri getirmek zorunda kalırlar.

Muhammed hayal kırıklığına uğramıştı, hayat şartları zor olduğu için Adil okusun daha rahat bir hayat yaşasın istiyordu. Onu okumaya ikna etmek için yanına muavin olarak alıp kendisi ile gezdirmeye, zor şartları göstermeye karar verir. Ancak, zaten yaralanmış olan Adil bunları anlayacak kaldıracak halde değildir. Muhammed iyi niyetle bile olsa yanlış yaptığını çok geç anlar. Adil bu sefer normal ortaokula yazılır ama delikanlı çağlarına da başlamış olduğundan, yeniden ağır sorumluluklar almaktan uzak durur. Çok zeki, istese her dersi kolayca yapabilecekken, yapmayıp oda adeta

babasından intikam almaya başlar fakat merhametinden hiçbir şey kaybetmemiştir.

Bir kış günü yolculuğunda Hasan Kale Sarıkamış arasında yük götürürlerken bir kurt sürüsüne rastlarlar. Kurtlar, iki tarafı da insan boyunu geçmiş karla kaplı yolun ortasında bir av yakalamış yemekteler. Muhammed ve Adil kamyon ile bu yolu geçip gitmek zorundaydılar. Kamyondan inmek mümkün değildir, kurtlar onları anında parçalayabilirlerdi. Arabayı üzerlerine de sürmek istemez, biraz beklerler ki onlar karınlarını doyursun bir şekilde dağılsınlar. Bir yanda da çok geç olup karanlığa kalmadan gidecekleri yere ulaşmak zorundadırlar.

Onların avlarını yeteri kadar yediğine kanaat getirince yola çıkarlar, bazıları kaçmayı başarır ama kurdun birisi kamyonun önüne düşer. Yolun her iki tarafı da karla kaplı olduğu için kaçacak hiç bir yeri yoktur. Kurt önde onlar arkada otuz, kırk kilometre kadar yol alırlar. Kurt yorulmuş iyice yavaşlamıştır ama ne Muhammed ne de Adil ona çarpmak istememektedirler. Arkalarında arabalar uzun kuyruk oluşmuş, hızlanmaları için devamlı korna çalmaya başlamışlardır.

Her şeye rağmen baba oğul kurda vurmayı göze alamıyor Adil ona bir şey olacak diye korkuyor içi titriyordu ve babasına arkadakilere kurt kaçacak hale gelene kadar yol vermemesi için yalvarıyordu. Ne yazık ki, bu arada yoldaki bir genişlikten faydalanıp öne geçen bir sürücü hızlanır ve de o kızgınlıkla

kurda çarpar ve onu yan taraftaki karların içine gömer. Adil feryadı basar ama ne yazık ki inip o kurda bakma şansı yoktur. Fakat bu olay onu çok etkilemiş aylarca bu etkiden kurtulamamıştır.

Adil yine bir gün babası Muhammed ile İzmir'e beraber mal götürmekteydiler. Muhammed Adil'e sorar,

-Şu karşıda gördüğün tarla ne tarlası?

Adil şaşkın babasına bakar, babası da kendisi kadar iyi biliyordu ki, o tarla tütün tarlasıydı. Biraz sessizlikten sonra saygısızlık olmasın diye cevap verir.

-Tütün Tarlası.

Muhammed bu sefer yine sorar,

-O tarlanın yanında otlanan hayvan, hangi hayvan?

Adil iyice şaşırır babası da görüyordu ki o bir eşekti. Yine şaşkınlık içinde nezaket icabı,

-O eşek. Der

Muhammed bu sefer,

-Eşek ne yapıyor?

Diye sorar. İyice şaşkına dönen Adil,

-Tütün tarlasının yanındaki otları yiyor der.

Bu sefer Muhammed,

-Desene bazı insanlar eşek kadar bile olamıyorlar. O bile çok cazibeli görüldüğü halde tütünün zararlı olduğunu biliyor ve yemiyor da bazı insanlar onu içerek kendilerini zehirliyorlar.

Adil geçte olsa mesajı almıştı ama yine de zararını bile bile sigarayı bırakamamıştı. Böylece, başkalarına son derece merhametli olan Adil gibi bir insanın, kendisine sigara içerek zulüm yapıyor olabilmesi sadece hayrete şayan kalmıyor, birçok soruları ve derin araştırmalara duyulan gerekliliği de beraberinde getiriyordu.

Adile'nin evliliğindeki ikilemlik, Adil'in durumunda da meydana çıkmış, rızıkın Allah'a ait olduğunu söyleyen inançlı insanlar, rızık korkusu ile Adil'i istediği yere göndermemişti. Sonuçtan da kimse fayda görmemişti. Adil de eninde sonunda şoför olmuş orada burada çalışmaya başlamıştı. Askerden geldikten sonra polis okuluna gitmiş, polis olmuştu ki, bu onun sert görünse de altında çok yumuşaklık saklayan fitratına çok ters düşen bir meslekti.

Adil'in evlilik hikâyesi de başlı başına bir olay olur ve aile Adil'in evliliğini kurtarmak için de en az üç beş sene harcamak zorunda kalır. Muhammed ve Şaziye kendi problemleri ile zorda olsa baş ediyorlardı, yoksa yok, varsa var, geçinip gidiyorlardı. Ancak, çocuklarının problemleri yelpazeyi genişletmiş yabancı kültürlerle, geleneklerle, bilmedikleri kendilerine tamamen yabancı olan insan karakterleri ile karşılaşılıyor ve zaman zaman da ne yapacaklarını bilmez hale geliyor, işin içinden nasıl çıkacaklarını bilemiyorlardı.

Bu arada Adile başına örttürülen o komik örtüyü çıkarıp atar ve iş bularak Bursa'ya İbrahim dedesinin yanına gider. Oğlu ise Şaziye ile kalır, çünkü Adile o an onu yanında götüreceği durumda değildir. Adile bir ev kiralar kiralamaz, Muhammed, Şaziye ve bütün çocuklar yazın okul tatillerinde Bursa'ya, okul zamanları okumak için de Ankara'ya gidip gelmeye, yani iki şehir arasında mekik dokumaya başlarlar.

Atiye ve Aliye evlenmiş Ankara'da aynı semtte oturuyor ve de mutlu görünüyorlardı. Adil'in yakında bebeği olacaktı ve onlarda mutluydular. Fakat Adile'nin durumu onları çok üzüyordu. Adile tam isyanları oynuyor, geceleri okula gidiyor, judo dersleri alıyor tesettür bir yana son moda hatta ve hatta mini etekler giyerek dolaşıyordu. Muhammed'de Şaziye'de ona yapmış oldukları haksızlığı kabul ediyor onun için bir şey diyemiyorlardı. Sabır ve umutla onun bu yolun da çıkmaz yol olduğunu anlaması için dua edip duruyorlardı.

Asude ise dördüncü tam orta direk olan kız da bir başka kısmetliydi, daha ortaokul biter bitmez dünürleri gelmeye başlamış, tabiri caizse birini kapıdan kovarlarken diğeri bacadan iner olmuştu. Sonunda, çok yakışıklı varlıklı kızların arkasından koştuğu bir çocukla nişanlanır ama Adile'nin yapamadığını Asude kolaylıkla yapar, kısa bir süre sonra nişanı geri atar ve işin ilginç kısmı ise Asude ayrılık sebebini kimseye söylemek zorunluluğunu bile hissetmez, kimse de onu buna zorlamaz.

Bu büyük bir gelişmenin işareti gibi görünür, lakin saçlarına ak düşen Muhammed ve Şaziye'nin ak saçlarına ak üstüne ak katıyor, yorgunlukları yüzlerinden açıkça okunuyordu. Asude çok neşeli bir kızdı ve onları güldürmeyi başarıyor ve bununla da çok mutlu oluyordu. Arkasından büyüyen Akile evin külkedisi olmuş her işe o koşuyor ablaları annesi babası mutlu olsun diye her işin hakkından gelmeye çalışıyordu.

Bu arada akla hayale gelmeyen değişik problemlerle karşılaşan Muhammed ve Şaziye, bunların karşısında zaten kopuk olan diyalog problemleri doruğa çıkıyor ve daha büyük tartışmalara sebep oluyordu ki bu da çaresizlik içinde kıvranan tüm aileyi çok üzüyordu.

Her ikisinin de çok iyi birer insan olması, her ikisinin de herkes tarafından çok sevilmesi onların haklı haksız pozisyonuna konmasını daha da zorlaştırıyordu. Bu yüzden

haklılık, haksızlık birbirine karman çorman oluyor, onun için de hiçbir kimse onların kavgalarının sırrına eremiyordu. Kimi zaman kalplerinde acı bir sancı ile kimi zaman da dudaklarında acı bir gülümsemeye geçiştirmeye çalışıyorlardı ama her nedense acı, her iki konumda da ana maddesi oluyordu.

Yine bir gün çocuklar evde yokken ikisi kavga ederler ve Muhammed gider yatar. Uyanınca Şaziye'yi arar bulamaz, Şaziye'nin kavga etti diye evini bırakıp gitmesi gibi bir adeti yoktu. Muhammed'e şaka ile de olsa,

-Alnında ok, gönlünde murk (düğüm) görsen de ben senleyim, bir yere gideceğim yoktur.

Derdi ve bu sözünde çok ciddiye. Muhammed merak eder, bekler, bekler ve bekler ama Şaziye'nin geleceği yoktur. Sonunda çıkıp aramaya karar verir.

Kamyona atlar yakında yaşayan kızlarının evine gider sorar, fakat Şaziye oralarda da yoktur. Uzakta yaşayan ailesinin yanına gider sorar, yok. Şaziye'nin kız kardeşine gider sorar, yok. Daha tüm tanıdıklarını dolaşır Şaziye yok, yok, yok. Muhammed'in kalbini korku sarmaya başlar, hava kararmaya başlamıştır fakat Şaziye hala meydanda yoktur. Derin bir pişmanlıkla birlikte bir korku sarmaya başlar kalbini.

Çoluk çocuk okuldan gelmiş annelerini sorarlar ama Şaziye yoktur. Muhammed olanları anlatır ama çok şaşkındır. Onlar

kavga ederler ama ayrılamazlardı. Onlar birbirlerini daima gözetir, uzaktan da olsa birebirlerinin üstüne titreler en şiddetli kavgalarında bile ne Şaziye Muhammed'ine kıyabilir ne Muhammed Şaziye'sine, onun için ruhları birbirleri üzerinde dolaşır dururdu. Ama şimdi Şaziye yoktu ve Muhammed çaresizdi.

Bu arada sekizinci kat olan dairenin balkonundan dışarı bakıp annesinin gelip gelmediğini anlamaya çalışan kızlardan biri Şaziye'yi kamyonun kasasının bir kösesine saklanır gibi otururken görür. Meğer Muhammed Şaziye'yi aramak için gittiği her yere kamyonun kasasında olan Şaziye ile birlikte gitmiş, ama onun orada olacağını, hiç ama hiç tahmin edememiştir, onun için de kasaya bakmak aklına gelmemiştir.

Çocukların kendisini görüp, hem gülen hem ağlayan çocuklara kıyamayan Şaziye, arabadan inmiş eve gelmişti. Ama bu hem Muhammed'e ne kadar severse sevsin, ne kadar ona bağlı olursa olsun Şaziye'yi kaybedebilir dersi vermiş, hem de uzun zaman aile arasında, kadının fendi erkeği yendi, konusunda şakalara konu olmuştu. Muhammed'in erkeklik onuru kendisine göre bir hayli zedelense de sadece bıyık altı gülerek bu işin zekice, kurnazca ve komikçe olan kısmına katılıyordu. Aslında da Şaziye'sinin iyi ve hala yanında olduğuna için için seviniyordu. Senlik benlik meselesi, her milletin, her kültürün, her ailenin ve de her insanın baş belası değil miydi? Ne yazık ki Muhammed ve Şaziye de birbirlerini ne kadar sevseler de kendilerini bu beladan kurtaramıyorlardı.

Cumhuriyetin toplum ve kişiler üzerine getirmiş olduğu faydaları, zararları hatta onun kaçınılmazlığı da tartışılabilir. Fakat ona bağlı olarak yapılan ani harf değişikliği bir önceki nesli yaşarken ölüme, dalı budağı olmayan kök kalmaya mahkûm etmiştir. Yeni doğan nesli de köksüz kalmış havada asılı cılız bir dal gibi, her esen ince esintiyle sağa sola sallanmaya mahkûm bırakmıştır.

Bu ani değişim insandan başka bir yaratığa yapılırsa muhakkak kurur giderdi. İnsan adaptasyon karakteri gereği kurumadı ama çok verimsiz bir aşama geçirdi. İşte zavallı Muhammed, Şaziye ve çocukları bu verimsiz alanda ki yola düşen ilk yolculardandı. İnsanlar hazırlanmadan, sindirim için zaman verilmeden yapılan harf değişikliği Cumhuriyetin götürüleri arasında en talihsiz bir mertebede tartışılmalıdır.

Çünkü Muhammed ve Şaziye'nin zamanında ki nesil, aniden kendilerini geçmişten, geleneksel ve bilimsel tüm verilerden kopmakla kalmamış, gelen nesil ile de aralarında çok derin uçurumlar oluşturmuştur. Bu yetmezmiş gibi birde ata yerlerinden yurtlarından olmuşlardı. Kuruş kuruş geçim derdine düşmüşler, durup dinlenmeden çalışmaktan düşünmeye bile vakitleri olmamıştır. Yaratıcılarını son derece seviyorlar ve İslam'ın beş şartını yerine getirmeye çalışıyorlardı, geleneksel, kültürel ananeleri sürdürdükleri kadar sürdürüyorlar ve bu anlamadan yaptıkları şeyleri de kendi çocuklarına anlatmaya çalışıyorlardı. Çocukları da onları

anlamaktan aciz kalıyor, dolayısıyla kendilerini anlayamıyorlar böylece herkes bir kısır döngü içine sıkışıp kalıyordu.

Elbette ki İslam'ın temeli 'Allah'tan başka İlah yoktur ve Muhammed Allah'ın kulu ve resulüdür.' Sözünde yatıyordu. Bu temel ilke gerçek ve pratik anlamlarından öylesine yoksun kalmıştı ki, bu temele gerçek ve samimiyetle inanıyorum diyenler bile, Yaratıcının tavsiye ettiği bütünleştirici sistemi, peygamberin pratikleştirip bireyselleştirdiği örneklerin yerine, bilinçsizce kendi benliklerine itaat edebiliyorlardı.

Dolayısı ile sadece kendisi kendisine köle olmakla kalmıyor, başkalarını da kendisine köle yapmaya çalışıyorlardı. Böylece aynı kapasiteye sahip olan insanlar arasında dönen kısır enerji akımı, onu kaldıracak tek güce, yani gerçek İlah'a yöneltilmediğinden dolayı, sürtüşmeler, kıvılcımlar, hatta şimşekler meydana geliyor ve de yaptığı her kısa devrede zarar verdiği, yakıp, yok ettiği varlık da yine o ben, diyenin ta kendisi olan insan oluyordu.

Herkes öbürünün kendisi gibi olmasını istiyor, olmayınca da yanlış damgasını vuruyor, böylece herkes kendince kıyametler koparıyor, hiç yoktan kendi kendisinin celladı olarak yalancı cennet olan dünyayı gerçek bir cehenneme çevirebiliyordu. Hâlbuki herkes bir bütünün birer parçasıydı. Her parça ayrı ayrı birbirini tamamlıyor ve ortaya güzel bütün bir manzara çıkabiliyordu.

Aslında her ben, kendisini ve etrafındakileri iyi tanımakla yükümlüydü ki kendisinin ve başkalarının kıvrımlarını ve nedenlerini çok iyi algılayabilsin. İlişkilerde nerede içe doğru eğileceğini nerede dışa çıkacağını ve karşısındakiyle niçin, neden ve nasıl uyum sağlaması gerektiğini bilsin. Aksi takdirde kendisinin de anlam kazanmasının mümkün olmayacağını ve hiç bir zaman bir bütün meydana getiremeyeceğini anlasın.

Bunu yaparken her parçanın hür ve eşit olduğunu kavramalı, yaptığı işi kendisine yaratanının vermiş olduğu görevi yapıyor bilincinde olup karşısındakini, ben bunu senin için yaptım töhmeti altında bırakmamalıdır. Herkes bilmeli ki dünya sahnesinde meydana konulan bu hayat yolculuğunda, kendisi de en az diğerleri kadar rolünü iyi oynamakla yükümlüdür.

Herkes gibi hak almayı bildiği kadar hak vermeyi de bilmek zorundadır. Herkes, başkalarına kendi rolünü yükleyemeyeceğinin ve başkalarından da rol çalamayacağını bilincinde olmak zorundadır. Kendisine verilen görevi kusursuzca yerine getirmeye çalışmalıdır. Başkası için yapmak, başa kakmak veya başkasından rol çalmaya kalkmak, verilen görevleri ihlale girer ve de geçerliliğini kaybeder.

Eş, evlat dahi olsa hiç kimse, ama hiç kimse birbirinin sahibi, efendisi veya patronu değildir, olmaya da çalışılmamalıdır. Aksi takdirde, senaryo dışı iş yaptığından tüm oyunu ve tüm oyuncularını da çok büyük hüsrana uğratmakla

kalmayıp, en çok zararı kendisine verecektir. Onun için, herkes sadece kendine düşen rolleri yapmalı, hakkı olmadığı halde başkalarının rollerine müdahale etmemelidir. Yapılan yanlışları düzeltmeye yardımcı olmak da ancak karşısındakinin müsaade ettiği kadar yapılabilir.

Büyük ihtimaldir ki, Muhammed ve Şaziye'nin problemlerinin ana kaynağı da bu idi. İçerden gelen nefsin baskılarına sosyal baskılarda eklendi mi, zaten ağır olan şartlar iyice ağırlaşıyor, insanları paniğe, şaşkınlığa götürüyor, kendi nefislerini kurtarabilmek için bazen de yapmayı akıllarından geçirmedeği şeyleri bile yapmaya sevk edebiliyordu. Şaziye'nin kamyonun arkasında saatlerce saklandığı bunun bir nişanesi idi. Bu sonunda esprili bir anı olarak akıllarda kalmıştı ama buna bağlı olarak kaybolan canları, yıkılan yuvaları, perişan çocukları ve paramparça olan sosyal ilişkiler saymakla bitmezdi. Aslında bu üzerine son derece ciddiyetle durulması gereken önemli evrensel problemlerden birisiydi.

Eşinden ayrılan Adile Bursa'ya yerleşmiş, Adil, Atiye ve Aliye evlenmiş sıra Asude'ye gelmişti. Bütün bu evlenmelerin boşanmaların manevi sorumlulukları bir yana, maddi sorumlulukları da Muhammed'e bakıyordu. Zora kalan her evlat baba yetiş diyordu. Tüm yorgunluğuna rağmen Muhammed hala uzun seferlere çıkıyor haftalarca eve gelemiyor, gelince de doğal olarak her şeyin dışında kalıyor, büyük kopukluklar yaşıyordu. İşte bu kopukluğun en iyi örneklerinden birisi de Asude ile yaşanmıştı. Adil ve eşi

Ankara'da ki evde yaşıyor ve ilk bebeklerini bekliyorlardı. Şaziye Adile'nin oğlu ile birlikte Asude ve diğer çocukları almış Bursa'ya Adile'nin yanına gitmişti. Zaten bu yüzden aile oturaklı bir hayat yaşayamıyor bir oraya bir buraya gidip geliyorlardı.

Bu arada Adile'ye talip olan, fakat onu ikna edemeyen bir bey, bu evden bir kız alacağına ahd edip subay olan oğlan kardeşini alır ve Asudeyi görmeye Bursa'ya gelir. Gençler birbirlerini çok beğenirler ama bu iki damat namzedi beyler, önce ailelerinin de rızasını alıp, sonra konuyu söze dökme niyeti ile konu ile ilgili bir şey söylemeden ayrılırlar. Bu arada Ankara'da Adil'in eşi rahatsızlanır, Şaziye ve çocukların Ankara'ya acilen gitmesi gerekir. O günün akşamı için bilet alınır ve otobüse binilir.

Tevafuk bu ya Asudeyi görmeye gelen bey ve abisi de aynı otobüstedirler. İki de çok sevinçli hatta Ağabey Şaziye'nin yanına oturmuş konuşurken, gençlerde konuşma fırsatı bulmuş ve birbirlerini daha da çok beğenir olmuşlardı. Aralarında özel bir bağın olduğunu fark etmişler, birbirlerini çok beğendikleri ve duygularının da karşılıklı olduğu için çok mutludurlar.

Ne var ki, Ankara'ya gittikten kısa bir müddet sonra Asude'ye yeni ve çok ısrarcı bir talip çıkmış, Asudenin ve Şaziye'nin tüm karşı gelmelerine rağmen talip olan anne vaz geçmemiş, ısrarla yüzük takmak istemiştir. Asudenin ise daima kulağı kapıda beğendiği hatta o kısa surede sevdiği subay çocuktan

haber beklemektedir ama onlardan da bir türlü ses seda çıkmamıştır.

Bu arada Muhammed yolculuktan döner ve evde bu tedirgin halin ne olduğunu anlamaya çalışır. Şaziye durumu nasıl izah edeceğini bilemez. Muhammed işin aslını anlamaktan aciz kalıyor, Şaziye’de işin aslını anlatmaktan aciz kalıyordu. Asude’ ye talip beyin annesi de bu durumu iyi kullanır ve bir gaflet anında Asudenin parmağına söz yüzüğünü takar.

Muhammed ve Şaziye her zaman olduğu gibi yine birbirlerini suçlayarak kavga ederken Asude sessizce için için kan ağlıyordu. Asude kendisini aniden bir boşluğa bırakılmış gibi hissediyor, bu düşüşün sarhoşluğu ile başı dönüyor, midesi bulanıyor ama halini de kimseye anlatamıyordu. Daha önce bir nişan bozmuştu, bunu da bozup herkesi üzme hakkının olmadığını düşünüyordu, ama kendi hakkı ne olacaktı onu da bilmiyordu.

Geri Bursa’ya döndüklerinde o şen şakrak olan Asude gitmiş, yerine köşelere çekilip gece gündüz ağlayan bir Asude gelmişti. Diğer taraftan subay çocuktan haber geliyor, bunun nasıl olduğunu sorguluyor, ama en çok da durumu sözle aydınlığa kavuşturmadığı için kendisini suçluyor, hayatının en büyük hatasını yaptığını vurguluyordu.

Zavallı Asude perişandı. Şaziye’nin otoriter ve güçlü görünen, fakat diğer tarafta nasıl ürkek çekingen

davranabileceğini tecrübeleriyle birlikte yaşayan Adile bu gençlerin kendisi gibi yersiz ve gereksiz ne olduğu belirsiz değerlere kurban gitmesine müsaade etmeye niyetli değildi. Ankara'daki çocuğun telefonunu bulup ondan randevu alır, Asude'yi de alarak gider ve yüz yüze konuşturur. Çocuk mert bir insandır annesinin böyle yaptığını bilmediğini evliliklerin yanlış temellerle kurulamayacağını farkındadır ve iyi şanslar dileyerek ayrılırlar.

Asude geri gelmiş ağız kulaklarında subay çocuğun gelip istemesini beklemeye başlamıştır. Nitekim kısa zamanda nişan yapılır ve Bursa'ya tekrar dönerler. Böylece Asudenin de yeni yol rotası çizilmiş olur ama gelecek onun için ne saklıyordu bunu kimse bilemezdi. Önemli olan Asudenin sevdiği adamla her şeyi omuzlamaya hazır olmasıydı. İşte işin püf noktası da burada yatıyordu zaten. Helal çerçevesi içerisinde sevgi ile beraber aşılacak her zorluk onlara kolay gelecekti. Bu olaylar sırasında Adile kendisini isteyen beyi daha iyi tanımış, ona güvenmiş ve kısa bir süre sonra onlarda nişanlanmışlardı. Böylece bir taşla iki kuş vurulmuş, ya da işin gerçeği iki taşla iki kuş vurulmuştu.

Muhammed ve Şaziye artık biraz işi oluruna bırakmak zorunda kalıyordu ve bu Muhammed'e Şaziye'den daha ağır geliyordu. Muhammed'e göre şimdi sadece Şaziye değil kızları bile kendi kafalarının doğrusuna gidiyorlardı. Kontrolle idare etmekten başka sistem bilmeyen her erkeğe bu çok zor gelebilirdi. Nitekim Muhammed içinde zordu ama en zoru

gittikçe dağılma alanı genişleyen çocuklarına ihtiyaçları olduğu anda yardım için yanlarında bulunamama korkusuydu.

Sonunda Adile İngiltere'ye ve Asude doğuya gitmişti. Külkedisi Akile de Şaziye'nin amcaoğlu ile birbirlerini severek sessizce evlenip Anadolu'ya gitmişti. Ne yazık ki onun kına gecesinde Muhammed kızına mutluluklar dileyerek yola çıkmak zorunda kalmıştı. Baba kız sımsıkı sarılmış ve uzun süre ayrılamamışlardı. Çok sevdiği babasının düğününde bulunamayışı Akile'nin ve babasının yüreğinde hazin bir anı olarak kalmış ve her hatırladıklarında gözyaşlarını tutamazlardı. Böylece ailenin üçte ikisi dağılmış evde sadece üç çocuk kalmıştı ve onlar sadece üç çocukla kaldıklarına kahırlanıyorlar ve diğerlerinin özlemini çekiyorlardı.

Bu arada Akil büyümüş ticarete yatkın olduğu halde İmam Hatip Lisesine gönderilmiş, bitince de ben tam bir dini önder örneği sergileyemem, onun içinde imamlık yapmam diyerek, zaten meyilli olduğu ticarete atılmış Muhammed'e yardımcı olmaya başlamıştı.

Akil bir ara Adile'ye ve oğluna yoldaşlık yapmıştı. Bir kaç sene Adile'nin yanında kalmış Adile gündüz çalışıp akşamları okula giderken o da yeğenininde yanında bakmıştı. Adile sabah kalkar onlara kahvaltısını yaptırır, Akil'i okula yollar, oğlunu yolu üzerinde olan kreşe koyar akşama iş çıkışı oğlunu alır eve gelirdi. Bir gün önceden yapılmış olan yemekler yenir, hemen bir gün sonrası için yemek yapılırdı. Çocuklara ders

çalışmalarını tembih eder ve okula giderdi, geldiğindeyse de onlar uyuyor olurlardı. Okula giderken çocuklar televizyona çok takılmasın diye kitler, anahtarı saklar öyle giderdi. Lakin onların anahtarı bulup televizyon seyrettiklerini ve anahtarı nasıl geri yerine koyduklarını anlaması ancak onların delikanlı olup itiraf etmeleri ile meydana çıkmıştı.

Adile yirmi dört saat yedi gün aralıksız çalışıyordu. Hafta sonları da çamaşır, alış, veriş yapardı ve bu senelerce böyle sürdü. Onun böyle canını dişine takıp çalışması Muhammed ve Şaziye'yi çok etkiliyor, onu okutmadıkları için kendilerini suçlu hissediyor ve ona yardım için her imkânı sağlamaya gayret ediyorlar, ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlardı. Geçmişini geri getiremeyeceklerini biliyorlardı ama en azından şimdi yardım edebileceklerinden emindiler.

Adile artık onları suçlamaktan vaz geçmiş tüm enerjisini okumaya vermişti. Kardeşinin, oğlunun hatta zaman zaman annesinin de yanına gelmesine rağmen dul bir bayanın yalnız yaşamasına hoş bakılmıyor, her fırsatta kulüp takılmaya hazır olduğunun farkına vararak yaşamak zorunda kalıyordu. Gerçekte pek bunlara aldıriş etmese dahi anne babasının üzülmemesi için başını önüne eğiyor, işe okula gidip geliyordu. Bütün bunlara rağmen hatalara da düşebiliyor, zaman zaman da yoktan yere suçlanabiliyordu.

Örneğin, bir gece oruç tutmak için Şaziye ile sahura kalkmışlardı. Güle söyleye bir şeyler yiyorlardı ki, tek kat olan,

arkasından ana yol gecen bir tarafı da cami avlusuna bakan eski imam evinin cami tarafında bulunan pencerede bir tıklama işitirler. Şaziye seslenir,

-Kim o?

Ses yoktur. O arada siyah çizgili perdenin tam çekilmemiş, soba borusunun arkasında aralık kalmış olduğunu görürler. Muhammed geldi, perdenin aralık olduğunu gördü ve çok itina gösterdiği bir şeyin ihmal edildiğini gördüğü için kendilerini korkutup ders vermek istediğini düşünürler. Perdeyi kapatır azarı yemeye hazır geri otururlar.

Kapı çalacak diye beklerken pencerede gene bir tıklama olur. Bu sefer Adile kalkıp perdenin arasından bakmaya çalışır ama kimseyi göremez. Tekrar perdeyi kontrol eder ve geri oturur. Bu sefer ikisi de gerçekten tedirgindirler.

Yemekleri boğazlarına dizilmeye başlar ama yine de yemeye çalışırlar. Camda bir tık daha. Bu sefer Şaziye kalkar perdeyi hafifçe aralar ve bakar. Bakması ile birlikte,

-Vay karnına ataş düşecek.

Diye bağırıp kendisini bahçeye atması bir olur. Orada odun kesmek için kullanılan baltayı kaptığı gibi bahçe kapısını açar ve dışarı fırlar. Adile ne yaptıysa annesini kontrol edememiştir. Bu arada diğer uyuyan çocukların hepsi uyanmış, şaşkın bir

şekilde ne olup bittiğini anlamaya çalışmaktadırlar. Şaziye'nin neden bu kadar sinirlendiğini anlayamadan annelerinin arkasına düşer ve hep birlikte sokak başında elinde balta öylece duran Şaziye'nin yanına giderler. Şaziye ana yola açılan evin köşesinde elinde balta öylece hiçbir şey demeden duruyor ve çocukların tüm yalvarmalarına rağmen elindeki baltayı bırakmıyor, bomboş olan yola bir aşağı bir yukarı bakıyordu.

Tüm aile fertleri orada hem korkudan hem de soğuktan tir tir titriyor ama Şaziye'yi içeri alamıyorlardı. Bir ara aşağıdan yukarıya doğru biri gelmeye başladı. Şaziye ona dikkatlice bakınca,

-Sen gözlük çıkarsan da, taksan da ben seni tanım gel bakalım buraya.

Diye arkasından koşar ama delikanlı çocuk kaçır, ona yetişemeyeceğini anlayan Şaziye elindeki baltayı son hızıyla fırlatır. Balta döne döne uçarak gider komşunun camından içeri girer, tabi ki o korku ile de komşu ne oluyor diye kırılan camdan dışarı fırlar. Arkasından onun hanımı, arkasından çocukları. Herkes köşe başında toplanmış ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Şaziye üstü kapalı genç birinin kendilerini taciz ettiğini anlatmaya çalışırken komşu bey,

-Kızının erkek arkadaşı olmasın. Demez mi?

Şaziye, Akil'e,

-Git o baltayı bana getir, çünkü Şimdi bu komşu bey onu hak ediyor. Diye bağırmaya başlar.

-Kızımın arkadaşı gelip bana mahrem yerini mi gŐsterecek, be adam sen nasıl bir insansın ki anlamadan dinlemeden başkası hakkında böyle zan da bulunabiliyor, genç bir kadına iftira olabilecek bir söz sarf edebiliyorsun.

O zaman yeni yeni uyanmaya başlayan komşu bey işin vahametini anlamış utanarak kafasını yere eĐmiŐti. Ama uyku sersemiyle de olsa anlamadan dinlemeden sarf etmiş olduğu sorumluluğu çok bŐyuk olan sözlerle komşuluk haklarını zedelemesinin ötesinde, kendi kendisine zulüm yapmıŐti. Başka birisi hakkında gözle görülüp, sözle ispatlanmamıŐ bir Şeyi sŐylediĐi için o kiŐinin hakkını almış, helalleŐmediĐi sürece de inancına göre ona borçlu kalacak ve hesap gününde o kişi kendisine hesap soracak, hakkını helal ettirene kadar ondan hak iddia edebilecekti.

Ertesi gün Şaziye polis olan kardeşini çağırımıŐ, o kiŐinin hemen bulunmasını istemişti. Kardeşi onu zaten aradıklarını bu Şekilde çok kiŐiyi taciz ettiğini anlatımıŐ ve bulunca ona haber vereceğine dair söz vermişti. Şaziye günlerce yemeden, içmeden pencere önünde bir umutla oturur ki o adam oradan tekrar geçer, o da onu tanır da sonunda ondan hırsını alabilirdi.

Bir kaç gün sonra o şahıs yakalanmış, kardeşi isterse Şaziye'yi yüzleştirebileceğini söylemişti ama kızgınlığı biraz inen Şaziye onu görmekten vaz geçmişti. Bu olay Muhammed'e duyurulmamıştı ama ailenin fertleri çok sarsılmış, tekrar sakinleşmek olayı unutmak uzun zaman almıştı. Bu arada Şaziye kızına artık evlenmesini tavsiye ediyor, her zaman onların kendisini koruyamayacağını ima ediyordu. İşte Adile'nin evlenme teklifini kabul etmesinde yine aile ve toplum baskısı başrolü oynuyor bunlardan bir türlü kurtulamıyordu.

Adile bütün bunları kader olarak görmeye başlamıştı ki bu da onun şahsi yükünü hafiflettiği gibi başkalarına olan kırgınlığını ve kızgınlığını da söndürüyordu. Zaten Adile isyanları sadece oynuyor fakat kendi oynadığı oyunu kendi tasvip etmiyordu. İnancı doğrultusunda bir hayat yaşayamamaktan, hata üzerine hata yapmaktan da mutlu değildi. Kendisini ikiyüzlü hissediyor, bu onu çok yıpratıyor ve yoruyordu. İnancı doğrultusunda yaşama umudu onu bu evliliğe iten en büyük nedendi aslında, ama o bunu kendisine dahi itiraf etmekten çekiniyordu. Ya yapamazsa, ya başaramazsa ikiyüzlü yaşamaya devam ederse, ne yapardı o zaman.

Bütün bunların arasında Muhammed ve Şaziye İnegöl'ün bir köyünde daha önce almış oldukları arsaya ev yapıp, Ankara'dan oraya taşınıp orada yaşamayı düşünürler. Çünkü daire de yaşamak Şaziye'yi sıkmaya başlamıştır. Aşağı yukarı

iki dönümlük bir arsa üzerine üç odalı bir salonlu, yazları toplanmasını umut ettikleri çocukları ve torunları kaldırabilecek büyüklükte kocaman bir mutfağı olan ev yaparlar.

Yöre sessiz ve sakin, ev ise çok hoş ve şirin görünümüldür. Şaziye böyle bir evin hasretini çekmiştir senelerce. Yine tavuklarını, hindilerini, ineklerini alacak, evin arkasına ocak yaptırıp çocuklarına kendi eliyle ekmek ve çeşit çeşit börekler pişirebilecekti. Burası Muhammed için sapa geliyor, ha deyince eve uğrayamıyordu ama Şaziye ve çocuklarının mutlu ve emniyette olması ona yetiyordu.

Muhammed kendisini çok yorgun hissediyordu. Türkiye'nin gitmediği uğramadığı şehri kalmamıştı. Yolcunun yavaş yavaş bittiğini ama yolların bitmeyeceğinin farkındaydı. Ancak, daha üç çocuğu vardı. Onlarda okumalı yuva kurmalıydı ki Muhammed kutsal görevinde başarıya ulaşmış olsun. O her zaman Şaziye'sini de, evlatlarını da Allah'ın emanetleri görmüş, emanete ihanet olmaz prensibini benimsemiş, yola öyle çıkmamış mıydı? Elbette görevi yarıda bırakmak olmazdı. Ama şu da bir gerçektir ki o çok ama çok yorgundu. Kamyonun üstündeki yükü sanki kendi sırtında taşırcasına yorgun.

Bir gün yükü sebzeydi ve de zamanında yerine ulaşması lazımdı, durup dinlenmeye zaman yoktu. Kendi kendine konuşuyor, radyoyu sonuna kadar açıyor, hatta kendisini

tokatlıyor, durup yüzünü soğuk su ile yıkıyor ama binip hala yola devam ediyordu. Fakat nafile sonunda direksiyonda uyumuştı. Rüyasında çok sevdiği gelini gelmiş müsaadenle elini öpebilir miyim babacım demiş onun verdiği sevinçle uyanması ile frene basması bir olmuştu. Uçuruma yarım metreden az kalmıştı ki aşağıya yuvarlansın. Hemen arabadan iner, abdest alır ve iki rekât şükür namazı kılar. Ama bu arada uyku falan kalmamış yükünü yerine tam zamanında teslim etmiştir. Zikirle aştığı bu yollarda kendisine çok mucizevi yardımlar ulaşmış fakat onları tedirgin olmasın diye Şaziye ile bile paylaşmamıştır.

Şimdi sıra Akil'dedir, askerliğini yapmış işine başlamış evlenmeye hazır hale gelmiştir. Aslında Akil Bursa'dan bir kız ile konuşmakta ve onlar birbirlerini sevmektedir. Fakat o kızın ailesi de Şaziye'de onların evliliklerine sıcak bakmazlar. Sonunda İnegöl'den bir kız bulunur ve Akil'in tam gönül rızası olmasa da nişan yapılır. Lakin Akil bunun adeta bir hayat oyunu olduğunu ve sonunun olmayacağını farkındadır. Ama babasının itibarını da kırmak istemez işin aslı birazda da çekinir babasından. Susar ve zaman kollamaya başlar.

O sene Muhammed, Şaziye ve ikiz eşi olan kız Akife hac görevini yapmak için hacca gideceklerdir. Akil babasına sorumluluk yüklememek için onların gitmelerini bekler ve onlar gidince nişan bohçasını alır kayın peder namzedine gider erkek erkeğe konuşalım diyerek hal anlatır.

-Babamı anamı kıramadım ve ne olup bittiğini anlamadan kızınla nişanlı buldum kendimi. Benim sizin kızınıza ve ne de size bir diyeceğim yoktur. Size saygım büyüktür, bunun için de cezam ne ise çekmeye hazırım ama ben kızınla evlenemem. Çünkü başka birini seviyorum ve bunu aileme kabullendirememiştim. Der.

Bir delikanlının bu cesareti gösterip kendisine gelmesine karşın adam bir şey demez ve kabul eder.

Akil sonunda,

-Ya sevdiğimle evlenirim, ya da hiç evlenmem der.

Kesin karar almıştır almasına ancak sevdiği kızın babası da kızı vermemekte ısrarlıdır.

Muhammed'i ve Şaziye'yi geri döndüklerinde büyük bir sürpriz beklemektedir. Büyük bir yanlış başlayken düzeltilmişti, zararın neresinden dönülürse kardır sözü yerini bulmuştu. Ancak, toplum ve nefsi değerlere göre onurlar kırılmış, gurular zedelenmiş, millet ne der adı altında fırtınalar kopabilir duruma gelmişti. Nitekim biraz dalgalanmalar olur ama Muhammed ve Şaziye metanetle Akil'in arkasında durur, karşı tarafı sakinleştirmek için ellerinden ne gelirse yaparlar. Ne yazık ki, ikinci ve daha büyük bir fırtınanın yolda olduğunu bilmezler.

Akil'in sevdiği kızı babası başkasına vermeye kalkınca, kız evden kaçır ve ablasına sığınır. Akil'e haber yollar şayet seviyorsa gelip onu almasını, yani gerçek anlamı ile kaçırması gerektiğini söyler. Akil Muhammed'in ev ihtiyacını görmeleri için aldığı arabayı alır. Şaziye'nin,

-Ne oldu oğlum, nereye gidiyorsun?

Sözlerine aldırmadan bindiği gibi Bursa'ya kızı almaya gider. Birkaç saat sonra kızla beraber Şaziye'nin karşısına çıkarak,

-Gelinini getirdim anacığım, elini öpmesine müsaade edermisin? Der.

Şaziye paniktedir, Muhammed evde yok, oğlu kız kaçırmış. Kadıncağız bu durumla ilk defa karşılaşmış ne yapacağını bilemez bir şekilde tir tir titremektedir. Akil annesini sakinleştirmek için elinden geleni yapar ama nafiye. Muhammed'e haber verdiğini onun yolda olduğunu, kendisi de gelin adayı ile birlikte doğu görevini yapmakta olan polis abisinin yanına gideceklerini söyler ve de hazırlanır yola düşerler.

Şaziye adeta aptallaşmış ne olup bittiğini düşünemez olmuş, bir oraya bir buraya gidip geliyordu. Akif ile Akife kızın yaşı büyük kanunen kendisi istediği ile evlenebilir diye annelerini

ikna etmeye, onu sakinleştirmeye çalışsalar da Şaziye'nin bu durumda kimseyi duyup dinleyecek ve de anlayacak hali yoktu.

Şaziye çok iyi biliyordu ki durum öyle basit değildi. Gelenekler, töreler için içine girmesi bir yana kişisel hırslar, bencillikler, benler, senler ve ötekiler, bazen de pozisyonlar, inanıyorum denilen inanç sistemlerinin değerleri her şeyin üstüne çıkıyor da, insanı kendisine kul köle edebiliyor, insanın mantığını sollayıp geçebiliyordu. Bu yapay değerlerle gözü dönen, akıllı dumura uğrayan ve dolayısıyla da doğal düşünemeyen bu kimseler karşısındakilere vereceği zararın aslında kendisine verilen zarar olduğunu anlamaktan aciz hale gelebiliyor, onun için gözünü kırpmadan karşısındakine zarar verebiliyordu.

Tabi ki bir insan bunun böyle olduğunu gerçek yüzü ile bilip anlasa, kimse kimseye zarar vermez, veremezdi. Ne yazık ki, insan bunu öğrenip tatbikata koyana kadar, şayet öğrenmek istiyorsa, nice gönüller yıkılır, canlar yakılır haddi hesabı bilinmez. Bu arada mutluluk içinde harcanacak zaman küskünlüklere, kırgınlıklara veya kalp tamirleri yapmak için harcanılır, şayet tamir edilirse, bir de bakılmış ki yol tükenmiş, yolculuk bitmiş. Ne çare giden zaman da geri dönmek üzere geçmiş gitmiştir artık.

Şaziye bir kere daha kapıları kilitler, perdeleri çeker gelecek olanlara evde yokmuşlar izlenimini vermek ister. O iyi biliyordu ki kızcağızın babası jandarmaları alıp kapıya

dayanacaktır. Nitekim de öyle olur, çok geçmeden kızın babası jandarmalarla kapıya gelir. Şaziye kararlıdır Muhammed gelmeden onlarla yüzleşmeyecektir. Gelenler inansalar da inanmasalar da evden bir tepki göremeyince bir daha gelmek üzere geri dönerler.

O gece Muhammed eve gelir. Ortalık yatışmadan gelinin babası ile yüzleşip uygunsuz bir duruma mahal vermemek için erkenden kamyona atlar, yakında oturan bir akrabaya gitmeye karar verirler. Muhammed, Şaziye ve Akife şaşkın şaşkın yola düşerler, ağızlarını bıçak açmıyor, nefes bile almaktan tedirgin oluyorlardı. Daha önce başlarına böyle bir şey gelmemiştir ve nasıl davranacaklarını, ne söyleyeceklerini hatta ne düşüneceklerini bile bilmiyorlardı. Ne yazık ki çok uzağa gidemezler polis yollarını keser ve Muhammed'i durdurur. Sonunda akraba ziyareti yerine, kendilerini karakol ziyaretinde bulurlar. Amma ne çare, kızın reşit olmasından ve de gönüllü gitmesi göz önüne alındığında ne şikâyet edenin, ne şikâyet edilenin, ne de polisin yapacağı bir şey yoktur.

Öte yandan, Akil abisinin yanına gider gitmez nikâh işlemlerini hazırlar ve yıldırım nikâhı yaparlar. Buna rağmen hemen geri dönemez, durumun yatışması için orada biraz kalırlar. Geri döndüklerinde gidip gelinin babasının gönlünü de almak isterler ama nafiye. Ne yazık ki, baba kızını uzun zaman af etmeyerek kendisini, eşini, damadını, hem de torunlarını, lütuf olarak verilmiş dünya nimeti olan güzel akrabalık ilişkilerinden, mahrum bırakmıştır.

Vefatına yakın bütün bunları fark eder ve kaçırdığı bu güzellikleri yakalamaya çalışır elbette ama nafile, çok şeyler bir benlik yüzünden değeri bilinemediği için, en çok da ben denilen, benlik zarar görmüştür. Her şeye rağmen, ölmeden zararın farkına varılıp geri dönülmesi bile bir başarıdır elbette. Umulur ki hiç değilse sonunda kendisini etrafına af ettirme ve de yaratanından af dileme imkânı yakalamış olsun.

Akil ve yeni gelin için düğün hazırlıkları yapılır ama gelin tarafından kimse gelemmez Muhammed ve Şaziye ona, ana baba olur kol kanat gererler ve gelinde onları ana baba bilir umulandan çok daha güzel bir muamele ile karşılık verir.

Muhammed ve Şaziye hayat yolculuklarında durmadan sağa sola savrulmuşlar, çıkmaz yollara girip çıkmışlardır. Zaman zaman da ne yöne gideceklerini bilemedikleri kavşaklara gelmişler ve en zor anlarında bile sabır ve metanetle hareket etmeye çalışmışlardır. Biliyorlardı ki eninde sonunda tek Rab ve tek İlah olan yaratıcıları onların ellerinden bir şekilde tutacak ve onları doğru yola koyacaktı.

Akil'in konusunda da öyle olmuş sonunda yolları selamete çıkmıştı. Birde dünürleri ile iyi ilişkiler kurulsaydı daha da iyi olacaktı. Muhammed ve Şaziye çok iyi biliyorlardı ki, insanlar arasında olan anlaşmazlıklar tüm insanlara, dolayısıyla topluma zarar verirdi. İnsanlar arasında olan her türlü anlaşmazlıkları gidermek için ellerinden geleni yapıyorlardı ve

bunda da çoğu kez başarılı oluyorlardı. Nedendir bilinmez, kendi aralarındaki ilişkide bunu başarmaktan aciz kalıyorlardı.

Bu da Adil'in hayvanlara son derece merhametli olması fakat sigara içmekle kendisine zarar veriyor olmasına benziyordu. Onlar herkesle çok iyi diyalog kuruyor ama birbirleri ile diyalog kurmaya gelince, tüm bilinen sistemler sebepsiz bir şekilde çöküyor hiç bir şey çalışmaz hale geliyordu. Bu durum sadece ailede değil etrafta bulunan akraba, eş, dost insanların bile mantık sınırlarını zorluyor bir türlü anlam kazanamıyordu.

Allah, tek Rab olarak her şeyi, insanlar dâhil, önünde hiç bir örnek olmadan tasarlayıp yaratmış ve tüm rızık, temel koruma, gözetme, maddi ve manevi eğitim sorumluluğunu kendisi şahsen yüklenmiştir. Allah, tek İlah olarak ta her şeyi bir nizam ve sisteme koymuş. Bilinçsiz yaratıkları, buna insanın vücut yapısı da dâhil, hepsini otomatik bir tertiple hiç itirazsız kendisine itaat eder kılmıştır. Böylece her şey kendisi ve yaratana arasındaki veya kendisi ile etrafındaki diğer varlıklarla olan ilişkisinin oranını otomatikman bilir, bunun için de her şey ahenk içerisinde çalışır. Böylece, hiç bir varlık diğer varlığın hakkına tecavüz etmez, edemez.

Öbür taraftan, bilinç ve irade verilmiş olan insan, kendi hayat sistemi seçiminde hür bırakılmıştır. İnsan istediği sistemi takip etmekte serbesttir. Her hâlükârda, akıllı ve irade sahibi olan insan öyle bir sistem seçmelidir ki, onun altında her birey

hür, eşit ve adaletli bir şekilde durabilsin. Bu öyle bir düzen olmalı ki, insanı ne kendisine, ne kendisi gibi insan olan ötekine, ne de her hangi başka bir yaratılmışı kul köle etmesin.

Ne yazıktır ki, bu gayet kolay ve pratik olan sistem, hem insanın kendi nefsinden gelen, benliğe bağlı kibir, gurur, kıskançlık, kızgınlık ve hırs, hem de ötekine bağlı, ne derler, nasıl milletin yüzüne bakarım baskıları ve karmaşıkları altında kalıp adeta kaybolur giderler. İnsan kendi ürünü olan yapay, karmakarışık duygularla veya toplum değerleri ile cebelleşirken adeta kendisini kaybeder ve önünde duran dosdoğru yolu bulmakta son derece zorlanır. Yok, yere kendisini perişan eder durur. Onun için durmadan sağa sola yalpa yapa yapa veya da düşe kalka gitmeye çalışır. Bu arada hem kendisine hem de etrafına zarar vererek, sarhoş misali, yürür de yürür ama ne rahat eder, ne rahat ettirir, ne de hedefine ulaşabilir.

İnsan, hem yalnız, hem de yalnız olmayan bu yolculuğu sırasında kendisini ve etrafındakileri kolaylıkla etkileyebilmektedir. Bir trafik kazasının yolu tıkaması gibi, bir insanın düşmesi, hatta tökezlemesi de yolu tıkayacak ve diğer yolcuları yollarından alı koyacaktır. Belki de bir hasta yolcu hastaneye ulaşamayacak yolda ölecek. Belki de doğum sancısı çeken varsa yolda doğuracak. Böylece, yollar tıkanıkça belkiler uzayacak, ucu bucağı görünmez hale gelebilecektir. Onun için her insan en az kendisini kolladığı kadar,

karşısındakileri de kollamak zorundadır. Bunu hiç bir şey için değilse bile kendi iyiliği için yapmalıdır.

Hayat sistemine her benliği hür, eşit ve adaletli bir şekilde kapsayacak ortak bir düzen uygulanmadıkça, her kişi kendisini başka yöne çekecektir. Benlikler içinde bulunan değişik hasletlerde, kişileri kendi içerisinde başka başka yönlere çekmeye çalışacaklardır. Bu durumda tümel ve birey madde ve mana sistemleri şaşkına dönerek sekteye uğrayacaktır. O zaman 'Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın.' Sözünün doğru olmadığı ortaya çıkacaktır. Çünkü başkasına dokunan yılan dolaylı olarak sana dokunacak, hiç biri de bin yıl yaşamak şöyle dursun, kısacık hayatının farkına vara vara tadını bile çıkaramadan yok olup gidecektir.

Bunu sağlamak için Yaratıcı bireysel ve evrensel ana yasalar göndermiş, etrafını da insanların kişisel, toplumsal ve iklimsel zamanlara ve mekânlara göre doldurulması için açık bırakmıştır. İnsanlar enerjilerini bu bırakılan boşlukları doldurmaya harcayacakları yerde, zaten var olan düzen içinde yeniden düzen kurmaya çalışıyor, hem kendisini hem de zamanını boşu boşuna harcayıp duruyor. İnsan hayatın tadını çıkaracağı yerde, hayat insanın posasını çıkarır hale geliyor.

Ne yazık ki, büyük psikolojik ve sosyolojik problemlerden birisi de, her birey diğer bireyin kendisi gibi olmasını arzu etmesi ve karşısındakini objektif bir şekilde dinleyememesidir. Sonunda bireyler birbirini bir araya gelerek

zenginleştirecekleri yerde, birbirlerini yok etmek istercesine kısırlaştıran, kişisel gelişmelerini engelleyen unsurlar haline gelebilecek. Dolayısıyla insan kendi mutluluğuna, bütünlüğüne ve gelişmesine balta vurur hale gelecektir. Böylece kısır döngü yörüngesine kapılacak, sonunda kendi kendini gerçek anlamda birbirini tamamlayan hür, eşit ve adaleti kapsayan evrensel bir bireyselliğe ulaşmaktan mahrum edecektir.

Bireyler arasında olan düzensiz, tek yönlü ve negatif enerji alışverişinden dolayı zarar görenler, sadece insanlar olmayacak, evreni bile kökünden sarsabilecektir. Bu durumda her birey tüm evren için çok önemli kilit bir nokta haline gelmektedir. Onun için bir bireyin iyiliği bütün insanların iyiliği, bir bireyin kötülüğü de tüm insanların kötülüğü durumuna gelebilecektir.

Bu durum karşısında kişi eğer kendisine gerçekten değer veriyor ise, karşısındaki bireye de o kendisiymiş gibi değer vermesi gerekmektedir. Çünkü karşısındakinin iyiliği veya kötülüğü kendisine her hâlükârda yansıtacak, istese de istemese de kendisini etkileyecektir. İşte bu yüzden bir hadisi şerifte ‘Sizden biriniz, kendisi için sevdiğini kardeşi için de sevmezse imanı tamam olmuş olmaz.’ denmiştir. (Buhari, 1.cilt, 2.kitap hadis 12)

Bu arada Muhammed tekrar işine dönmüş uzun yolculuklara çıkıyor, Şaziye’de eve yeni gelen geline hem alışmaya hem de onu yeni evine alıştırmaya çalışıyordu. Ama

aklı daima Muhammed'de kalıyordu çünkü o çok yorulmuş, yaşı bir hayli ilerlemiş, genç görünmesine rağmen kolayca dikkati dağılabiliyor ve hayatında yapmadığı mesleki hataları yapabiliyordu.

Bir gün yurt dışından gelecek olan Adile'yi karşılamaya İstanbul'a gitmek için Şaziye ile birlikte evde kullandıkları araba ile yola çıkarlar. Kış olduğu için yollarda gizli buzlanmalar meydana gelmiştir. Bu durumlara hiç de yabancı olmayan Muhammed, her zaman gayet temkinli hareket eder, emniyeti her şeyin önünde tutardı. Ama o sabah ayrı bir heyecanı ve aceleciliği vardı. Gereksiz yere hız yapıyordu, buda Şaziye'yi ürkütüyordu ama bir şey diyemiyordu. Bir ara ürkek bir sesle,

-Efendi! Biraz hızlı değil miyiz?

Demeye kalmaz ki önündeki arabayı geçmek isteyen Muhammed karşıdan gelen arabayı fark eder. Geri kendi şeridine geçmek için fren yapması ile birlikte oldukları yerde fırlıdak gibi dönmeye başlarlar. Kaç kere dönerler bilinmez ama sonunda kendilerini karşı şeridi geçmiş orada bulunan tümseğe çarpmış ve durmuş bulurlar.

Olayı ikisi de ufak tefek sıyrıklarla atlatırlar ama araba bir hayli zarar görür. Çok şükür ki karşıdan gelen araba hızlı değildir ve zamanında durur da önünde dönen arabaya vurmaz. Muhammed'i kazanın verdiği şoktan ziyade, nasıl böyle bir

hata yapmış olması onu sarsar. Yaşlandığını yorulduğunu kendisine bile itiraf etmekte zorlanmaktadır. Aynı zamanda daha ikizler bekârdır ve onların bakımları henüz kendi sorumluluğu altındadır.

Akif mobilya yapımını öğrenmeyi seçmiş İnegöl'de bir atölyeye çırak olarak girmiştir. Akife ise annesinin hastalığı ve evde ona bakacak kimse olmadığından dolayı okumasına devam edememiş, şimdi de dışarıdan okulunu bitirmeye çalışmaktadır. Akif çok hassas bir çocuktur ve de büyük abisi gibi dini ilimleri öğrenmeye meyilli görünmektedir. Örneğin Akif daha yedi sekiz yaşlarındayken, annesi kendi saçını taramış tarakta kalan saçları Akif'e çöpe atması için vermiştir. Akif saçları alır çöp kovasının başına gider, elindeki saçları atacak gibi olur, atamaz elini geri çeker. Biraz orada bekledikten sonra tekrar çöp kovasına uzatır elini ama saçları çöpe bir türlü atamaz. Öylece geri döner ve Şaziye'ye,

-Anne, ben senin saçını nasıl çöpe atarım.

Diyerek ağlamaya başlar. Şaziye hem mutlu hem de çok duygulu bir şekilde Akif'in elinden saçlarını geri alır. Şaziye her zaman ikizleri aldırmadığı için mutludur ama bu olay onun mutluluğuna kat kat mutluluk katar.

Akif, Şaziye'nin teşvikleri, biraz da zorlaması ile ilkokul bitince İstanbul'a Kur'an kurslarından birine yatılı olarak gönderilir. Orada çok başarı gösterir lakin yaşam şartları

zordur. Hala, devlet tarafından kabullenmeyen bu tür kurslar gizlilik altında ellerinde ne imkânlar varsa onunla hizmet vermeye çalışmaktadır. Bu kurslar sadece dışardan gelen politik ve ekonomik baskılara değil, içerden gelen bazı eğitimde yetersiz insanlarla da mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Burada yetişmeye uğraşan gençler ise sadece bütün bu zorluklarla mücadele etmekle kalmıyor, aile ve toplum baskısına da maruz kalıyorlardı. Akif tatilde eve geldiği zaman, zamanın ve toplum değerlerinin yozlaştırdığı ablaları ve abileri tarafından adeta uzaydan gelmiş biri gibi bakılıyordu. Kıyafetinden tutun da oturup kalkması, yiyip içmesi başkaları ile ilişkileri mercek altına yatırılıyor, olduk olmadık, bildik bilmedik yorumlar yapılıyor, zavallı Akif'i iğne deliğinden geçirmeye çalışıyorlardı.

Öte yandan Akif kendisini ailesinden, toplumdaki soyutlanmış hissediyor gündün güne yalnızlığa itiliyordu. Birde dışardan gelen baskılar da cabası. Bu şekilde okuyan, Müslüman olan top oynamaz, gülmez, ağlamaz, şöyle oturmaz, böyle kalkmazlar dan tutun da, okuyunca ne olacaksın ne kadar maaş alacaksın, evlendiğinde çocuk çocuğuna nasıl bakacaksın dan çıkın. Akif eve her geldiğinde bütün bu durumlarla karşılaşmaya alışmıştı ama yaptığını seviyordu, içi paramparça olsa da bütün bunlarla mücadele etmeye çalışıyordu. Ne var ki içinde bulunduğu zor şartlar da kendisini zorlamıyor değildi.

Bir gün tatile gelen Adile ile beyi kendisini ziyarete gelmiş onun yaşadığı çok zor şartları görünce şok olmuş Muhammed ve Şaziye'ye çocuğun oradan alınmasının gerektiğini vurgulamışlardı. Bu çok önemli bir karardı, zahmet olmadan rahmet olmazdı elbette ama böyle kutsal bir çalışma bu kadar zahmeti hak ediyor muydu? Bir yandan devlet baskısı, bir yandan ekonomik baskı, öte yandan acemi eğitimcilerin baskısı, bir yandan da aile ve toplum. Akif sanki iki ayrı dünyalara sahip bir insan gibi hissediyordu kendisini. İki arada bir derede kalmıştı adeta.

Toplumda yapılan bu davranışlara bakılırsa adeta ruh bedeni kabul etmiyordu, beden de ruhu. Oysa ikisi bir birlik oluşturmuş olmasaydılar dünyada ikisi de var olup bu boyuttaki yaşamlarını sürdüremezlerdi. Varlık boyutunda yer alabilmelerini, birbirleri ile birleşmiş olmalarına borçlu olan bu iki varlık, nedense bir türlü bir bütün olarak kabullenilmiyordu. İnsan kendi kendisinin canına neden kıyabiliyordu, akıl alacak şey değildi.

Ancak, zamanın çok yönlü ve çok çabuk gelişmiş olan, özden uzaklaşmış yapay etkileri altında içmeden sarhoşa dönmüş insanlar için bu çok da şaşırtıcı görülmemeliydi. Ancak, bedensiz ruhun bu âlemde görünür olması, ruhsuz da bedenini yaşayan ve hareket eden bir varlık olması mümkün değildi. Onların ayrılmasının anlamı ölümdü. İnsan nedense sadece bilgisizliği yüzünden kendisini yaşayan ölü konumuna koyar bunu da bir marifet sayardı.

Bu konuda Muhammed gerçekçi davranmaya çalışıyor, toplumun ve Akif'in psikolojisini düşünüyor ve kaygılar içinde kıvranıyordu. Şaziye ise daha idealist davranıp ısrarla Akif'in kursa devam etmesini istiyordu. Sonunda gözle görülen, elle tutulan maddi hayat yolu seçilir ve Akif kurstan alınır. Böylece, insanı insan yapma çiraklığından, insanın oturacağı koltuk yapma çiraklığına verilir. Çoğunluk galip gelmiş lakin gerçekte Akif sözde bir zorluktan kurtarılıp, diğer bir zorluğa atılmıştır. Beden ruhtan, ruh bedenden ayrıymış gibi olan yaşam tarzı ne bedeni, ne de ruhu hiçbir zaman huzura kavuşturmayacaktır. Dolayısıyla insan bir zorluktan diğer zorluğa yalpa vurup duracaktır.

Öte yandan, Akife okumak istemiş fakat olumsuz olaylar öylesine üst üste gelmişti ki, bu arzusunu bir türlü yerine getirememiş, her şeyden vaz geçip hastalanan annesine bakmak zorunda kalmıştır. Hac yolculuğuna hazırlanırken Asudenin subay olan beyi trafik kazasında vefat etmiş, geriye genç bir eş ve biri kız, biri oğlan ikiz evlat bırakmıştı. Daha önce kararlaştırılmış hac yolculuğuna bu acı ile çıkmışlardı. Kaybolan çok sevdikleri damada mı, dul kalan kızlarına mı, yetim kalan torunlarına mı yansınlar, yoksa en acı anlarında yanında bulunamadıkları evlatlarına mı? Hac olayı bir rüya gibi geçmişti onlar için.

Arafat'a giderken Müzderife'ye uğramışlar çadırlardan birinde oturmuş yorgunluk gidermeye çalışıyorlardı ama hiç

birinin ağzını bıçak açmıyordu. Şaziye oturmuş etrafa bakıyor, Muhammed uzanmış biraz dinlenmeye çalışıyor, Akife de yanlarında getirdikleri azıktan biraz atıştırmak için bir şeyler hazırlamaya uğraşıyordu. Aradan biraz vakit geçer geçmez ki yan taraftaki gruptan söylenmeler iştilir. Bayanın biri kendi kendisine söyleniyordu. Kadının ne dediğini anlamak için Akife kulak kabartır. Kadın Şaziye'ye kızıyor ve bu kadın neden bana öyle gözünü bile kırpmadan dik dik bakıyor diye şikâyet ediyordu.

Şaziye'nin böyle bir şey yapmayacağını bildikleri için Akife ve Muhammed şaşkınlıkla dönüp Şaziye'ye bakarlar. Bir de ne görsünler, zavallı Şaziye'nin gözü açık ama içi geçmiş. Şaziye kim bilir nerelerdeydi, acı içinde bıraktığı kızının yanında mı, daha yeni nişanlayıp bıraktığı oğlunun yanında mı? Nerde olduğunu kimse bilemezdi ama şu aşikârdı ki Şaziye'nin gözü açık da olsa etrafını görececek hali yoktu. Ne yazık ki, onun iç dünyasını bilmeyen etrafındaki kişilerin de, onu anlayacak hali.

Geri döndüklerinde sadece kızlarının durumu değil, Akil'in atılan nişanı, kısa bir süre sonra kız kaçırması ve bu arada nişanlı olan Akife'nin düğün stresi adeta her ikisini de bitirmiş ve bütün bunlar olurken Muhammed'de Şaziye'de mücadele de beraber, fakat kişisel yalnız yolculuklarına devam ediyorlardı. Muhammed ailesini geçindirmek, namerde muhtaç etmemek için çalışmak zorundadır. Gece gündüz yollarda Türkiye'nin bir ucundan bir ucuna dolaşmaktadır ama her zaman olduğu gibi kafasında ve omuzlarında ki taşıdığı yük kamyonadaki

taşıdığı yükten daha ağır gelmekte, bazen boşalmak için kendi kendine konuşmakta, sonra da ne oluyor bana diye kaygılanmaktaydı.

Şaziye sadece evde olan her şeyi yalnız başına halletmek zorunda olmasının yükü bir yana, Muhammed'in yaşlandığını çabuk yorulduğunu bildiği için birde kaza bela korkusunun yükünü taşımaktaydı yüreğinde. Bütün bunlar Şaziye'yi çok yıpratmış kırılma noktasına gelmişti ki bir gün namaz kılarken secde anında kitlenmiş hareket edemez olmuştu, acı içinde inim inim inlemekte bulmuştu kendisini. Akil ile Akife hemen onu hastaneye götürür ve siyatik teşhisi konur. Şaziye haftalarca istirahat etmek ve Akife'de ona bakmak zorundadır artık. Böylece, Akife tüm hayallerinden vaz geçmiştir annesine bakmak için.

Artık evin tek kızı olan Akife yaşlanmaya başlayan Muhammed ve Şaziye'ye analık yapmaya başlar. Bir gün üçü birlikte Bursa'ya akraba ziyaretine gitmektedirler. Muhammed kamyonu kullanıyor yanında Şaziye uyukluyor, onun yanında da Akife oturuyordu. Akife durmadan onlara bakıyordu, Muhammed yola odaklanmış gidiyordu ama sanki bir şeyler normal değildi. Akife tekrar babasına bakar ki uyudu mu yoksa diye ama babasının gözleri açıktır, uyumuyor. Kamyon sağa sola yalpa yapmaya, yoldan çıkmaya başlayınca Akife babasına tekrar bakar gözleri hala açıktır, ama neden yoldan çıkıyor derken.

-Baba!

Diye bağıırır. O zaman gözü açık ama kalbi de beyni de uyumuş olan Muhammed uyanır ve kendisini de kamyonu da tam zamanında toparlar.

Akife yol boyunca ağlayarak babasına artık bu nakliye işini bırakmasını, emekli olması gerektiğini vurgulayarak onu ikna etmeye çalışır. Şaziye'nin de istediği budur fakat çocukların ihtiyacı var diye Muhammed emekli olmaya yanaşmamaktadır.

Ne var ki, bu olaydan sonra Muhammed bunu kabullenmek zorundadır artık. Çünkü akıl almaz hatalar yapmaya başlamış ve o kendisinden çok başkalarına verebileceği zararı düşünmektedir. Bir gün yine çok uykusu gelmiş, arabayı yolun kenarına çekmiş, muavine biraz uyuyayım da yola öyle devam edelim deyip, direksiyonun başında uyumuştur. Aradan zaman geçince uyanır arabayı çalıştırır, tam hareket edecekken aklına muavin ve de daha önce görmüş olduğu bir rüyası gelir ki, muavin tekerin önüne yatmıştır. Hemen arabayı durdurur, iner ve muavine bakar. Muavin gerçekten gölge diye nerdeyse arabanın altına girmiş tekerin yanına yatmış ve uyuyor. Eğer Muhammed arabayı yerinden milim oynatmış olsaydı, zavallı muavinin hiç şansı yoktu. Muhammed çok sevdiği ve her zaman kendisini gören gözeten Rab 'bine sınırsız şükürler ederek çocuğu kaldırır ve yollarına devam ederler.

Akife sonunda babasını ikna eder ve emekli olur. Şaziye daha iyidir evde gelin de olduğuna göre şimdi Akife hafızlığa başlayabilirdi. Muhammed'e yeni görev çıkmıştır. Akife'yi İnegöl'e kursa götürüp getirmektir. Her sabah Akife'yi kamyonu bindirip götürüyor, arabayı orada belirli bir yere park ediyor, kurs bitimi Akife gelip arabaya biniyor babasını bekliyordu. Muhammed onun geleceği saati bildiği için en kısa zamanda geliyor beraber eve geri dönüyorlardı. Bir gün Akife yine gelir kapısı devamlı açık duran kamyonu biner ve babasının gelmesini beklemeye başlar. Biraz erken gelmiştir ama olsun onun için babasını beklemek bile bir zevktir.

Biraz sonra babasının bindiği taraftaki kapı açılır ama kapıyı açan babası değildir. Kapıyı açan adam da şok olur Akife'de. Adam sorar,

-Kızım sen kimsin bu arabada ne arıyorsun?

Akife de ona sorar,

-Amca sen kimsin bu arabanın kapısını neden açıyorsun?
Ben babamın gelmesini bekliyorum. Der.

Adamcağız o arabayı aldığını ve götürmek için geldiğini anlatır. Akife şok üstüne şok içindedir. Muhammed uygun bir müşteri çıkınca arabayı satmış ama Akife erken çıktığından bundan habersiz arabaya gelip oturmuş, böylece de bu sürprizle karşılaşmıştır. Arabadan ağlayarak iner ve köye giden

dolmuşların yolunu tutar. Eve nasıl geldiğini bilmez kendisini odasına kapatıp uzun bir zaman ağlar.

O kamyon kendilerinin doğduğunda alınmış ve onunla beraber büyümüşlerdi. O artık ailenin bir ferdiydi, nasıl satılırdı. Ama biliyordu ki babası onu artık kullanmayacaktı. Koca kamyonu ne zamana kadar taksi gibi kullanabilecekti ki. Elbette bir gün satılacak ve onun yerine günlük işlerde kullanmak için küçük bir araba alınacaktı. Fakat Akife bunun kendisine bu kadar ağır geleceğini tahmin etmemişti. Öte yandan bunun babasına daha da ağır geleceğini düşünüyor ve düşündükçe de üzüntüsü kat kat artıyordu.

Muhammed sanki bir evladından ayrılmış gibiydi ama kimseye belli etmiyor için için kendisini kamyonunun yokluğuna ve yeni emekli hayatına alıştırmaya çalışıyordu. Kendisini kafese konmuş bir aslan gibi hissediyor ama ne yazık ki aslanların aksine kükremesi dışarıya değil, kendi içine doğru yankı yapıyordu. Kendisini Akife'nin okumasına adanmış adeta onun özel şoförü olmuştu. Bu arada fırtınalar biraz dinmiş, Akil evliliğinde mutlu kendi işini kurmuş onu geliştirmeye uğraşüyor, Akif mobilya ustası olmuş kendi başına mobilyalar çıkarıyordu. Akife de hafızlığın yanı sıra dışardan ortaokul ve liseyi bitirmeye uğraşyordu. Azıcık emekli maaşı ve oğlanların eve yaptıkları maddi katkı ile geçinip gidiyorlardı.

Bir kaç sene sonra Akife hafızlığı ve kursunu bitirmiş sohbetler vermeye başlamıştı. Muhammed artık onun serbest

hareket etmesini arzu ediyordu. En kısa zamanda ehliyet almasını sağlayarak arabasını onun emrine amade kılar. Akife artık Şaziye ile birlikte sohbetten sohbe te koşuyor, aynı zamanda da Lise son bitirme derslerine hazırlanıyordu. Şaziye'nin rüyaları gerçek olmuştu ve bu rüyadan uyanmak istemiyordu.

Zaman zaman ya ben bu çocukları aldırıyaydım diye düşünceler aklına gelir gibi olunca, hemen onları kovuyor, Rab' bine şükür üstüne şükür ediyordu. Onlar hayat yolculuklarına renk üstüne renk katan evlatlarının hepsini hayırlı görüyor, Allah'ın birer lütfu olarak kabul ediyorlardı. Ancak ikizlerin açık seçik fazladan verilen lütuf üstüne lütuf oldukları herkes tarafından kabullenilmekteydi.

İkisi de çok merhametli, saygılı ve tam ihtiyaçları olduğunda yanlarındaydılar. Bir fazladan lütuf da Akil aracılığı ile gelmişti. Arabasını Akife'ye veren Muhammed'e de Akil yeni bir araba almış ve bir petrol istasyonu ile anlaşmış babasının oradan alacağı benzin parasını kendisinin ödeyeceğini, ondan kuruş dahi alınmamasını tembihlemişti.

Muhammed ve Şaziye arabaya atlıyor sık sık çocuklarını ziyaret ediyorlar ve geri eve dönüyorlardı. Evlerinin üstüne bir kat daha çıkmışlardı. Yazın balkonda oturup yemyeşil bahçeyi seyretmek onların çok hoşuna gidiyor, zaman zaman aşağıya inip polislikten emekli olup İnegöl'e yerleşen Adil'in yaptığı çardakta beraber çay içiyorlardı. Tam her şey rahatlamış

sakinlemişti amma velakin ikizlerin de evlenme çağları gelmiş geçiyordu bile onlara göre. Ne çare ki, Akif gösterilen talipleri beğenmiyor, Akife gelen talipleri geri çeviriyordu.

Bir gün Akife'ye yurt dışından bir talip çıkmış ve kismet bu ya, on beş gün içinde her şey olup bitmiş, kimse bir şey anlamadan o gelin olup gitmişti. Bu herkes için kâbus gibi bir şeydi fakat bir yandan da adeta gerekliydi. Çünkü şaziye uyanıp kendine gelmeye fırsat bulsaydı kesinlikle bu işe razı olmaz Akife'yi o kadar uzak bir yere vermezdi, veremezdi.

Muhammed'de şaziye'de ve tüm aile fertleri de şaşkın şaşkın dolaşır ne olduğunu anlamaya çalışırlar. şaziye hariç herkes olanı biteni kabullenip durumu atlatmaya başlar. Muhammed, aslında gezmeyi çok seven şaziye'yi gezdiren oyalamak için elinden geleni yapar, ama şaziye'nin yavaş yavaş bunalıma sürüklenmesine de engel olamaz. Aslında yalnız kalmayı kesinlikle sevmeyen şaziye her gün odasına kapanır saatlerce çıkamaz, odasına girmek isteyenlere de müsaade etmez.

Gün geçtikçe odaya kapanma zamanları uzuyor, odasını temizlemek isteyen gelin kızına müsaade bile etmiyordu. Odaya Muhammed'i bile sokmuyordu. Görülebildiği kadarı ile oda darmadağınık ve toz toprak içindeydi. Genelde düzensizliğe, pisliğe ve yalnızlığa hiç mi hiç katlanamayan şaziye orada saatlerce zaman geçiriyordu. Perdeler kapalı

olduğundan dışarıdan da ne yaptığını görmek mümkün olmuyordu.

Bu durumdan haberdar olan yurt dışında bulunan Adile onları ziyarete gelir. Uzun zamandır görmediği kızını gören Şaziye sevinir ve de onu misafir atfettiğinden ilgilenmek zarureti duyarak odadan zaman zaman dışarı çıkmaya başlar. Bu arada diğer kızlar onun odasını temizler düzeltirler ama neden odaya girdiler diye bir güzel de azar işitirler.

Adile annesinin ve babasının durumunu hiç de iyi görmemiştir. Şaziye sadece kendisini değil Muhammed'i de son derece yalnızlığa mahkûm etmişti. Acaba bu bilinçaltı bir intikam mıydı? Onun çok ihtiyacı olduğu anlarda Muhammed yanında değildi, şimdi en çok ihtiyacı zamanında da kendi kendine olmayı mı tercih ediyordu acaba. O güçlü olduğu kadar onurlu bir kadındı ve acı çektiğini kimseye göstermek istemiyordu belki de.

Adile acilen bir şeylerin yapılması gerektiğine inanıyordu. Geri döner dönmez annesini ve babasını yanına davet eder. Bu arada Akife ve beyi ile görüşerek onları da davet eder. Muhammed ve Şaziye için bir sürpriz buluşma ayarlanır. Onlar geldikten iki gün sonra damatları hava alanından arkadaşımı alacağım, sizlerde gelin gezmiş olursunuz diye bir bahane ile onları Akife ve beyini karşılamaya götürmek için uğraşır.

Şaziye ben bir yer görmek istemiyorum senin arkadaşın, git al bizi ne yapacaksın diye gitmek istemez. O zaman Muhammed'e durumu anlatmak zorunda kalırlar. Herkes hadi gidelim deyince zavallı Şaziye de onlara katılmak zorunda kalır. Herkes dört gözle gelecek olan damadın arkadaşını beklemeye başlayınca Şaziye buna bir anlam veremez ama yine de sesini çıkarmaz.

Uzun ve Şaziye'nin anlam veremediği bu bekleyiş, Akife'nin çıkış kapısından görünmesi ile sona erer. Şaziye gözlerine inanamıyor hem titriyor, hem kızına karşı koşuyor hem de hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu. Akife ile kucaklaşmış beraber hıçkırığa boğulmuşlardı. Etrafta ne olup bittiğini anlamaya çalışan bakışların farkında bile değillerdi. Onlar ana kız kendi âlemlerinde kimseyi gözleri görmüyor, kim ne der aldırıyorlardı bile. Uzun bir zaman birbirlerine sarılı kalırlar ve daha sonra diğerleriyle görüşmeye başlarlar. Şaziye ve Muhammed adeta yeniden doğmuş gibi, çocukmuşçasına sorumsuzca seviniyor olanlara bir türlü inanamıyor, bu rüyadan uyanmak istemiyorlardı.

Bir hafta su gibi geçer ve son günler geldikçe Şaziye'yi değişik bir acı daha kaplamaya başlar. Bu arada yeni damat onlara başka bir sürpriz hazırlamıştır. Onları evlerine davet eder oradan Türkiye'ye dönmelerini arzu eder. Bunu herkes sevinçle kabul eder. Üç ay Adile'nin yanında kalırlar ve bir ayda Akife'nin. Kızlarının yerlerini, yurtlarını ve yuvalarını gören Muhammed ve Şaziye çok mutludurlar. Şaziye kendisine

gelmeye başlamış bu hayat yolculuğun da yalnız olmadığını anlamış ve kendisini yalnızlığa mahkûm etmeyle bir yere varılamayacağını fark etmiştir. Kalbi mutmain olmuş bir vaziyette geri evine dönmüş ve Akif'e yoğunlaşmış onu evlendirmenin yollarını aramaya koyulmuştur.

Ne yazık ki yine tam nefes alıyoruz derken, eşini trafik kazasında kaybeden, ikizlerin annesi Asude' ye göğüs kanseri teşhisi konulur. Asude eşini kaybettikten sonra bir hayli zorluklar çekmiş Muhammed ve Şaziye her zaman onun yanında olmuş, şöyle veya böyle bir şekilde zor durumlara çare bulunmuş ve yola devam edilmiştir. Lakin bu dert öyle bir dert değildi ki, ellerinden dua etmekten ve gerektiğinde maddi yardımda bulunmaktan başka bir şey gelmiyordu. Asude şehit yüzbaşı eşi olmasına rağmen tesettürlü olduğu için askeri hastaneye gidemiyordu. Kendisinin oraya kabulü bir dert, onu ziyarete gelmek isteyen eş ve dostun kabulü bir başka dertti.

Adile ve Asude evlenmeden önce pek birbirleri ile geçinemezlerdi. Asude çok mert ve doğru olacağını diye aklına geleni insanların yüzüne söyler, böylece sözde doğru olmak adına insanların kalbini kırardı. Buna Şaziye de dâhildi. Annesinin kırıldığını gören Adile, abla olarak kardeşine çıkışır onun için de iki kız kardeş çok kavga ederdi. Şaziye bunlara inanırken siz böyle yapıyorsunuz ya birbirinizden kurtulamayacak belki de elti olacaksınız derdi. Bu gerçek olmuş iki kız iki erkek kardeşle evlenmişti. Bu zamanında kavga eden kardeşler yabancı yere gelin olup gidince

birbirlerine öyle sarılmışlardı ki en iyi iki dost olmuşlardı. Birbirlerinden çok uzakta olmalarına rağmen önce mektupla sonra da internet aracılığı ile mümkün olduğu sürece görüşmeye devam ediyorlardı.

Asude eşini kaybedince onu görmek için morga gitmesi gerektiğinde asker lojmanı olan evlerinde başına örtecek bir örtünün ve okuyup rahatlayacak bir Kur'an'ın olmayışı ona ikinci bir ölüm gelmişti. Eşi vefat ettiğine göre askeriye ile işini bitirecek ve bir an önce inancının gerektirdiği gibi yaşamaya çalışacaktı. Bu acı ona neredeyse eşinin ölümünden daha vahim gelmişti. Nasıl olurda da Müslüman bir milletin askeri, inancını yaşamaktan bu derece mahrum bırakılabilirdi. Nasıl olurda Müslüman bir asker evinde inandığı kitabı bulunduramaz, dininin gereği örtünüp, namazını kılamazdı. Bu hayatın kaçınılmaz gerçeği olan ölümden daha acı bir durum değil de ne idi.

Asude kendisini askeriyeden soyutlar, iyi kötü çocuklarına analık yapar. Çocuklar üniversiteye gitmeye başlarlar. Asude çocukların eğitimi açısından da başka bir problem ile karşılaşır. Çocuklar bir kurum tarafından kurulan bir dernek yardımı ile özel bir okulda okutulmaktadır. Özel okulda okuyabilen çocukların çoğu zengin ailelere aittir. Zavallı asude iki çocuğunu bir şehit maaşı ile aidat verilse bile nasıl okutsundu. Ailesinden aldığı yardım ve desteklerle bu sunulan imkânı kullanmak ister ama etrafında ki ortama ayak uydurmaya çalışan çocuklar psikolojik olarak sarsılmakta ve bunun acısını

da tek varlıkları olan annelerinden çıkarmaya çalışmaktaydılar. Çünkü onların gücü ancak ve ancak annelerine yetebiliyordu. Üniversite de bu durum daha da bariz hale gelmiş zavallı Asude iyice yıpranmaya başlamıştı. Muhammed ve Şaziye her hâlükârda onun yanında olsalar bile, kuşak farkı o kadar büyüktü ki ana evlat anlaşmakta zorluk çekiyordu, değil ki nene dede olsun.

Bu arada Asude kanser olmuş ama hakkı olan askeri hastaneye tedavi için gidememişti. Belki hastalığının ilk döneminde bu imkânlardan faydalanabilse hastalık yayılmayacaktı, yaşama imkânı olabilecekti. Böylece bir cana kıyılmış olmuyor muydu? Bunun hesabını kim verecekti. Sonunda Asudenin hastalığı ilerler Allah'ın rahmetine ve büyük bir umutla da çok sevdiği eşine kavuşur. Muhammed, Şaziye ve tüm kardeşleri yanındadır.

Asude vefatından önce haklı olarak anasından babasından çok eltisi olan ablasının ağzına bakıyor, çocukların sorumluluğunu almasını bekliyordu. Lakin Adile uzak olmanın vereceği zorlukları düşünüyor, bir türlü yapamayacağı bir söz vermekten çekiniyordu. Bu arada hem komşusu olan hem de hastalığında daima yanında bulunan ablası Atiye bu sorumluluğu aldığını merak etmemesini söyler, bunu duyan Asude artık ecele çok direnmez ve kısa bir zaman sonra Allah'ın rahmetine kavuşur. Şaziye kızının başında, Asudenin kızı yanında elini avuçlarına almış oturuyor, Muhammed ise onun yanındadır ve diğer kardeşler de etrafındadır. Böylece

herkes Asudenin kocaman bir tebessümle bir yolculuktan diğer yolculuğa geçişini seyreder.

Bu yolcukta artık bedene gerek olmadığı için arkada bırakılmıştı, ama herkes emindi ve şahit olmuştu ki o yeni yolculuğuna mutlulukla başlamıştı. Çünkü bunun ispatı olan kocaman bir tebessüm hala geride bırakılan varlıkta mevcuttu. Bunu gören Muhammed, Şaziye ve diğerleri üzgün oldukları kadar tebessümle başlayan bu yeni yolculuk için mutluydular. İnegöl'deki evin hemen karşısındaki mezarlığa gömülmek istemişti Asude, öyle de oldu. Şaziye ve Muhammed her sabah kalkınca kızlarına selam verip günaydın ve her akşam da iyi geceler diyebileceklerdi. Avunacak çok şey vardı var olmasına ama her ne kadar diğer kardeşlere belli etmemeye metanetli durmaya çalışsalar da, evlat acısı bir başkaydı, tarifini ancak evladını kaybedenler anlayabilirdi.

Muhammed genelde çocuklarının birbirleri ile ilişkilerini tanımlarken, birinin karnı ağrısı öbürü de elini karnına koyar, derdi. Fakat Asudenin durumu sadece anayı babayı değil tüm kardeşleri de aciz bırakmıştı. Takdiri İlahi faaliyete geçince tüm beşeri sebepler iptal olmuştu. Ailede bu kural ilk Asude ile bozulmuş olduğu için sanki ihanet eden o imiş gibi geliyordu. Kardeşler adeta bir ihanet acısı daha yaşamamak için birbirlerine önceki kadar bağlanmaktan çekiniyor mesafeli durmaya çalışıyordu.

Onların birbirlerine olan güveni sarsılmıştı ve her an birinin ihanet edebileceğini pratikte yaşamış olarak biliyorlardı artık. Bu tüm aileyi etkilemiş uzun zaman birbirleri ile hiç önceki oldukları gibi olamamışlardı, gelecekte de olabilecekleri şüpheli görünüyordu. Belki de hiç olamayacaklardı. Bunu açıkça hisseden Muhammed kimseye bir şey diyemiyor fakat için için çok üzülüyordu. Ne yazık ki o adeta kendisini de önüne geçemediği bu kopuş akımının içine bırakmış, günden güne herkesten kopmaya kendi içine çekilmeye başlamıştı. Bu yalnız yolcu, kendisini seven bu kalabalık aile içinde her nedense iyice yapayalnız kalmıştı.

Muhammed kendisini iyice hayır işlerine verir, evlerinin önünde cami yapılması için ayrılmış yere cami yapmak için kolları sıvar. Lakin şimdi sadece Şaziye değil, mecbur olmadıkça hemen hemen hiç kimse ile konuşmuyor evde olduğu sürece odasına çekiliyor ya uyuyor ya da uzanıp radyo dinliyordu. Diyalog o kadar kopmuş duruma gelmişti ki, ara sıra çıkıp aile fertlerinin arasında oturmaya kalksa, kimse ne diyeceğini bilemediği için her biri bir yere dağılıyor Muhammed ve Şaziye yalnız kalıyor, uzun bir sessizlikten sonra Muhammed kalkıp geri odasına çekiliyordu.

Genelde onların odada yalnız kalması demek, odanın aşk ateşi sıcaklığının ve diyalog kopukluğu soğukluğunun aynı anda doruğa ulaşmış etrafa yayılması demektir. Ki, sonuç kaçınılmaz olur, şimşekler çakar, yıldırımlar düşer derken Muhammed son hızla odadan fırlar ve odasına tekrar kapanırdı.

Şaziye arkadan bakabilir, lakin bu işe ne Muhammed, ne Şaziye ne de aile fertleri bir anlam vermekten aciz kalırlar, durumu olduğu gibi kabullenmekten başka bir şey gelmezdi ellerinden.

Böylece, birbirini bu kadar seven iki mükemmel insan nasıl ve neden bu hale gelir sorusu cevap bulmakta sorunu bizzat yaşayanlardan daha aciz kalmaktaydı. Her nasılsa daha güçlü, kutsal ve engin olan aşk, sevgi, muhabbet birlik ve bizlik deryası, diyaloglardaki yüzeysel ve yapay benlik, senlik denizinde boğulup yok oluyordu. Belki bu önceleri öteki nedenlerden kaynaklanıyordu fakat sonraları görsel bir âdete dönüşmüş ve sonunda da kişisel karakterlere bürünüp, akıl almaz aşılması mümkün olmayan setler oluşturmuştu aralarında.

Muhammed, bu yapayalnız yolculuğunun son kısmının yapılmasında anahtar rol oynadığı cami yapımına adamıştı. Bir yandan hastalığının ne olduğunu anlamak için doktor doktor dolaşılıyor, bir yandan da cami bir an önce bitsin diye elinden geleni yapıyordu. Sonunda cami bitmişti ama minaresi yapılamamıştı.

Muhammed iyice zayıf düşmeye, yatağa daha çok mahkûm olmaya başlamıştı. Hastalığı bu dereceye gelene kadar teşhis konamamış ancak son aşamada anlaşılacak ve de sadece birkaç ay ömrü kaldığı söylenmişti. Yolculuk buraya kadar, son durak göründü diyorlardı. Muhammed'in yolculuğunda önüne çıkan

bu durak sadece çok ani olmakla kalmıyor, hiç bir ümit kapısını da açık bırakmıyordu.

Hayat yolculuğu sırasında karşılaştığı zorlukların üstesinden inanç, sabır ve azimle gelmişti veya gelmeye çalışmıştı fakat bu bambaşka bir şeydi. Şimdiye kadar yaptığı mücadeleler kendisi gibi yaratılmış sınırlı güçlere sahip kişiler veya olaylardı ama bu bambaşka bir şeydi. Bu kendi kendine edilen bir mücadeleydi. Kendisi ve Yaratanı baş başa kalmıştı, araya kimsenin veya herhangi bir şeyin girmesine imkân ve müsaade yoktu. Bu sefer kendisi kendisiyle baş başaydı sadece. Bu durak ve getirdikleri, Yaratıcısından başka sevilenlerin de sevenlerin de tamamen aciz kaldığı noktaydı. Dünya değerlerinden tam bir yalnızlıkla tamamen sıyrılmak fakat Yaratanı ile her şeye kavuşmak bir bütün olmaktı bu.

İnsanın fitratında son nefesine kadar hayatta kalmak için mücadele etme kabiliyeti verilmiştir ki bu güçlü, onurlu insanlarda daha da belirgin görülebilir, izlene bilirdi. Muhammed bu güne kadar hiçbir zorluğa pes etmemiş, boyun eğmemiş kimseye muhtaç olmamıştı. Gözünü açmış kendisini araba üstünde bulmuştu. On üç, on dört yaşından bu yana kendi yolculuğunun şoförü kendisiydi lakin son günlerde araba kullanırken zorluklar çekiyor fakat bunları kabullenmek bu zorluklardan daha da zor geliyordu, onun için bazen de kabullenemiyordu. Bu durumda çocuklar araba bize lazım deyip arabayı alıp başka yere koyuyorlar, gitmek istediğinde

sen bizi çağır anında gelir seni istediğin yere götürürüz diyorlardı ve de öyle yapıyorlardı.

Derken Muhammed işin farkına varmaya başlar ve bu onun çok gücüne gider. Bu arada kendisi başka araba alma girişimine başlar. O zaman başka taktik kullanmaya karar verilirler, araba evde durur Muhammed balkona çıkınca arabasını görür ama ne zaman arabayı alıp gitmek istese anahtar bir türlü bulunamazdı ve sonunda Muhammed pes etmek zorunda kalırdı. Artık kabullenmek zorundadır ki kendisi kendi yolculuğunun şoförü değildir ve başka şoförlere ihtiyacı vardır.

Akil tüm ekonomik sorumluluğu yüklenmiş ve Akif de onu istediği her yere götürüp getirme görevini almıştı artık, ama ne yazık ki Muhammed'in en çok ziyaret ettiği yer hastane olmaya başlamıştı. Muhammed günden güne yatağa daha çok bağlanıyordu. Yurt dışında olan Akife de gelmiş onun yatakta ki bakım sorumluluğunu yüklenmişti. Böylece alınmazsa annenin hayatına mal olur denilen son ikiz evlatlar en önemli son görevlerini icra etmeye başlamışlardı.

Muhammed hayatı boyunca tüm zorluklara rağmen namazlarını eda etmeye son derece itina gösteren bir yolcuymdu. Her ezandan sonra ne kadar zor durumda dahi olursa olsun, kalkıp abdest alıp namazını geçirmemeye son derece itina ederdi. Cuma namazlarına da bir o kadar itina eder hiç kaçırmamaya çalışırdı. Şimdi her namaza camiye gidemiyor fakat evde kılıyordu.

Bir Cuma günü camiye yetişemez ve camiye çok yakın olan evinin balkonunda kılmaya çalışır. İkinci Cuma oraya kadar bile gitme imkânı bulamaz, camiye gidememenin verdiği üzüntünün acı feryadı camiden dahi duyulur. Nasıl, olurdu da o kapısının önündeki camiye Cuma namazı kılmaya gidemiyordu. Bu ona her şeyden daha ağır gelmiş feryat ediyordu ve tüm sevdikleri ona yardım edemiyorlar sadece âcizane ağlıyorlardı.

O Cuma sonu Muhammed tamamen küsmüştü herkese her şeye adeta. Arada bir çocuklarının birini yalnız yakaladıkça onlara özel bir şeyler söylüyor ve daha müsaade olsa çok şey söylemek istediğini fakat buna müsaadenin olmadığını vurguluyordu. Muhammed artık kabullenmiş âdeta baba yolu bekleyen minik bir çocuğa dönüşmüştü. Zaman zaman nerde kaldın babam diye sızlanır, daha sonra kendi kendine daha değil diye kendisini teselli etmeye başlardı.

Bu sızlanmalar sırasında yine yurt dışından gelmiş büyük kız Adile sorar babacığım sen hayatında helalı, haramı, hakkı ve hukuku son derece itina ile gözeten bir insan olarak yaşadığına ben şahidim bu sızlanmalar nedendir der. Muhammed kızının yüzüne hüzünlü ve yanık bir bakışla bakarak, yavrucuğum insanın aklına fikrine gelmeyecek ne hesaplar varmış, ne hesaplar varmış, ama size diyemem. Muhammed bir şeyden emindi ki, Rabbi onu yanına almadan

önce günahlarından temizliyordu ve bu duygu onu çok mutlu ediyordu.

Yine bir Cuma günüydü ve herkesin bir önceki cumayı hatırlayıp, bu Cuma ne yapacağız tedirginliğinin aksine Muhammed de farklı bir sakinlik vardı. Her şeyi zor da olsa sonunda kabullenmişti, fakat Şaziye'sini geride yapayalnız bırakmak ona hala çok zor geliyordu. Zaten, zaman zaman Şaziye'ye gel beraber gidelim diye takılırdı, ancak aynı zamanda da bilirdi ki bu yolculuğun son durak zamanı insanın hür iradesine bağlı değildi.

Bir gün önce yine çocukları hep başında toplanmışlardı, babalarına ne kadar iyi vakit geçirebilirler diye ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlardı. Muhammed birden, bakın hepinize bir şey söyleyeceğim iyi dinleyin sakın ha sakın, annenizi üzmeyeceksiniz tamam mı, bana söz verin demiş ve bilhassa da o an elini tutmuş olan Akil'in gözlerinin içine baka baka herkesten söz almıştı. O an onun Şaziye ile evlendiğinden beri almış olduğu o kutsal yükün omuzlarından kalktığı görünür gibiydi. Bir görevin sorumluluğu da başarı ile devredilmişti ve bu mutluluk onun yüzünü adeta aydınlatıyordu.

Ve şimdi Cuma zamanı geliyordu gene herkes telaşlı ve şaşkın yine babalarına güzel vakit geçirmek için ona Kur'an okuyor, ilahiler söylüyorlardı. Bu olağan üstü bir şeydi bu kadar içten, bu kadar rahat, bu kadar yakın hareket edebilmeleri

için babalarının ölüm döşeğinde mi olması lazımdı. İşte bu an artık tamamen tabi olma anıydı. İnsanlar kendilerini bu kısa hayat yolculuğunda neden tabilikten ve tertemiz duyguların açığa çıkmasından mahrum bırakıyordu kendilerini. NEDEN? Peki, bir ömür ne ile geçti. Hep rol mu yapılmıştı. Peki, kazanılan ne idi kaybedilen ne. Herkes kendisi olduğu gibi olup, karşısındakini de olduğu gibi kabullense, hala güzel ilişkiler kurulamaz mıydı? Neden insan son anı beklesindi ki, içindeki saf, sade tertemiz duyguları karşısındakine aktarmak için.

Zaten var olan sorumlulukların üstüne, neden yapay sorumluluklar yükler insanlar ve kendilerini boşuna yorarlar bu yapay yükler altında. Sonra da onları taşımaya öyle alışır ki atmaya kalkışsalar kendilerini yanlış yapıyormuş gibi hissetmeye başlarlar. Son durakta mı tüm setler yıkılmalı, tüm yapay değerler eriyip gitmeliydi. Bu çok geç değil miydi? Eyvah demeler işe yaramaz, geri dönülemez son noktaydı bu durak. Bari geri kalan yolcular ders alsalar da hayatlarını boşuna, boş kuruntularla yıpratmasalar da hayatın tadını çıkarsalar. Bunu düşünmekte mi boş bir hayaldi acaba.

Cuma zamanı yaklaştıkça telaş daha çoğalmakta her hâlükârda yine geçen haftadaki gibi ille gideceğim derse diye oğlanlarda hazır durmaktaydı. Ama Muhammed'in sakinliği herkese başka bir telaşta vermiyor değildi. Bir ara uykuya dalar gibi olunca yanında Akil'in eşi nöbet tutma amacı ile kalır ve

diğerleri ses yapmamak için usulca çıkarlar. Bir umutları da babalarının uyuması ve Cuma namazını unutmasıdır.

Herkes bir köşeye çekilmiş birbirleri ile konuşmaya bile çekiniyorlardı ki, Cuma salaları okunmaya başlar. Herkes nefes almaktan korkar bir halde dururken gelinin acı sesi duyulur. Kapıyı açmış kısık bir sesle çabuk gelin babam bir başka bakıyor diye sesleniyordu. Herkes geri koşar fakat Muhammed artık yolun tam sonuna gelmiş Cuma namazını yeni başlayacağı yolculuğunda ki mekânda kılacak gibi görünmektedir. Yüzünde kocaman bir tebessüm ve rahatlık okunmaktadır. Şaziye'si başucunda, Adil elinden tutmuş diğer evlatlar etrafına toplanmış ama artık o, onların hiç birinden sorumlu değildi. Muhammed'in onlara karşı olan görevi bitmişti.

Muhammed sadece ve sadece kendisinden sorumluydu artık ve bu yolu bitirmenin son sorumluluğunun hazırlığı içindeydi. Tam ezanlar okunmaya başladığı zaman Muhammed bu sorumluluğu da başarı ile yerine getirir. Hani bir söz vardır ya 'İnsan ömrü ezan ile sala arasındadır' diye. Muhammed'de adeta bu kurala uymuş, tüm ömrünü sala ile ezan arasına sıkıştırmıştı. Her zaman ki soğukkanlı edası ile görevi yolun sonunda arkada kalanlara devretmiş ve huzura kavuşmuştu. Bundan sonrasını dünya boyutunda kalan yolcular düşünmek zorundadır artık.

Muhammed'in yolculuk tecrübelerinden faydalanarak boşuna yük taşımak veya boşuna taşınan yükleri atmamak ve sadece gereklileri taşıyıp çok yorulmadan yolun tadını çıkarıp çıkarmamak da yine geride kalanların seçimine kalmıştır. Herkes hürdü isteyen istediğini seçebilirdi fakat şunu da unutmamalıydı ki sonunda herkes kendi seçiminin sonucundan yükümlüdür. Bu yolda hiç kimse bir başkasının yükünü istese de taşıyamamaktadır, velev ki bu yüke, yük eklemekten ziyade ufak da olsa birbirlerine yardım eli uzatsınlar.

Muhammed'de görevini tamamlamış, ruhu huzura kavuşmuş bedeni de evin karşısındaki mezarlığa Asude'nin yanına başına defnedilmiştir. Şaziye kendisine hemen onların yanına başında bir mezar ayırttırmış kendi bedeninin Muhammed'in bedeninin yakınında olmasını garantiye almaya çalışmıştır ve de ruhunun da onun ruhu ile olması için gece gündüz duaya devam etmeye başlamıştır.

Şaziye aylarca Muhammed'in odasının değişmesine müsaade etmez. O her an geri gelecekmiş gibi tutar. Muhammed'in terlikleri bile yatağının kenarında giyilmeye hazır dururdu. Kazara birisi giymiş olsa aranır bulunur geri konurdu. Her şeye rağmen duygular rahatlıkla söylenemez kalbe gömülürdü. Bu artık Şaziye için gayet doğal bir şeydi, o hiç bir zaman bunu yapamamıştı ki zaten. Duyguları olduğu gibi anlatmak, yeri geldiğinde ağlamak, yeri geldiğinde gülmek, icabında kızmak onun için normal bir şey olmamıştı hiç.

Duygularını içtenlikle anlatmak ayıptı, ayıp değilse zayıflıktı, zayıf değilse günahı. Şaziye için düşünerek bir çıkış yolu yoktu, bütün bu şartlanmalar aşılamayan engeller, setler, uçurumlar koyuyordu. Şaziye için en iyisi düşünmemekti, o da bu yolu seçer ve gece gündüz zaten elinden bırakmadığı Kur'an'ı Kerim'i soluksuz okumaya devam eder. Geri kalan yolculuğu için Kur'an'ı okumayı kendisine yoldaş edinir ve yola devam eder. Aslında bu yoldaş, yoldaşların en garibi, en anlaşılmayanı, en yalnızıdır kendince. Sadece o kadarla da kalmayıp en istismar edilen, yeri geldiğinde sorumsuzca iftira edilen tüm bencil emellere alet edilmeye çalışılan yoldaştır.

Bütün bunlara rağmen O'nu kucaklayan herkese kucak açıyor, yoldaş olmaya devam ediyor, rahatlık veriyor, hayatlara mana katıyor ve mutlu ediyordu. Bir de gıyaben inanılmasının yanı sıra kendisine inananlar O'nu anlayarak, bilerek, bilinçli bir şekilde mana da olduğu kadar maddede de tatbik edebilse, işte o zaman tüm insanlar hür, eşit ve adaletle yollarına devam edebileceklerdir. Herkes bir hedefe değişik açılardan da gelse yol aynı, gaye aynı, hedef aynı, yoldaş aynı olabilir.

Aynı hedefi hedefleyen her bir yolcu, her bir diğer yolcunun yoldaşı olarak bir bütün meydana getirmeli ve dayanışma içinde aynı hedefe ulaşmaya çalışmalıdır. Çünkü bu yolda bir parçanın tökezlemesi bütünün çökmesine neden olabilir. Onun için bilerek yoluna giden yolcu, tökezlememek için son derece dikkatli olmakla kalmadığı gibi, yoldaşına da çelme

takmayacaktır. Her hâlikârda tökezleseler veya düşseler ayağa kalkması için birbirlerine yardım edeceklerdir. Bilirler ki bir bütünün bir parçasına zarar, tümüne zarardır.

Böylece, tek dostu Adalet ve tek hedefi Yaratanın rızası olan her hür yolcuya, yaratılmış, herkes ve her şey, yoldaş olacaktır. İyi günde de, kötü günde de onun yanından hiç ama hiç ayrılmayan yoldaş. O halde, 'Ey yolcu, ne olur bilmeden, anlamadan gitme bu yolda. SEVGİ ile sevmek ve sevilme için yaratılmış kendine de başkalarına da zulmetme.'

Yazar hakkında:

Şükran Karataş, Ağrı'nın Eleşkirt kazasında Ahıska Türklerinden olan bir ailenin ilk çocuğu olarak 1950 de Dünya'ya gelmiştir. Çocukluğunu ve gençliğini 1954 de ailece göç ettikleri Ankara'da geçirmiş, 1978 de Bursa'ya yerleşmiş ve orada gündüzleri çalışıp, geceleri orta ve lise tahsilini tamamlamıştır. 1980 de İngiltere'ye yerleşmiş ve hala orada yaşamaktadır.

Uzunca bir aile sorumluluğu ve İngilizce öğrenme aşamasından sonra, yüksek tahsilini 'Arapça ve İslami İlimler' ve yüksek lisansını da 'Sosyal Bilimler' alanında İngiltere'de tamamlamıştır. Temel ilgi alanı, İlah ve insan ilişkisini bilimsel bir şekilde incelemektir. Halihazırda ikisi İngilizce, ikisi de Türkçe olmak üzere, iki bilimsel, iki roman, dört kitabı mevcuttur.

Kitap hakkında:

'**YOLCU**', birbirine ölesiye aşık ve bağlı bir çiftin, bir yandan birlikte, öte yandan kendi ruh dünyalarında yapayalnız verdikleri hayat mücadelesini içerir. Aynı zamanda, '**YOLCU**' bu mücadelede yer alan ana ve yan karakterleri psikolojik, sosyolojik, kültür ve inanç açısından da inceleyerek kişileri ve olayları eleştiriye açık hale getirir. Her ferdin, her ailenin ve her toplumun kendisinden bir parça bulacağı bu roman, umulur ki insanlığa faydalı bir kaynak olsun.

'... Geri döndüklerinde, ne annenin ne de bebeğin yaşamasından umutluydular. Fakat, anasını, babasını, bacısını ve tüm sevdiklerini arkada bırakan Cemile bebeğini bağrına basınca adeta her şeyi ve herkesi unutmuştu. Bir Rabbi, bir kendi, bir de bebeği vardı. Artık, ölse de gam yemezdi. Fakat, Lütüfkâr Rabbi, onları İbrahim'e bağışlamış ikisi de yaşamıştı. Şimdi de İbrahim gözünün nuru kızı Şaziye'yi Ankara'ya getirmiş ve onu orada bırakıp geri dönecekti. Neyse ki, İbrahim'in büyük bir tesellisi vardı. O da, Muhammed kızına en az kendisi kadar iyi bakacak, babasının anasının yokluğunu aratmayacaktı. Kendisi de herkesten ve her şeyden vazgeçip arkasına takılan Cemile'sine öyle yapmamış mıydı...

